

2 TAWARIKH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		

CHAPTER 1

Nabi Sulaiman aneuëk agam Nabi Daud ka jeuet keuraja nyang lumpah that kong keududuekan gobnyan didalam keurajeuen Israel. TUHAN Po teu Allah gobnyan geubri beureukat keu gobnyan dan geupeujeuet gobnyan raja nyang paleng meukuasa.

2 Banmandum ulée pasokan nyang 1.000 dan nyang 100, banmandum peujabat peumeurintah, dan banmandum ulée keuluwarga Israel ka geupeurintah ié Nabi Sulaiman

3 keu jijak deungon gobnyan keu teumpat iébadat di Gibeon. Awaknyan jijak keudeh, kareuna disinan kheueh teumpat Khimah TUHAN nyang ka geupeugöt ié Nabi Musa hamba TUHAN nyan yoh watée gobnyan mantong na dipadang pasi. (

4 Teuma Peuto Peuanjian TUHAN nyan mantong na di Yerusalem didalam khimah nyang ka geupeudong ié Nabi Daud keu Peuto nyan yoh watée geupinah atranyan nibak Kiryat-Yearim.)

5 Miseubah peurunggu nyang geupeugöt ié Bezaleel aneuëk si Uri, cucoe Hur, atranyan na cit meurumpok di Gibeon nyang teupeudeuk dikeue Khimah TUHAN. Nabi Sulaiman dan banmandum rakyat geuh geumeu iébadat ubak TUHAN di teumpat nyan.

6 Dikeue khimah nyan raja laju geupeuseumah di atueuh miseubah peurunggu na 1.000 boh beulatang sibagoe keureubeuen nyang teutot leu TUHAN.

7 Bak malam nyan TUHAN Po teu Allah laju geupeuleumah droe Geuh ubak Nabi Sulaiman sira meufureuman, "Hai Nabi Sulaiman, talakée kheueh ubak Ulôn peue nyang keuneuk gata lakée, nyan teuma Ulôn bri keu gata!"

8 Geujawueb ié Nabi Sulaiman, "Ya Allah Po, Droeneueh ka lheueh neutunyok bahwa Droeneueh get that neugaséh ubak ureuëng syiek ulôn Nabi Daud, dan Droeneueh ka teuma neu baiát ulôn jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

9 Jinoenyo, ya TUHAN Allah, seumoga Droeneueh neupeuteupat janji Droeneueh ubak ureuëng syiek ulôn. Droeneueh ka neu baiát ulôn jeuet keuraja atueuh bansa nyang raya nyoe nyang hana teuitong jeumeulah jih.

10 Lé sababnyan neubri kheueh ubak ulôn keubijaksanaan dan iéleumé nyang ulôn peureulée mangat ulôn pimpén awaknyan. Meunyoe hán lagéenyan, pakriban mungkin ulôn hase lôn peurintah umat Droeneueh nyang raya nyoe?"

11 Geujawueb Po teu Allah ubak Nabi Sulaiman, "Peue nyang gata lakée nyan gét that. Gata hana talakée keukayaan atawa hareuta nyang meulimpah meunan cit deungon yuem nyang meusyeuhu atawa bumati bube nyang na musoh-musoh gata atawa umu beupanyang keu gata keudroe, teuma nyang talakée keubijaksanaan dan iéleumé peungeutahan mangat hase gata peurintah umat Ulôn nyang ka Ulôn peucaya ubak

gata.

12 Sabab nyan keubijaksanaan dan iéleumé peungeutahuan Ulôn bri keu gata. Seulaén nibaknyan Ulôn teuma Lôn bri keu gata udeb leubeh makmu, leubeh kaya dan leubeh meusyeuhu nibak raja nyang toh mantong bah pih nyan raja yoh masa ilée meunan cit bak masa nyang teuma teuka."

13 Óh lheuehnyan Nabi Sulaiman laju geuttingai teumpat iébadat di Gibeon diteumpat nyang na Khimah TUHAN, laju geuwo u Yerusalem. Nibak teumpat nyan gobnyan geupimpén peumeurintahan ateueh Israel.

14 Gobnyan geuato laju ngon geupeuleungkab lom angkatan prang gobnyan deungan geutamah 1.400 boh geuritan prang dan 12.000 boh guda prang. Siladum nibak peuleungkapan prang nyan geukeubah di Yerusalem, dan nyang leubeh nibak nyan geukeubah di meubagoe banda.

15 Bak jamén keurajeuen Nabi Sulaiman, méuh ngon pirak na kheueh barang nyang ka lazem di Yerusalem, saban cit lagée aneuk batée; dan kayée ceumara Libanon nyang that-that le saban lagée kayée bak ara biasa.

16 Rot peudagang-peudagang nyang jibantu raja, guda jipeuteuka nibak nanggroe Meusé dan nanggroe Kewe,

17 dan geuritan-geuritan prang geupeuteuka nibak nanggroe Meusé cit, óh lheuehnyan geukirém teuma keu raja-raja di nanggroe Het dan raja-raja di nanggroe Siria deungan yuem 150 péng pirak keu yuem saboh guda, dan 600 péng pirak keuk yuem saboh geuritan prang.

CHAPTER 2

Nabi Sulaiman ka geucok keuputosan gobnyan geukeuneuk peudong Baét TUHAN, dan saboh meuligoe atra droe gobnyan.

2 Mangat meuhase buet geuh nyan laju geukrah 70.000 droe ureuëng keu nyang angkot bahan bangunan, 80.000 droe ureuëng nyang jak peut batée nibak gunong dan na 3.600 droe mando nyang kawai ureuëng keureuja nyan.

3 Nabi Sulaiman laju geukirém haba ubak Raja Hiram di Tirus, "Nyং sigét jih Teungku Amphon neujalen hubongan dagang deungan ulôn lagée nyang ka neupeubuet yoh masa ilée deungan ureuëng syiek ulôn Nabi Daud. Teungku Amphon ka neupeubloe keu gobnyan kayée ceumara Libanon keungon peudong meuligoe gobnyan.

4 Jinoenyoel ulôn keuneuk peudong saboh rumoh iébadat nyang khusos keu ulôn horeumat ubak TUHAN Allah ulôn. Di Baét nyan ulôn dan rakyat ulôn kamoe meuiébadat ubak Gobnyan sira kamoe tot dupa nyang meubagoe rupa bhée jih nyang haröm, meunan cit kamoe peuseumah ruti sajian keu Gobnyan seucara teutab. Meunan cit di baét nyan teuma kamoe peuseumah keureubeuen nyang teutot beungoh ngon malam, tieb-tieb uroe Sabat, uroe raya Buleuen Barô dan uroe-uroe khusos nyang laén mangat kamoe bri horeumat ubak TUHAN Allah kamoe. Sabab, Gobnyan ka geupeurintah mangat hainyan teutab teupeubuet keu siumu masa lé ureuëng-ureuëng Israel.

5 Ulôn meuharab beujeuet Baét TUHAN nyang ulôn peudong nyan na kheueh rumoh nyang paleng agong, sabab Po teu Allah kamoe jiöh leubeh agong nibak ilah nyang toh mantong nyang na di ateueh bumoe nyoe.

6 Teuma nyang seubeuna jih hana meusidroe ureuëng pi nyang hase jipeudong baét keu Po teu Allah, sabab banmandum angkasa raya hana seb rayeuk jeuet keuteumpat tinggai Gobnyan. Lé sababnya, Baét TUHAN nyang hase ulôn peudong nyan paleng-paleng keu teumpat ulôn tot keumeunyan keu Po teu Allah!

7 Lé sabab nyan, bah kheueh Teungku Amphon neukirém keu kamoe sidroe ureuëng nyang carông jimeu-uke dan hase jipeugöt méuh, pirak, peurunggu, beuso, dan meunan cit carông jipeugöt ija ijo, ija ungu dan ija mirah. Ureuëng nyan teuma geumeukeureuja meusajan deungan ureuëng seumeugét laén nibak ureuëng Yehuda dan Yerusalem nyang ka geupiléh lé ureuëng syiek ulôn Nabi Daud.

8 Ulôn teupeue bahwa ureuëng nyang teubang kayée nibak nanggroe Teungku Amphon carông jikoh bak kayée, lé sababnyaan gét that meunyoë Teungku neukirém keu ulôn meubagoe rupa kayée ceumara dan kayée ceundana nibak Libanon. Ulôn teuma ulôn kraih bubena ureuëng lôn mangat jijak tulông ureuëng-ureuëng Teungku Amphon,

9 mangat awaknyan jipeusiab kayée nyang le that. Sabab Baét TUHAN nyang keuneuk ulôn peudong nyan harôh nyang raya dan hibat.

10 Keu beukai ureuëng-ureuëng Teungku Amphon nyan teuma ulôn kirém ubak Teungku Amphon dua jeunéh gandom, maséng-maséng na 2.000 ton, ié anggô maséng-maséng na 400.000 arée dan minyéuk zaiton na 400.000 arée."

11 Sibagoe beunalah surat nyang geukirém lé Raja Nabi Sulaiman nyan laju geubalaih lé Raja Hiram lagéenyoë, "Sabab TUHAN geugaséh keu umat Gobnyan, Gobnyan ka geuangkat Teungku Po jeuet keuraja awaknyan.

12 Teupujoe kheueh TUHAN Po teu Allah Israel, nyang cebta langét ngon bumoe! TUHAN ka geubri keu Nabi Daud sidroe aneuëk nyang carông malem lom bijaksana, dan Ihok iéleumé, nyang jinoenyoë teungoh geu-useuha keuneuk geupeudong saboh Baét TUHAN dan saboh meuligoe keu atra droe gobnyan.

13 Meusajan deungan nyoe ulôn kirém ubak Teungku Amphon sidroe ureuëng teunaga ahli nyang carông ligat, nyang nan jih Huram.

14 Ma ureuëng nyoe nibak sukée Dan, bapak jih ureuëng Tirus. Ureuëng nyoe carông jipeugét barang nibak méuh, pirak, peurunggu, beuso, batée dan kayée. Meunan cit jih nyan carông jipeugét ija ijo, ija ungu dan ija mirah, meunan cit deungan ija lineun. Peue mantong sinuké nyang teuculek hase geupeugöt meunurot mode peue mantong nyang teupeugah. Bah kheueh ureuëng nyan teujok tugaih keu jimeukeureuja meusapat deungan ureuëng-ureuëng Teungku Po, dan deungan ureuëng-ureuëng nyang ka meubuet keu Nabi Daud ureuëng syiek Teungku Po.

15 Jinoenyoë teungoh kamoe preh-preh neukirém bandua boh jeunéh gandom, anggô dan minyéuk zaiton nyang ka Teungku Po peuanji nyan.

16 Teuma kamoe jakteubang kayée ceumara di gunong-gunong Libanon sidub le nyang ka Teungku Po lakée, óh lheuehnyan kayée nyang ka lheueh teukoh nyan laju teukat jeuet keurakét, dan teu peuanyot lam laôt sampoe trok u Yope. Disinan Teungku Po hase neu angkot u Yerusalem."

17 Raja Nabi Sulaiman laju geupeuna seunsus atueh ureuëng aséng nyang na tinggai di nanggroe Israel, lagée nyang ka lheueh geupeuna lé Nabi Daud ureuëng syiek gobnyan. Teunyata óh lheueh geuseunsus na 153.600 droe ureuëng aséng.

18 Tujuh ploh ribée droe nibak awaknyan laju geubri tugaih mangat jijak angkot bahan-bahan bangunan, 80.000 droe teubri tugaih keu jijak peut batée nibak gunong-gunong, dan 3.600 droe geubri tugaih mangat jeuet keumando nyang kawai ureuëng meubuet nyan.

CHAPTER 3

Nabi Daud ka geucok keuputosan bahwa Baét TUHAN harôh geupeudong di Yerusalem nibak Gunong Muria di teumpat teulo boh gandom atra Arauna ureuëng Yebus.

Teupeudong Baét TUHAN nyan geupeuphon lé Raja Sulaiman

2 bak buleuen nyang keu dua nibak thon nyang keu peuet bak watée peumeurintahan gobnyan.

3 Panyang Rumoh nyan 27 metée dan luwah jih 9 metée.

4 Panyang kama keue santeut deungon luwah Rumoh nyan, na kheueh 9 metée.

Manyang jih 54 metée. Bagian dalam rumoh nyan teuseupoh deungon méuh aseuli.

5 Ruweueng nyang paleng phon geuboh deungon papeuen ceumara nyang paleng gét dan teulapéh teuma deungon méuh tuha. Bak lapesan méuh nyan na teuma gamba nyang meu-uke deungon bak mamplang dan gamba ranté.

6 Raja geuhias Baét nyan deungon batée peumata nyang lagak-lagak dan deungon méuh nyang geupeusan di nanggroe Parwaim.

7 Meunan cit méuh nyan geungui keu geulapek bintéh-bintéh beuton Baét TUHAN nyan, balok-balok jih, ambang-ambang pintoe jih dan pintoe-pintoe jih. Beuton-beuton nyan geuké deungon gamba kerub.

8 Ruweueng dalam nyang geuboh nan Ruweueng Maha Suci panyang jih na 9 metée dan luwah jih na teuma 9 metée, saban cit deungon luwah Baét nyan. Dua ploh thon méuh geungui keu teulapéh bintéh beuton Ruweueng Maha Suci nyan

9 dan 570 gram méuh keu teupeugét labang. Meunan cit deungon beuton kama-kama di bagian ateueh pih teulapék deungon méuh.

10 Meunan cit lé raja geuyue teuma ubak ureuëng keureuja nyan mangat jipeugöt dua boh patong kerub nibak logam. Patong-patong nyan geulapéh cit deungon méuh dan geupasang sira geu ato meujandreng di Ruweueng Maha Suci meuhadab ubak pintoe. Tieb-tieb kerub nyan na teuma dua boh sayeueb, maséng-maséng panyang jih na 2,2 metée. Sayeueb-sayeueb nyan meukeumang lagée nyan bagoe sampoe ujung nyang saboh sare tupéh di ruweueng teungoh dan ujung nyang laén tupéh teuma ubak bintéh beuton di wie ngon uneuen. Jadi, sayeueb-sayeueb nyan meureuntang na 9 metée sidub luwah ruweueng nyan.

14 Keu Ruweueng Maha Suci nyan geupeugét teuma ija tutôb peuradeuen nibak ija lineun dan ija nyang laén nyang meuwareuna ijo, ungu dan mirah. Meunan cit ija gurden nyan teuhiah deungon gamba-gamba kerub.

15 Raja geupeugét teuma dua boh taméh nyang maséng-maséng manyang jih na 15,5 metée, laju atra nyan geukeubah dikeue Baét TUHAN. Tieb-tieb saboh taméh nyan na ulée taméh 2,2 metée.

16 Si u ateueh taméh-taméh nyan geuhiah teuma deungon hiasan nyang teupeugét nibak peurunggu, nyang saban deungon ranté nyang teumanyum deungon 100 boh deulima.

17 Taméh-taméh nyan geupeudong nibak binéh wie ngon uneuen pintoe rot tamong u dalam Baét TUHAN; nyang di siblaih seulatan geuboh nan Yakhin, dan nyang disiblaih utara geuboh nan Boas.

CHAPTER 4

Nabi Sulaiman geuyue peugöt teuma saboh miseubah peurunggu, nyang panyang ngon luwah jih maséng-maséng na 9 metée, dan manyang jih 4,5 metée.

2 Lé gobnyan geupeugöt teuma saboh beujana peurunggu nyang bulat meuglong, deungon ukoran jih na kheueh lagée nyoe: lhok jih 2,2 metée, garéh teungoh jih 4,4

metée, dan lingka jih 13,2 metée.

3 Ban sikeulileng binéh luwa jih teuhiah teuma deungon gamba leumô, nyang teucor meusajan-sajan deungon beujana nyan.

4 Beujana nyan geupeuduek di ateueh mandua boh rueng leumô peurunggu -- lhée boh meuhadab utara, lhée boh meuhadab u seulatan, lhée boh u barat, dan lhée boh u timu.

5 Teubai beujana nyan na 75 milimetée. Binéh jih saban deungon binéh cangkie nyang meuleungkong uluwa saban that lagée bungöng bakong nyang teungoh keumang.

Beujana nyan hase jiteun asoe jih kira-kira 60.000 arée.

6 Meunan cit lé Nabi Sulaiman geupeugöt teuma 10 boh baskom raya, limong boh keu geukeubah disiblaih seulatan Baét TUHAN, dan limong boh teuk siblaih utara. Baskom-baskom nyan guna jih keuteumpat rhah uengkot-uengkot sié nyang ka teukoih-koih nyang teuma teutot sibagoe keureubeuen. Lé nyang jaga didalam beujana nyang raya nyan geuseudia keu teungku imeum nyang keuneuk rhah droe.

7 Meunan cit geupeugöt 10 boh gaki panyöt nibak méuh meunurot mode nyang ka teureuncana, dan 10 boh meuja. Banmandum gaki panyöt dan meuja nyan geukeubah di dalam rhueng utama lam Baét TUHAN -- maséng-maséng limong boh disiblaih wie, dan limong teuma disiblaih uneuen jih.

8 Meunan cit geupeugét teuma na 100 boh mangkok méuh.

9 Meunan cit lé Nabi Sulaiman geupeugöt teuma saboh peulataran di dalam nyang geukeubah keu teungku-teungku imeum, dan saboh teuk peulataran luwa. Ôn pintoe nibak geureubang-geureubang nibak bandua boh peulataran nyan teulapéh teuma deungon peurunggu.

10 Beujana geupeuduek nibak sagoe teunggara Baét TUHAN.

11 Huram, nyang jeuet keu ulée banmandum tukang-tukang nyan, laju jipeugöt kuali-kuali, sudok-sudok dan mangkok-mangkok. Dan seuleusoe kheueh geuhnyan geupeugöt banmandum peuleungkapan Baét TUHAN nyang pahi deungon janji geuh ubak Nabi Sulaiman. Nyoe kheueh nan-nan peuleungkapan nyang ka jipeugöt nyan: Dua boh taméh raya Dua boh ulée taméh nyang hijih lagée mangkok nyang teukeubah di ateueh bandua boh taméh nyan Meunanyuem ranté bak tieb-tieb taméh 400 boh deulima peurunggu nyang teususon lam dua boh deret bansikeulileng meunanyuem ranté nyang nibak tieb-tieb ulée taméh 10 boh geuritan 10 boh baskom raya Beujana peurunggu

12 boh leumô peurunggu nyang teutumpang nibak beujana nyan Kuali-kuali, sudok-sudok dan garepu-garepu Banmandum peuleungkapan nyan jipeugöt lé Huram keu Baét TUHAN, teupeugöt nibak peurunggu dan teugeusok sampoe meukilat. Banmandum nyang jipeugét lé Huram nyan na kheueh saban deungon peurintah Nabi Sulaiman.

13

14

15

16

17 Nabi Daud geuyue peugét barang-barang nyan nibak ureuëng nyang buet jih bagian peuhanco logam lamkawan Sukot dan Zereda di Pantôn Yordan.

18 Barang-barang nyang geuyue peugöt nyan lumpah that le, sampoe hana meusidroe ureuëng pih jiteupeue padub kilogram peurunggu nyang ka teupeuguna keunan.

19 Raja Sulaiman geuyue peugét lom nyang laén peukakaih-peukakaih nibak méuh aseuli keu Baét TUHAN. Nyoe kheueh nan-nan peukakaih nyang geuyue peugét nyan: Miseubah Meuja keu teumpat ruti sajian Banmandum gaki panyöt deungon panyöt jih nibak méuh tuha keu teupeuhu dikeue Ruweueng Maha Suci, nyang pahi deungon

reuncana Hiasan-hiasan nyang hijih lagée bungöng Panyöt-panyöt Seupet-seupet Alat keungan peugleh dah panyöt Cambông-cambông Piréng-piréng keu teumpat keumeunyan Piréng-piréng keu teumpat ngeue apui Banmandum pintoer rot tamong u Baét TUHAN meunan cit deungon pintoer Ruweueng Maha Suci teulapéh deungon méuh.

CHAPTER 5

Oh ka lheueh seuleusoe geupeudong Baét TUHAN nyan lé Nabi Sulaiman, laju geukeubah didalam gudang-gudang Baét TUHAN nyan banmandum méuh, pirak dan barang-barang nyang laén nyang ka geupeuseumah lé Nabi Daud ureuëng syiek gobnyan keu TUHAN.

2 Óh ka seuleusoe nyan lé Nabi Sulaiman laju geuyue banmandum peumimpén sukée dan kawöm nibak bansa Israel mangat jimeusapat di Yerusalem guna mangat teupinah Peuto Peujanjian TUHAN di Sion, Banda Nabi Daud u Baét TUHAN.

3 Dan jijak kheueh awaknyan banmandum pahi nibak uroe raya Jambo Ôn.

4 Óh ka meusapat banmandum peumimpén nyan, di ureuëng-ureuëng Lewi laju geubeuôt Peuto Peujanjian TUHAN nyan,

5 dan laju geuba atranyan u Baét TUHAN. Meunan cit deungon Khimah TUHAN dan banmandum peuleungkapan jih nyang na didalam nyan geuba banmandum u Baét TUHAN lé teungku-teungku imeum dan ureuëng Lewi.

6 Raja Nabi Sulaiman dan mandum rakyat Israel ka meusapat dikeue Peuto Peujanjian nyan laju jipeuseumah ubak TUHAN bubiri dan leumô nyang hana hase teu itong le jih.

7 Óh lheueh nyan lé teungku-teungku imeum laju geupaso Peuto Peujanjian nyan u dalam Baét TUHAN dan jikeubah atra nyan di miyueb patong kerub didalam Ruweueng Maha Suci.

8 Sayeueb patong-patong nyan meureuntang sampoe teutob Peuto nyan meunan cit deungon kayée-kayée geunulam nyan.

9 Kayée geunulam nyan panyang lagoena, sampoe ujung-ujong jih leumah teukalon nibak Ruweueng Maha Suci, teuma hana deuh teukalon rot luwa. (Sampoe nibak uroenyoe kayée-kayée nyan mantong na disinan.)

10 Didalam Peuto Peujanjian nyan hana sapeuepi seulaén nyang na dua boh keupeng batée. Batée-batée nyan ka geupeutamong keunan lé Nabi Musa di Gunong Sinai. Bak watée TUHAN geupeugöt peujanjian deungon bansa Israel yoh watée awaknyan teungoh jijak nibak nanggroe Meusé u nanggroe Kanaan.

11 Banmandum teungku imeum nyang na disinan, nibak mandum keulompok, ka jipeusiab droe keu jijak ubak upacara nyan. Meunan cit banmandum ureuëng tukang meunyanyoe dan nyang peumeu-én alat musik lam sukée Lewi, na kheueh Asaf, Heman, Yedutun dan banmandum anggota kawöm awaknyan, ka jingui peukayan nibak ija lineun. Ureuëng-ureuëng Lewi nyan jidong nibak siblahi u timu miseubah sira jimat simbal dan keucapi. Meusajan awaknyan na teuma 120 droe teungku imeum nyang ka siab geuyueb beureuguih. Ca-e-ca-e ngon nyanyoe lé ureuëng biduan sampoe melawok deungon su iréngan musik teurumpét, simbal dan alat musik nyang laén. Nyoe kheueh tutoe haba puja ngon pujo nyang awaknyan peuca-e keu TUHAN: "Pujoe kheueh TUHAN, sabab Gobnyan gét. Gaséh Gobnyan keukai abadi." Bak watée teungku-teungku imeum geuteubiet lam Baét TUHAN nyan, hana teusangka-sangka Baét nyan ka peunoh deungon cahya teuka TUHAN, sampoe awaknyan ka hana jeuet le jipeubuet upacara iébadat.

CHAPTER 6

Nabi Sulaiman geumeudoá, "Ya TUHAN, Droeneueh leubeh galak neutinggai didalam awan nyang seupot.

2 Jinoe ulôn peudong keu Droeneueh geudong nyang meugah, keu teumpat tinggai Droeneueh siumu masa."

3 Óh lheueh geumeudoá, Nabi Sulaiman laju geupaleng ubak rakyat nyang teudong disinan, dan laju geulakée beureukat Allah keu awaknya.

4 Geupeugah lé Nabi Sulaiman dalam munajab gobnyan ubak Allah, "Yoh masa ilée TUHAN ka neumeujanji ubak ureuëng syiek ulôn Nabi Daud lagée nyoe, 'Yoh phon that Ulôn peuteubiet umat Ulôn di nanggroe Meusé sampoe nibak uroenyoe, di nanggroe Israel hana meusaboh banda pih nyang Ulôn piléh keu jeuet keu teumpat teupeudong saboh rumoh iébadat keu Ulôn, dan hana meusidroe pi nyang Ulôn piléh mangat jeuet keupeumimpén umat Ulôn Israel. Teuma jinoenyoe Ulôn piléh Yerusalem sibagoe teumpat iébadat keu Ulôn. Dan gata hai Nabi Daud, Ulôn piléh mangat tapeurintah umat Ulôn.' Teupujoe kheueh Po teu Allah Israel nyang ka geupeuteupat janji geuh nyan!"

7 Lheuehnyan geupeugah lom lé Nabi Sulaiman, "Ureuëng syiek ulôn Nabi Daud ka geureuncana keuneuk geupeudong saboh rumoh iébadat ubak TUHAN Allah Israel.

8 Teuma TUHAN geupeugah ubak gobnyan, 'Meukeusut gata nyan jroh that.'

9 Teuma, kon gata, aneuék gata kheueh nyang peudong Baét Ulôn nyan.'

10 Jinoenyoe TUHAN ka geupeutrok janji Geuh. Ulôn ka jeuet keuraja Israel keugeunantoe ureuëng syiek ulôn, dan meunan cit di ulôn ka teuma ulôn peudong rumoh keu teumpat iébadat ubak TUHAN, Allah Israel.

11 Di dalam Baét TUHAN nyan ulôn keubah teumpat keu Peuto Peujanjian nyang asoe jih batée peujanjian TUHAN deungon umat Israel."

12 Nabi Sulaiman ka geupeugöt panggong peurunggu di teungoh-teungoh Baét TUHAN. Panyang ngon luwah jih na 2,2 metée, dan manyang jih na 1,3 metée. Dikeue rakyat nyang teuka keunan, Nabi Sulaiman laju geu-ék u ateueh panggong nyan, dan geudong geumeuhadab ubak miseubah. Banmandum ureuëng nyang na disinan deuh jikalon. Laju gobnyan geumeu teuôt, óh lheueh nyan geubeuôt ban dua blaih jaroe geuh sira geuleueng u langét laju geumeu doá,

14 "TUHAN, Po teu Allah Israel! Dilangét meunan cit di ateueh bumoe nyoe hana nyang hase lagée Droeneueh ya TUHAN! Droeneueh ka neupeutrok janji Droeneueh deungon cara ka neutunyok geunaséh Droeneueh keu umat Droeneueh nyang seutia lom taát deungon sipeunoh até keu Droeneueh.

15 Droeneueh ka neupeutrok janji Droeneueh ubak ureuëng syiek ulôn Nabi Daud. Peue nyang ka TUHAN peujanjinyan ka TUHAN peubuet nibak uroenyoe.

16 Meunan cit TUHAN ka neumeujanji ubak ureuëng syiek ulôn bahwa meunyoe keuturonan gobnyan bit-bit taát ubak huköm Droeneueh lagée gobnyan, teuma keu siumu masa sidroe lamkawan keuturonan gobnyan jimat peurintah lagée raja di Israel. Jinoenyoe, ya TUHAN Po teu Allah Israel, neupeutrok kheueh laju banmandum janji nyang ka TUHAN peujanji ubak bapak ulôn Nabi Daud, hamba Droeneueh nyan.

18 Teuma, ya Po teu Allah, peue kheueh beutôi-beutôi TUHAN neutem tinggai di ateueh bumoe nyoe di lamkawan manusia? Meunyoe tacok langét banmandum pih hana seb luwah keuteumpat Droeneueh, peue teuk lom deungon rumoh iébadat nyang ulôn peudong nyoe!

19 Ya TUHAN, Allah ulôn, ulôn hamba Droeneueh! Teuma, neudeungoe kheueh doá ulôn, dan neupeukabui kheueh peue nyang ulôn lakée.

20 Seumoga uroe ngon malam TUHAN neulindong baét nyoe nyang ka TUHAN piléh sibagoe teumpat iébadat keu Droeneueh. Seumoga teuma nibak teumpat tinggai TUHAN di syeuruga TUHAN neudeungoe dan neupeu amphon ulôn meunan cit desya umat Droeneueh Israel, pajan mantong kamoe meuhadab ubak baét nyoe dan kamoe meudoá ubak Droeneueh.

22 Meunyoe na sidroe ureuëng jitudoh meusalah atueh ureuëng laén dan laju jiba ubak miseubah Droeneueh didalam Baét Droeneueh nyoe keu jimeusumpah bahwa jihnyan hana meusalah,

23 ya TUHAN bah kheueh TUHAN neudeungoe doá kamoe nyoe lam syeuruga dan neupeuputôh peukara hamba-hamba Droeneueh nyoe. Neu huköm kheueh nyang meusalah dan neupeubeubaih kheueh nyang hana meusalah.

24 Meunyoe umat Droeneueh Israel jipeutaloe lé musoh-musoh jih sabab awaknya meudesya, laju jihnyan meunyeusai dan jihoreumat lom Droeneueh sibagoe TUHAN, óh lheuehnyan jijak ubak Baét Droeneueh nyoe sira jimeudoá jilakée amphon ubak Droeneueh,

25 seumoga TUHAN nyang na lam syeuruga neudeungoe awaknya. Seumoga TUHAN neupeu amphon teuma banmandum desya umat Droeneueh nyoe, dan neupeuwoe awaknya u nanggroe nyang ka TUHAN bri keu awaknya dan keu indatu awaknya.

26 Meunyoe umat Droeneueh meudesya ubak Droeneueh dan neuhuköm awaknya deungon hana neupeutron ujeuen, laju awaknya meunyeusai ngon jimeutobat ubak Droeneueh sira jihoreumat Droeneueh sibagoe TUHAN, óh lheuehnyan jijak meuhadab u Baét Droeneueh nyoe dan jimeudoá ubak Droeneueh,

27 ya TUHAN di syeuruga, neudeungoe kheueh awaknya. Dan neupeu amphon kheueh desya-desya hamba-hamba Droeneueh umat Israel. Neupeuruno kheueh awaknya mangat jipeubuet nyang beuna. Óh lheuehnyan, ya TUHAN, neupeutron kheueh ujeuen u nanggroe Droeneueh nyoe, nanggroe nyang ka TUHAN bri keu umat Droeneueh nyang ka jeuet keuhak milék jih keu siumu masa.

28 Meunyoe nanggroe nyoe teuka musém deuk atawa bala nyang parah that, atawa bubena seunaman jipeurusak lé angén seu-uem, hama atawa seuringga daruet, atawa meunyoe umat Droeneueh jiprang lé musoh, atawa jiseurang lé peunyakét,

29 seumoga TUHAN neudeungoe doá awaknya. Meunyoe nibak umat Droeneueh Israel na nyang seudeh até jimeudoá ubak Droeneueh sira jileueng paleuet jaroe u langét jimeuhadab ubak Baét Droeneueh nyoe,

30 bah kheueh TUHAN nyang na lam syeuruga neudeungoe dan neupeu amphon awaknya. Teuma Droeneueh kheueh nyang teupeue peue asoe até manusia. Sabab nyanyan neupeusaneut kheueh soemantong ureuëng nyan nyang sadub deungon buet jih,

31 mangat umat Droeneueh jitaát dan jitakot keu Droeneueh pajan mantong simantong awaknya tinggai di nanggroe nyang ka TUHAN jok keu indatu kamoe.

32 Meunyoe ureuëng aséng nyang deungoe keuhai keu agongan dan teunaga Droeneueh, dan bahwa Droeneueh sabe lam siab keu neutulông, laju jihnyan jijak ubak Baét Droeneueh nyoe keu jijak meudoá ubak Droeneueh,

33 seumoga TUHAN nibak teumpat Droeneueh di syeuruga neudeungoe doá awaknya dan neupeutrok peue nyang jilakée. Deungon na lagéenyan banmandum bansa nyang na di ateueh donya jituri Droeneueh dan jitaát ubak Droeneueh lagée umat Droeneueh Israel. Awaknya teuma jiteupeue bahwa rumoh nyang ulôn peudong nyoe kheueh teumpat keujih iébadat ubak Droeneueh.

34 Meunyoe TUHAN neubri peurintah keu umat Droeneueh jijak muprang jak lawan musoh, dan dipat mantong kheueh awaknya na, awaknya jimeuhadab ubak banda

nyang ka TUHAN piléh nyoe dan jimeudoá sira meuhadab keue baét nyoe nyang ka ulôn peudong keu Droeneueh,

35 seumoga Droeneueh nyang na didalam syeuruga neudeungoe doá awaknya, dan neupeumeunang keu awaknya.

36 Meunyoe umat Droeneueh jipeubuet desya ateueh Droeneueh -- nyang sikeubit jih hana meusidroe manusia pih nyang hana meudesya -- dan sabab beungéh Droeneueh neupeubiyeu mantong awaknya jipeutaloe lé musoh dan laju jiba sibagoe tawanan ubak saboh nanggroe nyang jiôh atawa tô,

37 seumoga TUHAN neudeungoe doá awaknya. Meunyoe nibak nanggroe nyan awaknya jitinggai desya-desya jih, dan jimeudoá ubak Droeneueh sira jimeungaku bahwa droe jih nyan ka jipeubuet desya dan buet nyang jeuhet, neudeungoe kheueh doá awaknya, ya TUHAN.

38 Meunyoe di nanggroe nyan awaknya deungan ikhlas dan jujoe ka jitinggai desya-desya droe jih, dan jimeudoá ubak Droeneueh sira jimeuhadab u nanggroenyoë nyang ka TUHAN bri keu indatu kamoe, u arah banda nyang ka TUHAN piléh dan u rumoh iébadat nyang ka ulôn peudong keu Droeneueh nyoe,

39 teuma nibak lam syeuruga di teumpat TUHAN tinggai bah kheueh TUHAN deungoe doá-doá awaknya dan neugaséh keu awaknya. Neupei amphon kheueh bubena desya umat Droeneueh.

40 Jinoenyoë, ya Allah ulôn, neungieng kheueh kamoe dan neudeungoe kheueh doá nyang jipeusampoe ubak Droeneueh nibak teumpat nyoe.

41 Neubeudôh kheueh jinoenyoë, ya TUHAN Po teu Allah! Dan meusajan deungan Peuto Peujanjian nyang teulambang sibagoe kuasa Droeneueh nyan bah kheueh TUHAN neutamong u dalam Baét Droeneueh nyoe dan neutinggai kheueh disinoe keu siumu masa. Neubri kheueh beureukat keumandum buet teungku-teungku imeum Droeneueh, dan seumoga banmandum umat Droeneueh mubahgia kareuna Droeneueh jroh that keu awaknya.

42 TUHAN, Po teu Allah kamoe, bék kheueh neutulak raja nyang ka TUHAN piléh nyoe. Neuingat kheueh keugeunaséh Droeneueh nyang ka TUHAN bri keu hamba Droeneueh Nabi Daud."

CHAPTER 7

Oh ka lheueh geumeudoá lé Nabi Sulaiman, laju TUHAN geupeutron apui di langét jijak pajoh mandum keureubeuen nyang teupeuseumah keu Gobnyan. Dan bak watée nyan cit teuma cahya tanda TUHAN ka teuka hu trang muble-ble lam Baét TUHAN nyan,

2 lé sabab nyan teuma bubena teungku imeum hana hase jitamong keunan.

3 Bak watée ureuëng Israel leumah jikalon apui hu jitron nibak langét dan cahya tanda ka teuka TUHAN ka hu trang didalam Baét TUHAN nyan, awaknya banmandum teudugom ateueh aleue laju jiseumah dan jipujo Allah, sabab Gobnyan jroh dan geunaséh Gobnyan keukai dan abadi.

4 Óh lheueh nyan lé Nabi Sulaiman dan banmandum ureuëng nyang na meumeusapat disinan jipeuseumah laju keureubeuen ubak TUHAN.

5 Keu keureubeuen nyang teutot Nabi Sulaiman geupeuseumah na 22.000 boh leumô dan 120.000 boh bubiri. Meunan kheueh cara jih raja dan banmandum rakyat jipeuna upacara keu teuseurah rumoh iébadat nyan ubak TUHAN.

6 Bubena teungku imeum geuyue dong nibak teumpat nyang ka teupeuteuntée keu

awaknyan; meuhadab keue deungon ureuëng Lewi nyang teungoh jipijo TUHAN deungon alat-alat musik nyang ka lheueh geupeugöt lé Raja Nabi Daud, sira jimeunyanyoe deungon lagu "Geunaséh Gobnyan Keukai Abadi!" nyang saban lagée nyang ka geuyue lé Nabi Daud. Lé mandum teungku imeum geuyueb beureuguih seudangkan bubena rakyat jidong meureuti.

7 Dan óh lheuehnyan laju geuseurah lé Nabi Sulaiman ubak TUHAN bagian teungoh peulataran nyang na di rumoh iébadatnyan. Óh lheuehnyan gobnyan geupeuseumah disinan keureubeuen nyang teutot, keureubeuen gandom dan gapah beulatang keu keureubeuen peudamé. Banmandum nyan jipeuseumah disinan sabab miseubah peurunggu nyang ka lheueh teupeugot ubit that-that keu banmandum peuseumahan nyan.

8 Nabi Sulaiman dan banmandum rakyat Israel laju jipeuna peurayaan Jambo Ôn nyang treb jih na tujoh uroe. Gét that jai ureuëng nyang meusapat watée peurayaan nyan. Awaknyan teuka nibak daerah nyang jiôh di Jalan Hamat di utara sampoe ubak bataih nanggroe Meusé di seulatan.

9 Tujoh uroe treb jih awaknyan meusapat nibak peureusmian miseubah TUHAN, óh lheuehnyan na tujoh uroe teuk teuma keu peurayaan Jambo Ôn. Nibak uroe nyang keuneulheueh geupeuna teuma peurayaan peunutôb,

10 dan óh singoh beungoh nyan, bak tanggai 23 buleuen nyang keutujoh, Nabi Sulaiman laju geuyuewoe bubena ureuëng nyang teuka keunan. Awaknyan that-that galak ngon mangat até ateueh banmandum nyang jroh nyang ka jipeubuet lé TUHAN ubak bansa Israel umat Gobnyan, ubak Nabi Daud dan ubak Nabi Sulaiman.

11 Óh lheueh seuleusoe geupeudong Baét TUHAN ngon meuligoe lé Nabi Sulaiman,

12 lé TUHAN geupeuleumah droe lom ubak gobnyan nibak watée malam. Geupeugah lé TUHAN ubak gobnyan, "Doá gata ka Ulôn deungoe dan ka teuma Ulôn teurimong baét nyang gata peudong nyoe sibagoe teumpat teupeuseumah keureubeuen nyang khusos keu Ulôn.

13 Meunyoe lé Ulôn hana Ulôn peutron ujeuen dan Lôn kirém daruet keu jijak pajoh hase bumoe sampoe habéh dan Ulôn peuteuka bala peunyakét ateueh umat ulôn,

14 laju umat Ulôn nyang jingui nan Ulôn nyan jipeumiyueb droe, dan jimeudoá lom jiteuka ubak Ulôn keu jitinggai buet jih nyang jeuhet, teuma Ulôn nyang na tinggai di syeuruga Ulôn deungoe doá awaknyan. Ulôn teuma Lôn peuamphon dumna desya awaknyan dan Ulôn peujeuet nanggroe awaknyan makmu lom teuma.

15 Ulôn teutab Ulôn kalon Baét Ulôn nyoe dan siab Ulôn deungoe banmandum doá nyang jilakée nibak teumpat nyoe.

16 Banmandum nyan Ulôn peubuet sabab teumpat nyoe ka Ulôn piléh dan Ulôn peukhusos jeuet keuteumpat iébadat keu Ulôn keu siumu masa. Meunan cit Ulôn teuma Lôn kalon dan Ulôn lindong nyan siumu masa.

17 Meunyoe gata, lagée Nabi Daud ureuëng syiek gata, udeb meunurot kheun Ulôn dan taát ubak huköm-huköm Ulôn dan tapeubuet banmandum nyang Ulôn peurintah bak gata,

18 Ulôn teuma Ulôn peuteupat janji Ulôn nibak ureuëng syiek gata Nabi Daud bahwa sabe na sidroe aneuëk nibak keuturonan jihnyan nyang jeuet keuraja di nanggroe Israel.

19 Teuma meunyoe gata dan rakyat gata ji-iengkeue keu huköm-huköm dan peurintah Ulôn, dan jiseumah ubak ilah-ilah nyang laén,

20 Ulôn teuma Lôn peuteubit gata nibak nanggroe nyang ka Ulôn bri keu gata. Meunan cit Ulôn teuma Lôn tinggai baét nyoe nyang ka Ulôn peuteutab sibagoe baét iébadat keu Ulôn. Dipat mantong rumoh nyoe teuma jihina lé gob dan jipeukém.

21 Baét iébadat nyoe bak saátnyoe keubit that jihoreumat, teuma bak watée nyan

soemantong ureuëng nyang na jijak rot nyan hireuen jikalon nyan. Awaknyan jipeugah, 'Pakon TUHAN geupeujeuet lagéenyan atueuh nanggroe dan rumoh nyoe?'

22 Laju lé ureuëng nyang keunong tanyong nyan teuma jijawueub, 'Sabab awaknyan ka jitinggi TUHAN, Po teu Allah awaknyan, nyang ka geuintat indatu awaknyan jitinggi ngon jiteubiet nibak nanggroe Meusé. Awaknyan ka jiseumah dan meujanji seutia ubak ilah-ilah nyang laén. Nyang kheueh sabab jih TUHAN geupeutron bala nyoe atueuh awaknyan.' "

CHAPTER 8

Nabi Sulaiman geupeudong Baét TUHAN dan meuligoe raja nyan lam teumpo 20 thon.

2 Banda-banda nyang ka jijok lé Raja Hiram keu gobnyan geupeudong keula-i, dan geuyue tinggai laju ureuëng Israel disinan.

3 Dan geureubot teuma daerah Hamat dan Zoba

4 dan geupeukong banda Tadmor di padang pasi, dan laju geupeudong lom banmandum pusat peubeukalan di Hamat.

5 Banda Bet-Horon-Ateueh dan Bet-Horon-Miyueb geupeudong keula-i jeuet keubanda nyang meukuta deungon pintoe geureubang nyang meupalang pintoe.

6 Meunan cit geupeudong lom teuma banda Baalat, dan banmandum banda peubeukalan, dan banda-banda pangkalan geuritan prang sigoguih deungon guda jih. Banmandum reuncana teupeudong nyan di Yerusalem, Libanon dan banmandum wilayah kekuasaan gobnyan ka geupeubuet banmandum.

7 Banmandum keuturonan bansa Kanaan nyang hana jiteumé poh maté lé bansa Israel bak watée awaknyan jijakduek nibak banda nyan, banmandum ureuëng nyan geukraih lé Nabi Sulaiman keu geuyue keureuja paksa. Awaknyan na kheueh ureuëng Het, Amori, Feris, Hewi dan Yebus. Sampoe nibak uroenyoe keuturonan awaknyan jeuet keunamiet.

9 Ureuëng Israel hana geuyue keureuja paksa; awaknyan geubri tugaih sibagoe sipa-i, peuwira, keumeundan geuritan prang, dan sipa-i pasokan meuguda.

10 Dua reutoih limong ploh droe peugawée geujok tugaih tanggong jawueub atueuh ureuëng-ureuëng nyang keureuja paksa lam meubagoe proyek peumbangunan.

11 Nabi Sulaiman laju geupinah peurumoh geuh, na kheueh putro raja nibak nanggroe Meusé, nibak banda Nabi Daud u rumoh nyang ka geupeudong keu gobnyan. Sabab Nabi Sulaiman geupike lagée nyoe, "Ureuëng binoe ulôn hana jeuet jitinggi nibak meuligoe Nabi Daud, raja Israel, sabab nibak teumpat Peuto Peujanjian TUHAN nyang ka lheueh teukeubah na kheueh teumpat suci."

12 Nabi Sulaiman geupeuseumah keureubeuen nyang teutot ubak TUHAN di atueuh miseubah nyang ka lheueh geupeudong dikeue Baét TUHAN.

13 Keureubeuen-keureubeuen nyan geupeuseumah meunurot huköm Nabi Musa keu tieb-tieb uroe raya: uroe Sabat, uroe raya Buleuen Barô, dan ban lhée boh uroe raya thon meuthon, na kheueh uroe raya Ruti nyang Hana Meurago, uroe raya Musém Seumupot, dan uroe raya Jambo Ôn.

14 Paih lagée peuratoran-peuratoran nyang ka geupeugöt lé Nabi Daud ureuëng syiek gobnyan, Nabi Sulaiman laju geu ato tugaih-tugaih tieb uroe keu mandum teungku imeum dan keu ureuëng Lewi nyang harôh jimeuca-e ngon meurateb puja dan pujoe keu TUHAN jibantu lé mandum teungku imeum lam hai teupeubuet upacara-upacara iébadat. Meunan cit deungon mandum ureuëng nyang kawai Baét TUHAN geubagi laju meureugu-reugu keu tieb-tieb pintoe geureubang, nyang sisuai lagée nyang ka geutunyok lé Nabi Daud

hamba Allah nyan.

15 Banmandum peutunyok Nabi Daud ubak teungku imeum dan ureuëng Lewi keuhai gudang-gudang dan hai-hai nyang laén, banmandum nyan jiseutôt jisimak deungon gét that.

16 Deungon nyan teuma seuleusoe kheueh proyek peumbangunan nyang ka geureuncana lé Nabi Sulaiman. Banmandum buet nyan, phon nibak teukeubah keunaleueng sampoe seuleusoe teupeudong Baét TUHAN, ka jikeureuja deungon jroh that.

17 Óh ka lheueh nyan Nabi Sulaiman laju geujak u Ezion-Geber dan u Elot, banda-banda peulabuhan nyang na di lhok Akaba di nanggroe Edom.

18 Raja Hiram laju jikirém keu gobnyan kapai-kapai nyang jipeulayeue lé aneuék buah Hiram keudroe meusigoe deungon aneuk kapai nyang ka meupeungalaman. Awaknya jimeulayeue u nanggroe Ofir meusajan deungon aneuék buah Nabi Sulaiman dan jicok disideh na 15.000 kilogram méuh laju atranyan jiba ubak Nabi Sulaiman.

CHAPTER 9

Na sidroe ratu nibak nanggroe Syeba, ratu nyan geudeungoe keuhai keumeugahan dan meusyeuhu Nabi Sulaiman. Lé sababnya ratu nyan laju geujak u Yerusalem keuneuk jak ujoe Nabi Sulaiman nyan deungon cara geuseuéue nyang lumpah payah-payah. Gobnyan teuka deungon nameupadubdroe ureuëng patot-patot meunan cit ureuëng nyang iréng dan unta nyang peunoh teupeudieng deungon reumpah-reumpah, batée peumata dan le that-that lom méuh meutahta. Bak watée ka meurumpok deungon Nabi Sulaiman, ratu nyan laju geutanyong ngon sira geuseueu éue nyang hase geupike.

2 Banmandum nyang geutanyong nyan hase gejawueub lé Nabi Sulaiman, hana meusaboh pi nyang tuwoe lé gobnyan.

3 Ratunyan ka deuh geungieng keudroe ngon mata ulée geuh pakriban bijaksana jih Nabi Sulaiman nyan. Meunan cit gobnyan geukalon meuligoe nyang geupeudong lé Nabi Sulaiman,

4 cara meukeureuja nyang jipeubuet lé peugawée-peugawée gobnyan nyang meutugaih nibak meuligoe, dan peukayan seuragam dan rumoh-rumoh awaknya. Meunan cit ratu nyan geunging cara ureuëng peuhidang peunajoh, dan peukayan peulayan nyang peutimang ureuëng khanuri; meunan cit geunging teuma keureubeuen-keureubeuen nyang geupeuseumah lé Nabi Sulaiman di Baét TUHAN. Banmandum nyang ka geungieng lé ratu nibak nanggroe Syeba nyan teuhireuen-hireuen ngon tahé manté.

5 Dan geupeugah kheueh lé ratu nyan ubak Nabi Sulaiman, "Peue mantong nyang ka ulôn deungoe di tanoh ié ulôn keuhai Teungku Amphon dan keubijaksanaan Teungku Amphon, keubit beutôi that!

6 Yoh masa ilée hana lom ulôn patéh, teuma óh ka lheueh ulôn teuka dan lôn ngieng ngon mata ulée lôn keudroe barô kheueh lôn patéh. Nyang sikeubit jih peue mantong nyang ka ulôn deungoe nyan hana meusiteungoh pih nibak peue nyang ka ulôn ngieng bak saát nyoe. Deuh that keubijaksanaan dan keukayaan Teungku Amphon jiöh leubeh rayeuk nibak peue nyang ka jipeugah bak ulôn.

7 Keubit mubahgia that peugawée-peugawée nyang jipeutimang Teungku Amphon dan sabe jimeukeureuja keu Teungku Amphon sampoe hase jideungoe nibak Teungku Amphon keudroe banmandum ajaran nyang bijaksana! Teupujoe kheueh TUHAN, Allah Teungku Amphon!

8 Teupujoe kheueh TUHAN, Po teu Allah Amphon! Deungon teubaiát jih Teungku Amphon

jeuet keuraja neumat peurintah atueh Gobnyan, Gobnyan ka geutunyok padubna galak jih Gobnyan keu Teungku Amphon. Sabab Gobnyan geugaséh keu umat Israel nyang harab mangat umat Geuh nyan teutab na, teuma Gobnyan ka geuangkat Teungku Amphon jeuet keuraja awaknya, mangat Teungku Amphon hase neupeudong huköm dan keuadelan."

9 Óh Iheuehnyan ratu nanggroe Syeba nyan geupeujaroe ubak Nabi Sulaiman peue mantong hadiah nyang ka geuba, na kheueh leubeh nibak 4.000 kilogram méuh dan lam jeumeulah nyang le batée peumata meunan cit deungan reumpah-reumpah. Hana nyang ka-ka na lé Nabi Sulaiman geuteurimong reumpah-reumpah nyang meunan gét mutu jih lagée nyang ka geubri lé ratu nibak nanggroe Syeba nyan keu gobnyan. (

10 Aneuëk buah Raja Hiram dan aneuëk buah Nabi Sulaiman nyang ba méuh nibak Ofir keu Nabi Sulaiman, na cit jiba sajan batée peumata dan kayée ceundana.

11 Kayée nyan geupeuguna lé Nabi Sulaiman keu teupeugét reunyeun di Baét TUHAN dan meuligoe gobnyan, dan meunan cit kayée nyan geupeuguna keu teupeugét keucapi dan gambus keu ureuëng nyang meuca-e. Gohlom na nyang ka-ka nyang lagéenyan bagoe di nanggroe Yehuda.)

12 Seulaén hadiah-hadiah balasan nyang geubri lé Nabi Sulaiman, Nabi Sulaiman geubri cit ubak ratu nibak nanggroe Syeba nyan peue mantong nyang geulakée. Óh Iheueh nyan geuwo kheueh ratu nyan u nanggroe gobnyan meusajan deungan bubena ureuëng nyang jak ngon gobnyan.

13 Tieb-tieb thon Nabi Sulaiman sabe geuteurimong rab na 23.000 kilogram méuh,

14 gohlom teuitong bubena cukée nibak mandum saudaga dan ureuëng meukat. Meunan cit lé raja-raja arab dan gubunur Israel na cit geubri méuh dan pirak keu gobnyan.

15 Nabi Sulaiman na geupeugét 200 boh peurisai nyan raya nibak méuh nyang teuteumpah. Méuh nyan geubalot nibak tieb-tieb peurisai nyan na 7 kilogram.

16 Meunan cit gobnyan geupeugét teuma na 300 boh peurisai méuh nyan leubeh ubit. Méuh nyan geuboh nibak tieb-tieb peurisai ubit nyan na leubeh kureueng 3 kilogram, banmandum nyan nibak méuh nyang teuteumpah. Peurisai-peurisai nyan geukeubah nibak balée nyang geuboh nan Balée Uteuen Libanon.

17 Meunan cit lé Nabi Sulaiman na teuma geupeugöt saboh keurusi keurajeuen nyan raya nyang teupeugét nibak gadeng dan teuhias deungan méuh aseuli.

18 Keurusi nyan na meujaroe dan nibak tieb-tieb siblahi nyan na teuma patong singa. Dan keurusi nyan na teuma nam aneuk reunyeun, dan saboh teumpat gaki nyang teuseupoh deungan méuh. Teumpat peuduek gaki nyan teupeusaboh deungan keurusi jih.

19 Nibak tieb-tieb ujung wie ngon ujung uneuen tieb aneuk reunyeun keurusi nyan na patong singa -- banmandum nyan na 12 boh. Hana keurusi nyan lagée nyan bagoe nibak keurajeuen toh mantong.

20 Banmandum peukakaih ngon jieb ié Nabi Sulaiman teupeugöt nibak méuh, dan banmandum peukakaih nyang na nibak Balée Uteuen Libanon nyan pih teupeugöt nibak méuh aseuli. Bak jamén Nabi Sulaiman, pirak nyan hana yuem.

21 Nabi Sulaiman na teuma kapai raya nyang le nyang hase jimeulayeue didalam laôt raya meusapat deungan kapai-kapai Raja Hiram. Lhéé thon sigo kapai nyan jiwo sira jiba méuh, pirak, gadeng, bukréeh dan cicém meurak.

22 Nabi Raja Sulaiman nyan leubeh kaya dan leubeh bijaksana nibak raja toh mantong nyang na di ateueh donya.

23 Banmandum ureuëng jiuseuha jijak peuto ubak Nabi Sulaiman keu jijak deungoe ajaran bijaksana nyang geubri lé Po teu Allah ubak gobnyan.

24 Awaknyan maséng-maséng jiteuka keu jijak jok hadiah ubak Nabi Sulaiman. Nyang jijok lé awaknyan na barang-barang méuh, pirak, peukayan, sinjata, reumpah-reumpah, guda dan bagal. Meunan kheueh nibak thon meugantoe thon.

25 Meunan cit di Nabi Sulaiman na teuma 4.000 boh weue guda dan geuritan gobnyan. Guda prang gobnyan na 12.000 boh. Siladum nibak nyan geukeubah di Yerusalem, dan siladum teuk nibak meubagoe banda pangkalan keu geuritan-geuritan prang gobnyan.

26 Gobnyan geumat kuasa atueh banmandum wilayah geuh nyang meulinteung phon nibak Krueng Efrat sampoe u nanggroe Filistin dan ubak bataih nanggroe Meusé.

27 Nibak jamén keurajeuen Nabi Sulaiman, pirak nyan na kheueh barang biasa mantong di Yerusalem, saban lagée aneuk batée, dan kayée ceumara Libanon lumpah that le saban lagée kayée ara biasa.

28 Lé Nabi Sulaiman geupeutamong teuma guda di nanggroe Meusé dan nibak tieb-tieb nanggroe laén.

29 Kisah nyang laén keuhai Nabi Sulaiman phon nibak awai sampoe akhé ka teucetet lam kitab Riwayat Nabi Natan dan lam kitab Nubuatan Ahia ureuëng Silo, dan lam kitab Wahyu Nabi Ido, nyan na cit teutuléh kisah keurajeuen Yerobeam raja Israel.

30 Na peuet ploh thon treb jih Nabi Sulaiman geumat keurajeuen di Yerusalem atueh banmandum nanggroe Israel.

31 Óh lheuehnyan Gobnyan meuninggai donya dan teupeukubu laju nibak lampôh jrât Banda Nabi Daud. Lé Rehabeam aneuëk gobnyan nyang agam teubaiát jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

CHAPTER 10

Rehabeam jijak u Sikkhem kareuna banmandum rakyat Israel ka meugumpôi disinan keuneuk jak bak teumpat lantek gobnyan jeuet keuraja.

2 Bak watéenyan Yerobeam aneuëk Nebat mantong na tinggai di Meusé sabab jipeuplueng droe nibak Nabi Sulaiman. Bak watée geuhnyan geudeungoe haba keuhai Rehabeam, gobnyan laju geugisa u Israel.

3 Rakyat nyang na di bagian utara jiundang Yerobeam, deungan awaknyan meusigoe-sigoe jijak meuhadab ubak Rehabeam. Kheun awaknyan,

4 "Nabi Sulaiman ureuëng syiek Teungku Amphon ka geupeubeurban nyang lumpah brat u atueh kamoe. Meunyoe Teungku Amphon neupeuphui beurban kamoe dan neupeukureueng deurita kamoe, kamoe teuma tundok ubak Teungku Amphon."

5 Geujawueb lé Rehabeam, "Ulôn harôh lôn pike leubeh ilée. Gata jak kheueh keunoe lom leubeh kureueng lhée uroe teuk." Dan geujak kheueh bubena ureuëng nyan.

6 Laju Rehabeam geulakée naseuhat ubak ureuëng-ureuëng patot atawa ureuëng-ureuëng syiek nyang ka lheueh jeuet keupeunaseuhat Nabi Sulaiman ureuëng syiek gobnyan. "Peue nyang harôh ulôn jawueb keu awaknyan?" geutanyong lé Rehabeam. "Peue naseuhat gata nyoe?"

7 Jijawueb lé awaknyan, "Meunyoe Teungku Amphon keuneuk peubuet nyang jroh keu rakyat, dan neupeugalak até awaknyan, tabri kheueh jeunawueb nyang jroh teuma ubak awaknyan, awaknyan teuma seutia ubak Teungku Amphon sampoe án siumu masa."

8 Teuma peue nyang ka geunaseuhat lé ureuëng tuha nyan hana geupakoe lé Rehabeam. Seubalek jih, gobnyan laju geujak mita ureuëng aneuëk-aneuëk muda nyang santeut umu deungan gobnyan dan nyang saát nyan ka jeuet keupeumbantu gobnyan.

9 Ubak awak nyang muda nyan gobnyan geutanyong, "Peue naseuhat gatanyoe keu ulôn

mangat ulôn jaweueb rakyat nyang jilakée mangat ulôn peuphui beuban awaknyan?"

10 Jijawueeb lé aneuëk muda-muda nyan, "Meunoe kheueh heundak jih Teungku Amphon peugah ubak awaknyan, 'Sileumoh-leumoh jih ulôn, ulôn mantong leubeh teuga nibak ayah lôn.

11 Ureuëng syiek ulôn ka geubri beuban nyang brat ateueh gata, teuma lé ulôn teuma ulôn bri teuma nyang leubeh brat keu gata. Gobnyan geuseunuet gata deungon peunyunuet, teuma ulôn seunuet gata ngon peunyunuet nyang meuduro beuso!" "

12 Lhée uroe óh lheuehnyan Yerobeam dan banmandum ureuëng nyan jijak lom teuma ubak Raja Rehabeam, lagée nyang ka lheueh geupeurintah lé gobnyan.

13 Meutulak likot deungon naseuhat ureuëng-ureuëng syiek, rakyat nyang teuka ubak gobnyan nyan, laju jisapa deungon cara gasa.

14 Paih deungon naseuhat ureuëng-ureuëng muda nyan, gobnyan geupeugah lom, "Ureuëng syiek ulôn geubri ubak gata beuban nyang brat, teuma ulôn kupeujeuet beuban nyan nyang leubeh brat nibak ban nyang ka. Gobnyan geuseunuet gata deungon peunyunuet, teuma ulôn lôn seunuet gata deungon peunyunuet nyang meuduro beuso!"

15 Peue nyang ka jilakée lé rakyat nyan hana jipeureumeuen. Teuma banmandum nyan na kheueh keuheundak TUHAN Po teu Allah. Peue nyang ka lheueh geupeugah lé TUHAN meulalu Nabi Ahia nibak Silo keuhai Yerobeam aneuëk Nebat harôh teujadi.

16 Bak watée rakyat Israel jikalon bahwa raja hana geutem deungoe awaknyan, awaknyan laju jikuk, "Hana kupakoe keu Nabi Daud dan keuturonan geuh nyan! Awaknyan hântom na jipeubuet sapeue keuk geutanyoe. Hai rakyat Israel, jak geutanyoe tajak woe! Bah kheueh disinan Rehabeam ji uroih droe jih keudroe!" Dan jijakwoe kheueh rakyat Israel u rumoh droe jih maséng-maséng,

17 dan Rehabeam jeuet keuraja na kheueh ateueh wilayah Yehuda.

18 Bahpi meunan Raja Rehabeam mantong cit geuyue Adoniram, sidroe ureuëng nyang jeuet keu mando nibak keureuja rodi, keu jijak peuteunang rakyat. Teuma lé rakyat jigeulawa gobnyan ngon aneuk batée sampoe maté. Rehabeam keudroe hase jipeuleuh seuhingga bagaih-bagaih geujak ék u ateueh geuritan gobnyan, dan geupeuplueng droe u Yerusalem.

19 Phon nibak saat nyan rakyat dibagian utara keurajeuen Israel sabe jibeurontak teuhadab raja-raja keuturonan Nabi Daud.

CHAPTER 11

Bak watée Raja Rehabeam ka trok u Yerusalem, gobnyan laju geupeusapat 180.000 droe tantra nyang paleng jroh nibak sukée Yehuda dan Benyamin keu jijak prang ureuëng Israel dan jipeupuléh keukuasaan jih ateueh sukée-sukée dibagian utara Israel.

2 Teuma TUHAN geuyue jak Nabi Semaya

3 mangat geujak peusampoe peusan nyoe ubak Rehabeam dan ubak mandum ureuëng nyang na didalam sukée Yehuda dan sukée Benyamin,

4 "Bék gatatem muprang deungon syedara gata ureuëng Israel. Jakwoe kheueh laju! Peue nyang ka teujadi nyan na kheueh keuheundak ulôn." Lé sababnyan awaknyan banmandum jiturot peurintah TUHAN dan hana jeuet jijak muprang deungon Yerobeam.

5 Rehabeam tinggai di Yerusalem dan geuyue laju ubak ureuëng laén jijak peudong kutakuta keu banda-banda nyang na diwilayah Yehuda dan Benyamin, banda-banda nyan na kheueh:

6 banda Betlehem, Etam, Tekoa,

⁷ Bet-Zur, Sokho, Adulam,

⁸ Gat, Mares, Zif,

⁹ Adoraim, Lakhis, Azeka,

¹⁰ Zora, Ayalon dan Hebron.

¹¹ Gobnyan laju geupeukong banda-banda nyang ka meupageue ngon kuta nyan dan laju geujok tugaih sidroe ulée balang pasokan nibak tieb-tieb banda nyan. Maséng-maséng banda nyan ka teuma geupeuleungkab deungon peunajoh nyang seb, minyéuk zaiton dan ié anggô

¹² meunan cit peurisai dan kapak. Deungon lagée nyan, wilayah Yehuda dan Benyamin teutab na lam keukuasaan gobnyan.

¹³ Teungku-teungku imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi nibak bansaboh nanggroe Israel geujak laju meugabong deungon Rehabeam.

¹⁴ Ureuëng-ureuëng Lewi nyan laju geu tinggai blang naleueng dan tanoh droe geuh laju geuminah u Yehuda dan Yerusalem, sabab Yerobeam dan raja-raja nyang mat geunantoe gobnyan hana jibri idhin awaknyan jimeubuet sibagoe teungku imeum TUHAN.

¹⁵ Yerobeam laju jibaiát teungku-teungku imeum jih keudroe keu nyang layani di teumpat-teumpat teuseumah beurala dan keu jiseumah ubak jén-jén dan patong leumô nyang jipeugôt keudroe.

¹⁶ Ureuëng-ureuëng nibak banmandum sukée Israel nyang bit-bit keuneuk seumah TUHAN Po teu Allah Israel, jiminah u Yerusalem, jiseutôt ureuëng-ureuëng Lewi nyan mangat jeuet jipeuseumah keureubeuen keu TUHAN, Allah nyang jiseumah lé indatu awaknyan.

¹⁷ Deungon na lagée nyan keurajeuen Yehuda ka leubeh teuga. Lhéé thon treb jih awaknyan jitulóng peumeurintah Rehabeam aneuëk agam Nabi Sulaiman nyan, dan udeb lagée yoh masa keurajeuen Nabi Daud dan Nabi Sulaiman.

¹⁸ Rehabeam geumeukawen deungon Mahalat; ureuëng syiek Mahalat nyan nan jih Yerimot aneuëk agam Nabi Daud, dan ma jihnyan na kheueh Abihail aneuëk Eliab, cucoe Isai.

¹⁹ Awaknyan na jimeu aneuëk lhée droe aneuëk agam: Yeus, Semarya dan Zaham.

²⁰ Óh lheueh nyan Rehabeam geumeukawen teuma deungon Maakha aneuëk Absalom. Awaknyan na teuma geumeu aneuëk peuet droe aneuëk agam: Abia, Atai, Ziza dan Selomit.

²¹ Rehabeam na geumeu inong 18 droe dan 60 droe gundek, 28 droe aneuëk agam, dan 60 droe aneuëk inong. Nibak banmandum peurumoh dan gundek geuhnyan, nyang paleng that geugaséh na kheueh Maakha.

²² Nyan kheueh sabab jih Abia aneuëk Maakha leubeh jigaséh nibak banmandum aneuëk-aneuëk gobnyan nyang laén, lé sababnyan teuma Abia kheueh nyang geupiléh keugeunantoe gobnyan jeuet keuraja.

²³ Deungon bijaksana Rehabeam geubri tugaih-tugaih keu aneuëk-aneuëk geuh nyang agam dan geujok tugaih awaknyan nibak banda-banda nyang meupageue ngon kuta di bansaboh wilayah Yehuda dan wilayah Benyamin. Gobnyan geubri keu awaknyan peunajoh nyang meulimpah ruwah, dan geujok teuma ureuëng inong nyang le keu peurumoh awaknyan.

CHAPTER 12

Oóh ka lheueh keududuekan Rehabeam sibagoe raja meutamah teuga, gobnyan dan banmandum umat Israel laju geupeutuwo ubak huköm TUHAN,

2 dan hana seutia ubak Gobnyan. Lé sababnya TUHAN geuhuköm awaknya. Bak thon nyang keulimong keurajeuen Rehabeam, Sisak raja di nanggroe Meusé jijak prang Yerusalem

3 deungon 1.200 geuritan prang, 60.000 sipa-i meuguda, dan lam jeumeulah sipa-i nyang hana teuitong le jih, jitamong cit keunan pasokan Libia, Suki dan Sudan.

4 Awaknya laju jireubot banda-banda nyang meupageue kuta di Yehuda dan laju trok u Yerusalem.

5 Bak watée nyan Raja Rehabeam dan bubena ureuëng peumimpén Yehuda ka meusapat di Yerusalem sabab jipeuplueng droe nibak Sisak. Nabi Semaya geujak laju ubak awaknya sira geupeugah, "Lagée nyoe kheueh geupeugah lé TUHAN, 'Gata nyoe ka tatinggai Ulôn, lé nyan bak saát nyoe Ulôn pih Lôn tinggai gata akhéjih gata jikuasa lé Sisak.' "

6 Raja dan dumna peumimpén geuaku bahwa awaknya ka meudesya. Awaknya laju jipeugah, "Peue nyang geupeubuet lé TUHAN nyan na kheueh ade."

7 Bak watée geukalon lé TUHAN bahwa awaknya ka jipeumiyueb droe, TUHAN geupeugah lom ubak Nabi Semaya, meunoe geupeugah, "Sabab awaknya ka jimeungaku keu desya droe jih, jinoe Ulôn hana Ulôn peupaloe le awaknya. Ulôn deungon reujang Lôn tulóng awaknya; Yerusalem hana Lôn peuhanco. Bahpi meunan, Sisak

8 teuma jikuasa awaknya, mangat awaknya jiteupeu beuda jimeungabdi ubak Ulôn dan meungabdi ubak peunguasa-peunguasa donya."

9 Dan teuka kheueh Raja Sisak jijak prang Yerusalem dan jireubot laju barang-barang nyang meuhareuga nyang na meuteumé didalam Baét TUHAN dan di meuligoe raja, meunan cit deungon peurisai-peurisai méuh nyang geupeugét lé Nabi Sulaiman.

10 Keugeunantoe jih Rehabeam laju geupeugét peurisai-peurisai peurunggu, dan geupeucaya peugét atranyan ubak peuwira nyang kawai babah pintoe geureubang meuligoe.

11 Pajan mantong raja geujak u Baét TUHAN, lé ureuëng peungawai jiba peurisai-peurisai nyan, óh lheuehnyan atra nyan laju jipeuriwang ubak kama jaga.

12 Sabab raja geupeumiyueb droe dikeue TUHAN, dan meunan cit sabab mantong na hai-hai nyang jroh di Yehuda ngon nyan reuda kheueh meureuka TUHAN keu Rehabeam hana jeuet geupeupaloe raja nyan mubacut pih.

13 Rehabeam geumat peurintah di Yerusalem dan kekuasaan gobnyan sampoe rayeuk. Gobnyan meu umu 41 thon bak watée teu baiát jeuet keuraja, dan geumat peurintah na 17 thon treb jih di Yerusalem, banda nyang nibak mandum wilayah Israel geupiléh lé TUHAN mangat jeuet keu teumpat iébadat ubak Gobnyan. Nan ma Rehabeam na kheueh Naama asai di nanggroe Amon.

14 Rehabeam jipeubuet jeuhet sabab hana jiuseuha jipeubuet buet lagée kheun TUHAN.

15 Kisah keuhai Rehabeam awaiphon sampoe akhé dan silsilah gobnyan ka teucetet lam kitab Seujarah Nabi Semaya dan lam kitab Seujarah Nabi Ido. Lamkawan Rehabeam dan Yerobeam hana putôh na sabe prang.

16 Rehabeam meuninggai donya dan teukuba di lampôh jrat raja-raja Banda Nabi Daud. Abia aneuék gobnyan nyang agam teubaiát jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

Bak thon nyang keulapan blaih masa keurajeuen Raja Yerobeam ateueh Israel, Abia jeuet keuraja di nanggroe Yehuda,

2 dan geumat peurintah na lhée thon treb jih di Yerusalem. Ma gobnyan nan jih Mikhaya aneuëk Uriel asai nibak banda Gibeä. Óh lheueh nyan beureutoh kheueh prang Abia lawan Yerobeam.

3 Abia geukrah na 400.000 droe sipa-i, seudangkan Yerobeam na 800.000 droe sipa-i.

4 Bandua pasokan nyang ka meuhadab keue di daerah meugunong-gunong Efraim. Abia laju geu-ék u ateueh Gunong Zemaraim laju geuwok ubak Yerobeam dan ureuëng Israel, "Gata deungoe nyoe!

5 Gata tateupeue bahwa TUHAN, Allah Israel, ka geuikat janji deungon Nabi Daud bahwa gobnyan dan keuturonan geuh geumat peurintah ateueh Israel keu siumu masa. Janji nyan hana jeuet teupeubateue.

6 Bahpi meunan, Yerobeam aneuëk Nebat nyan jiberontak ubak Nabi Sulaiman, raja jih keudroe.

7 Jihnyan laju jipeusapat saboh kawan ureuëng-ureuëng jeuhet nyang kreueng aja dan jipaksa keuheundak droe jih keudroe ubak Rehabeam aneuëk agam Nabi Sulaiman nyan, nyang yoh watéenyan mantong that muda dan hana peungalaman keu jiteuntang.

8 Jinoenyoe gata sangka gatanyoe banmandum hase talawan kekuasaan nyang geubri lé TUHAN ubak keuturonan Nabi Daud, sabab pasokan gata ramé dan nibak gata na leumô-leumô méuh nyang lé Yerobeam jipeujeuet sibagoe dewa gata.

9 Kon kheueh teungku-teungku imeum TUHAN nyang keuturonan Nabi Harun dan ureuëng-ureuëng Lewi ka gata use banmandum? Sibagoe geunantoe soemantong nyang meuheuet jeuet keu teungku imeum, asai ureuëng nyan hase jiba saboh leumô atawa tujoh boh bubiri, gata peujeuet imeum nyang kon Allah, sabab keubit lagéenyan kheueh cara bansa-bansa laén jiangkat teungku imeum droe jih. Teuma dikamoe hana kamoe peubuet nyang lagée nyan bagoe.

10 Kamoe teutab kamoe meungabdi ubak TUHAN Allah kamoe dan hana kamoe tinggi Gobnyan. Teungku-teungku imeum kamoe teutab nibak keuturonan Nabi Harun, dan ureuëng-ureuëng Lewi teutab geutulóng awaknya.

11 Tieb-tieb beungoh dan seupôt awaknya jitot keumeunyan dan jipeuseumah keureubeuen nyang teutot keu TUHAN, dan geupeuna teuma ruti sajian. Tieb-tieb malam awaknya geupeuhu panyöt-panyöt nyang geukeubah nibak gaki panyöt méuh. Kamoe teutab kamoe taát ubak peue-peue mantong nyang geupeurintah lé TUHAN, teuma gata ka tatinggai Gobnyan.

12 Peumimpén kamoe na kheueh Po teu Allah keudroe dan bubena teungku imeum Gobnyan na disinoe. Awaknya ka siab keu geuyueb beureuguih sibagoe tanda keukamoe mangat teujak prang gata. Hai ureuëng Israel, bék kheueh gata lawan TUHAN, Po teu Allah indatu gata! Gata banmandum hana hase meunang!"

13 Nibak watéenyan Yerobeam laju jikirém siladum nibak pasokan jih keujijak pagab pasokan Yehuda rot likot, seudangkan siladum teuk jipagab awaknya rot keue.

14 Óh watée jingieng lé pasokan Yehuda bahwa droe geuhnya ka teupagab, awaknya laju geukliek sira geulakée tulóng ubak TUHAN. Lé teungku imeum laju geuyueb beureuguih,

15 lé pasokan Yehuda geudumpék prang dan laju geumaju ngaza, geupimpén lé Abia. Teungoh awaknya muprang hana tuwoe geutawök, Po teu Allah dan laju geupeutaloë Yerobeam dan pasokan Israel

16 akhéjih awaknya ka habéh jiplueng teung bayeueng hana meuteuntée. Allah ka

geupeujeuet ureuëng Yehuda meunang dimideuen prang ateueh ureuëng Israel.

17 Keubit that rayeuk taloe nyang jideurita lé pasokan Israel dimideuen prang nyang jikeumando lé panglima Abia nibak pasokan Yehuda; na 500.000 droe sipa-i awaknyan nyang paleng beuhe maté dimideuen prang nyan.

18 Ureuëng Yehuda hase meunang, sabab awaknyan geubantu lé TUHAN, Allah indatu awaknyan.

19 Bak watée Abia geutiyeub pasokan Yerobeam, gobnyan laju geureubot banda-banda deungon na meupadubboh gampông nyang na tô-tô ngon banda nyang geureubot nyan. Banda-banda nyan na kheueh banda Betel, Yesana dan Efron.

20 Simantong na keurajeuen Abia, Yerobeam hana hase geupeu aman nanggroe gobnyan. Nyang Akhé jih Yerobeam nyan geupoh maté lé TUHAN.

21 Sikeubitjih, Abia seumaken meukuasa. Bak gobnyan na 14 droe peurumoh, 22 droe aneuëk agam dan 16 droe aneuëk inong.

22 Kisah nyang laén keuhai Abia, dan keuhai banmandum keuhai tutoe haba dan buet-buet gobnyan ka teucetet didalam kitab Seujarah Nabi Ido.

CHAPTER 14

Ooh ka lheueh Raja Abia meuninggai donya dan ka teukubu nibak lampôh jrat raja-raja di Banda Nabi Daud, Asa aneuëk agam gobnyan jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan. Dimiyueb peumeurintahan Raja Asa, nanggroe Yehuda aman ngon teuntram treb jih na siploh thon.

2 Asa keubit that galak até TUHAN Allah sabab gobnyan geupeubuet-buet nyang bit that meukeunong nibak TUHAN sabab ade dan jroh.

3 Gobnyan laju geukireuh dan geuböih banmandum miseubah bansa laén dan teumpat-teumpat ureuëng seumah beurala. Tugu-tugu dewa habéh geupeuhanco banmandum, dan taméh-taméh patong Dewi Asyera geupeureubah bak tanoh.

4 Rakyat Yehuda geuyue udeb meunurot keuheundak TUHAN, Allah indatu awaknyan, dan geuyue taát ubak ajaran-ajaran dan peurintah-peurintah Gobnyan.

5 Banmandum teumpat teuseumah beurala dan teumpat teutot keumeunyan banmandum ka habéh geutiek nibak banda-banda Yehuda. Deungon nyan teunang kheueh keurajeuen nyan dimiyueb peumeurintahan gobnyan,

6 akhé jih gobnyan ka hase geupeudong kuta-kuta keu banda-banda nyang na di Yehuda. Napadub thon treb jih hana teujadi prang sabab TUHAN kageubri keuadaan damé keu gobnyan.

7 Geupeugah lé Asa ubak rakyat Yehuda, "Bah kheueh geutanyoe tapeukong banda-banda deungon tapeugöt beuton-beuton bansikeulileng nyan dan meunara-meunara meunan cit deungon babah pintoé geureubang deungon palang-palang jih. Geutanyoe ka takuasa nanggroe nyoe sabab geutanyoe ka ta turot kheun Po teu Allah TUHAN geutanyoe. Gobnyan geujaga geutanyoe dan geupeulara keuamanan bansaboh nanggroe geutanyoe." Dan jipeuphon kheueh lé awaknyan jipeudong dan jimeubuet deungon gét that.

8 Tantra Raja Asa na 300.000 droe ureuëng Yehuda nyang na seunjata peurisai dan kapak, dan 280.000 droe nibak sukée Benyamin nyang meuseunjata peurisai, ali-ali dan panah. Awaknyan banmandum sipa-i nyang beurani, beuhe ngon teulatih.

9 Bak saboh watée na sidroe ureuëng Sudan nyang nan jih Zerah jiprang Yehuda deungon pasokan nyang lé jih na 1.000.000 droe dan 300 boh geuritan prang. Awaknyan

jimaju sampoe trok u Maresa.

10 Dan geuteubiet kheueh Asa geujak lawan Zerah, dan bandua awaknyan geuato baresan di Pantôn Zefata nyang tō ngon Maresa.

11 Laju Asa geumeudoá ubak TUHAN Po teu Allah gobnyan, "TUHAN, Droeneueh kheueh nyang hase tulōng kamoe nyang leumoh atueuh nyang teuga. Neutulōng kheueh kamoe nibak saát nyoe, ya TUHAN Allah kamoe! Bak Droeneueh kamoe meusadeue dan atueuh nan Droeneueh kheueh kamoe jakmaju u mideuen prang kamoe lawan pasokan nyang le that jeumeulah jih nyoe. TUHAN, Droeneueh kheueh Allah kamoe. Bék neupeubiyeue Droeneueh jipeutaloe lé sidroe manusia."

12 Lheueh nyan Asa dan tantra Yehuda geujak prang sipa-i Sudan. TUHAN laju geupeutaloe sipa-i Sudan akhéjih awaknyan jiplueng teung bayeueng hánmeuho saho.

13 Asa dan pasokan gobnyan laju geupeulet sipa-i Sudan nyan sampoe trok u Gerar. Blah Sudan lumpah that jai nyang maté akhé jih sipa-i awaknyan hana meudaya sabab ka geupeuhanco lé TUHAN dan di tantra Yehuda pi lumpah that jai jireupah barang-barang awaknyan. Óh lheueh nyan tantra Yehuda geupeuhanco teuma banda-banda nyang na bansikeulileng Gerar, sabab TUHAN geupeujeuet peunduduek disinan jeuet keuteumakot. Tantra Yehuda jireupah banmandum banda nyan laju meuteumé barang-barang nyang jai that.

15 Dan meunan cit awaknyan jiprang teuma khimah-khimah ureuëng peulara beulatang, dan laju jiangkot bubiri deungon unta nyang jai lagoena. Óh lheueh nyan awaknyan jiwoe lom u Yerusalem.

CHAPTER 15

Roh Allah geukuasa ateueh Nabi Azarya aneuëk Oded,

2 sampoe gobnyan geujak meurumpok deungon Raja Asa dan geupeugah, "Hai Raja Asa, dan banmandum peunduduek Yehuda ngon peunduduek Benyamin! Neudeungoe kheueh nyoe! TUHAN lumpah that toe deungon gata meunyoe gata toe deungon Gobnyan. Meunyoe gata talakée peutunyok nibak TUHAN, Gobnyan teuma geubri peutunyok nyan keu gata. Teuma meunyoe gata hana tapiro ubak Gobnyan, Gobnyan pi hana geupako keu gata.

3 Treb lagoena Israel hana meungabdi ubak Allah nyang hak, hana teuma huköm-huköm nyang harôh jitaát, dan hana teuma teungku-teungku imeum nyang peuruno awaknyan.

4 Teuma meunyoe awaknyan ka meurumpok deungon keususahan, awaknyan laju jilakée tulōng ubak TUHAN, Allah Israel. Awaknyan jilakée peutunyok Gobnyan dan TUHAN laju geupeukabui peue nyang jilakée nyan.

5 Bak masanyan ureuëng ramé hana hase jijak homantong deungon aman, sabab tieb-tieb nanggroe na teujadi karu nyang paleng raya.

6 Bansa nyang saboh jitindéeh bansa nyang laén, dan banda nyang saboh jitindéeh teuma banda nyang laén, banmandum nyan kareuna TUHAN Allah ka geupeuteuka karu nyang paleng raya ateueh awaknyan.

7 Teuma gata harôh kheueh tabah dan beurani. Useuha gata teuma meuhase."

8 Bak watée Asa geudeungoe tutoe haba Nabi Azarya aneuëk Oded nyan, teuka kheueh gurangsang gobnyan, seumangat geuh pi teuka hu lagée suwa. Laju gobnyan geureuloih ngon geupeuhanco banmandum beurala nyang na di nanggroe Yehuda dan di Benyamin, dan di banda-banda nyang ka lheueh geupeutaloe di gunong-gunong Efraim, lé gobnyan laju geupeugöt sampoe meusaneut miseubah TUHAN nyang na di dalam peulataran Baét

TUHAN.

9 Le that-that ureuëng Efraim, Manasye, dan Simeon jimeugabong deungan Asa, dan tinggi diwilayah keurajeuen gobnyan, sabab awaknya jikalon bahwa TUHAN geutulông awaknya. Asa geuyue banmandum ureuëng nyan meusajan deungan ureuëng Yehuda dan Benyamin

10 meusapat di Yerusalem. Dan meusapat kheueh awaknya nibak buleuen lhée thon nyang keulimong blaib keurajeuen Asa.

11 Bak uroenyan awaknya jipeuseumah keu TUHAN na 700 boh leumô dan 7.000 boh bubiri, hase nyang jireubot dan jipeuwoe dimideuen prang.

12 Awaknya jimeujanji ubak TUHAN bahwa deungan sipeunoh até dan jiwa awaknya teuma udeb meunurot nyang geulakée lé Po teu Allah, TUHAN indatu awaknya.

13 Soemantong, tuha atawa muda, ureuëng agam atawa ureuëng inong, nyang hana udeb meunurot nyang geu keuheundak lé TUHAN ureuëng nyan teuma geuhuköm maté.

14 Deungan su nyang meutaga awaknya jimeusumpah ubak TUHAN bahwa awaknya jimumat ubak janji nyan. Oh lheuehnya awaknya laju jiseumurak meuhubo sira jiyueb beureuguih.

15 Banmandum rakyat Yehuda geumbira sabab awaknya ka jimeusumpah deungan sipeunoh até. Awaknya galak that jimeu iébadat ubak TUHAN, dan TUHAN pih geuteurimong awaknya. TUHAN laju geubri keu awaknya keuadaan nyang aman teuntram diwilayah awaknya.

16 Lheuehnya Raja Asa laju geupeucat nék gobnya nyang nan Maakha, nibak keududukan jih sibagoe Nyak Putro sabab gobnya ka jipeugot patong beurala nyang jeuhet ngon cabui keu Asyera, dewi keusboran. Asa laju geureuloih dan geupeuhanco sampoe meukeupeng-keupeng patong nyan laju geujak tot di Pantôn Kidron.

17 Bahpi hana banmandum teumpat seumah beurala nyan nyang meutabu bansaboh nanggroe geuh geupeuhanco lé Asa, teuma gobnya ka geupeuleumah ubak TUHAN keuseutiaan gobnya sipanyang udeb geuh.

18 Banmandum méuh dan pirak meunan cit deungan barang-barang nyang laén hase nyang teureupah di mideuen prang atra ureuëng syiek gobnya dan atra geuh keudroe banmandum nyan geukeubah di Baét TUHAN mangat jeuet keuhak milék TUHAN.

19 Sampoe nibak thon nyang keulhéé ploh limong keurajeuen Asa hántomna muprang di nanggroe nyan.

CHAPTER 16

Bak thon nyang keu lhée ploh nam keurajeuen peumeurintahan Raja Asa ateueh Yehuda, Baesa raja Israel jijak prang Yehuda dan jipekong banda Rama keu ji ampeueng rot teubiet tamong u Yehuda.

2 Teuma lé Raja Asa laju geucok méuh dan pirak nibak peubeundaharaan Baét TUHAN dan meuligoe raja, atranyan laju geukirém u Damsyik ubak Benhadad raja nanggroe Siria sira geupeugah lagéenyoé,

3 "Jak geutanyoe ta ikat peusahabatan lagée nyang ka lheueh geupeubuet lé ureuëng syiek geutanyoe. Meusigoe deungan ulôn lôn kirém méuh dan pirak sibagoe hadiah, dan ulon lakée Teungku Amphon neupeputôh hubongan deungan Baesa raja Israel, mangat lé gobnya jitarek lom pasokan jih lam wilayah ulôn."

4 Benhadad situju that deungan pakat nyan laju geuyue bubena peuwira gobnya meusajan deungan pasokan jih jijak prang mandum banda-banda di Israel. Awaknya laju

geupeutaloe lyon, Dan, Abel-Bet-Maakha dan banmandum banda peubeukalan di Naftali.

5 Bak watée Raja Baesa jideungoe hainyan, laju jipiôh jipeukong Rama dan laju jitinggai banda nyan.

6 Lé Raja Asa laju geukrah banmandum ureuëng nyang na di Yehuda mangat jiangkot batée ngon kayée nyang jingui lé Raja Baesa di Rama keu teupeukong banda nyan. Bahan-bahan nyan geupeuguna lé Asa keungon peukong banda Geba dan Mizpa.

7 Bak watéenyan Nabi Hanani geujak ubak Raja Asa sira geupeugah lagéenyoë, "Kareuna gata meusadeue ubak raja Siria, dan kon ubak TUHAN, Po teu Allah gata, lé nyan gadôh kheueh keuseumpatan gata keu gata peutaloe tantra raja Israel.

8 Kon kheueh Sudan ngon Libia nyang na angkatan prang nyang teuga rayeuk dan le that geuritan prang dan pasokan meuguda? Bahpi meunan TUHAN geupeumeunang gata ateueh awaknyan, sabab gata tameusadeue ubak Gobnyan.

9 TUHAN geukawai banmandum bumoe mangat geubri teunaga Gobnyan keu ureuëng-ureuëng nyang seutia ubak Gobnyan. Gata ka tapeubuet buet nyang bangai that, sabab phon saátnyoe gata sabe tarasa muprang nyang hana reuda."

10 Ban jideungoe haba Nabi Hanani nyan, Raja Asa beungéh that-that laju jicok Nabi Hanani nyan jipeutamong lam glab. Bak watéenyan cit Asa jitindéeh na meupadub droe lamkawan rakyat geuhnyan.

11 Banmandum keujadian lam peumeurintahan Asa phon awai sampoe akhé ka teucetet lam kitab Seujarah Raja-raja Yehuda dan Israel.

12 Bak thon nyang keu lhée ploh sikureueng nibak peumeurintahan gobnyan, Raja Asa teuka peunyakét nyang lumpah parah bak bandua blaih gaki gobnyan. Bahpi ka lagéenyan gobnyan hana cit jilakée tulông ubak TUHAN, teuma ubak dokto.

13 Na dua thon teuma óh lheueh nyan gobnyan meuninggai donya.

14 Manyét gobnyan laju teuboh ramuan nyang teupeugot nibak reumpah-reumpah dan bée-bée haröm nyang seumeureubak, laju teupeukubu nibak lampôh jrât raja-raja di Banda Nabi Daud. Dan keu teubri keuhoreumatan ubak rakyat laju teupuhu apui unggun nyang lumpah rayeuk.

CHAPTER 17

Yosafat jeuet keuraja Yehuda teubaiát keugeunantoe Raja Asa ureuëng syiek gobnyan, dan gobnyan laju geupeukong droe keu geulawan Israel.

2 Lé gobnyan laju geubri tugaih ubak banmandum banda geuh nyang meupageue deungon kuta di Yehuda, dan didaerah luwa banda Yehuda, meunan cit di banda-banda nyang ka geureubot lé ureuëng syiek gobnyan di wilayah Efraim.

3 TUHAN geubri beureukat ubak Yosafat sabab gobnyan geuseutôt bakat ureuëng syiek geuh; gobnyan hana geuseumah Baal,

4 teuma geumeu iébadat ubak Allah. Gobnyan taát ubak peue mantong nyang geupeurintah lé Po teu Allah, dan udeb gobnyan hana lagée udeb raja-raja Israel nyang laén.

5 TUHAN geubri ubak Yosafat keududuekan nyang paleng kong sibagoe raja di Yehuda. Banmandum rakyat jibri laju hadiah-hadiah keu gobnyan dan gobnyan kajeuet keukaya dan jihoreumat.

6 Deungon keumauan nyang kreueh that gobnyan geutaát ubak peue mantong nyang geupeurintah lé TUHAN dan geupeuhanco banmandum teumpat-teumpat ureuëng seumah beurala dan patong-patong Dewi Asyera di Yehuda.

7 Bak thon nyang keulhée nibak keurajeuen gobnyan, lé geuhnyan laju geu kirém peujabat-peujabat manyang mangat jijak peuruno meubagoe huköm-huköm TUHAN di banda-banda Yehuda. Awaknyan na kheueh: Benhail, Obaja, Zakharia, Netaneel dan Mikha.

8 Awaknyan jipeungon lé sikureueng droe ureuëng Lewi dan dua droe teungku imeum. Ureuëng-ureuëng Lewi nyan na kheueh: Semaya, Netanya, Zebaja, Asael, Semiramot, Yonatan, Adonia, Tobia dan Tob-Adonia. Dan bandua droe teungku imeum nyan na kheueh Elisama dan Yoram.

9 Deungon jiba kitab Huköm-huköm TUHAN awaknyan laju jijak bansaboh nyan lam banda-banda Yehuda dan laju jipurunoe beuet rakyat diteumpat nyang jijak nyan.

10 TUHAN geupeujeuet banmandum keurajeuen nyang na tō-tō deungon keurajeuen Yehuda teumakot jimuprang deungon Raja Yosafat.

11 Nibak ureuëng Filistin awaknyan keubit jai that-that jiteurimong pirak dan hadiah-hadiah nyang laén, dan nibak ureuëng Arab jiteurimong teuma 7.700 boh bubiri dan 7.700 boh kaméng.

12 Meunan kheueh Yosafat maken treb maken meukuasa. Di bansaboh nanggroe Yehuda laju geupeudong kuta-kuta dan banda-banda peubeukan.

13 Meunan cit laju geutamon peubeukan nyang jai that di banda-banda nyan. Di Yerusalem gobnyan geupeuduek peuwira-peuwira nyang peukasa,

14 maséng-maséng deungon keusatuan meunurot kawöm jih. Adna na kheueh panglima keusatuan nibak kawöm-kawöm Yehuda. Gobnyan na geupimpén 300.000 droe tantra.

15 Ureuëng keudua na kheueh Yohanan; gobnyan jeuet keu ulée 280.000 droe tantra.

16 Ureuëng nyang keulhée na kheueh Amasia aneuék Zikhri; gobnyan jeuet keu ulée 200.000 droe tantra. (Amasia na kheueh sidroe sukarelawan nyang jimeungabdi ubak TUHAN.)

17 Panglima keusatuan nibak kawöm-kawöm lam sukée Benyamin na kheueh Elyada, sidroe peujuang nyang that kha. Gobnyan geupimpén 200.000 droe tantra leungkab deungon panah dan peurisai.

18 Ureuëng keudua lam keusatuan nyoe na kheueh Yosabad; gobnyan geupimpén na 180.000 droe tantra nyang leungkab deungon sinjata.

19 Awaknyan kheueh nyang meutugaih di Yerusalem. Disampeng nyan, raja geupeuduek teuma keusatuan-keusatuan nyang laén nibak kuta-kuta diwilayah Yehuda.

CHAPTER 18

Watée Yosafat raja Yehuda ka kaya dan meusyeuhu, gobnyan laju geupeukawen sidroe lamkawan anggota keuluwarga gobnyan deungon anggota keuluwarga Ahab raja Israel.

2 Na padub thon teuma óh lheueh nyan Yosafat geujak saweu Ahab di banda Samaria. Keu geuhoreumat Yosafat dan rombongan gobnyan, Ahab laju geupeuna khanuri sira geuyue sie leumô ngon bubiri nyang le that-that. Lam keuseumpatan nyan Ahab laju jipakat Yosafat mangat teujakprang banda Ramot di Gilead.

3 Lé geuhnyan laju geutanyong, "Peu kheueh droeneueh neujak ngon kamoe tajak prang Ramot?" Geujawueb lé Yosafat, "Gét that, sipa-i ulôn jimeugabong deungon sipa-i gata. Geutanyoe tamuprang meusajan-sajan.

4 Teuma nyang sigét jih tatanyong ilée ubak TUHAN."

5 Lé sababnya Ahab laju geupeusapat kira-kira na 400 droe nabi dan jitanyong ubak nabi-nabi nyan, "Peu kheueh jeuet kamoe jak prang Ramot atawa hán jeuet?" "Jeuet!"

jaweueb awaknyan. "Allah teuma geuseurah banda nyan keu Teungku Amphon."

6 Teuma Yosafat geumanyong lom, "Peu kheueh disinoe hana nabi nyang laén nyang hase geuteumanyong ubak TUHAN keu geutanyoe?"

7 Jaweueb Ahab, "Mantong na sidroe teuk, Nabi Mikha aneuëk Yimla. Teuma ulôn banchi keu nabi nyan, sabab hántom na geuramai nyang jroh keu ulôn; sabe nyang hana jroh." "Ah, bék neupeugah meunan!" seuôt Yosafat.

8 Ahab laju geutawök sidroe peugawée meuligoe geuyue laju gobnyan bagaih-bagaih mangat jijak tueng Nabi Mikha.

9 Bak watéenyan Ahab ngon Yosafat, sira geungui peukayan keurajeuen, geuduek nibak keurusi keurajeuen di teumpat ceumeulo aneuk gandom di babah pintoë geureubang Samaria, watéenyan mandum nabi teuka geujak meuhadab dan geupeusampoe peue nyang geuramai lé nabi-nabi nyan.

10 Sidroe lamkawan nabi-nabi nyan, nyang nan geuh Zedekia bin Kenaana, jipeuget bintéh-bintéh beuton beuso lheueh nyan laju jipeugah ubak Ahab, "Nyoe kheueh nyang geupeugah lé TUHAN, 'Deungon lungkée-lungkée nyang lagée nyoe Teungku Po teuma geuheuntam Siria dan geupeuhanco awaknyan.' "

11 Banmandum nabi nyang laén situju dan geupeugah lagéenyoë, "Jak prang kheueh Ramot, Teungku Amphon meuhase. TUHAN geupeumeunang Teungku Amphon."

12 Lé utosan nyang jaktueng Nabi Mikha, laju jipeugah ubak Nabi Mikha nyan lagéenyoë, "Banmandum nabi nyang laén ka lheueh geuramai bahwa nyang meunang di mideuen prang na kheueh raja. Kira jih droeneueh hai Bapak neuramai kheueh nyang jroh lagée awaknyan."

13 Teuma geujawueb lé Nabi Mikha, "Deumi TUHAN nyang udeb, ulôn teuma lôn peugah peue nyang geupeugah lé TUHAN ubak ulôn!"

14 Watée katrok Nabi Mikha keue Raja Ahab, geutanyong laju lé raja lagéenyoë, "Peu kheueh jeuet ulôn dan Yosafat kamoe jakprang Ramot atawa hánjeuet?" "Jakprang kheueh!" geuseuôt Mikha. "Teuntée Teungku Amphon teuma meuhase. TUHAN geupeumeunang keu Teungku Amphon."

15 Geujawueb lé Ahab, "Meunyoe gata neupeugah haba ubak ulôn deumi nan TUHAN, neupeugah kheueh nyang beutôi. Padubgoe gata harôh ulôn peuingat keuhai nyan?"

16 Geujawueb lé Mikha, "Leumah ulôn kalon tantra Israel ka teung bayeueng di gunong-gunong. Awaknyan lagée bubiri hana ureuëng rabe, dan TUHAN geupeugah keuhai awaknyan, 'Ureuëng-ureuëng nyoe hana nyang pimpén. Bah kheueh awaknyan jiwo deungon seulamat.' "

17 Geupeugah lé Ahab ubak Yosafat, "Beutôi lagée nyang ulôn peugah nyan, bukon? Hántom na teuramai nyang jroh-jroh meunyoe keu ulôn! Sabe nyang brok-brok!"

18 Mikha geupeugah lom lagée nyoe, "Jinoenyoë neudeungoe laju peue nyang geupeugah lé TUHAN! Leumah ulôn ngieng TUHAN teungoh geuduek nibak takhta Gobnyan di syeuruga, dan banmandum malaikat teudong meuato bakbinéh Gobnyan.

19 TUHAN geutanyong, 'Soe nyang bujuk Ahab mangat jihnyaan jitem jakmuprang dan maté di Ramot di Gilead?' Geujawueb lé malaikat-malaikat nyan meubeda-beda.

20 Akhé jih teuka saboh roh. Roh nyan jipeuto ubak TUHAN dan jipeugah, 'Ulôn kheueh nyang bujuk gobnyan.' 'Pakriban cara jih?' geutanyong lé TUHAN.

21 Roh nyan jijawueb lagée nyoe, 'Ulôn teuma lônjak dan lôn peujeuet banmandum Nabi Ahab nyan jimeusulet.' TUHAN geupeugah, 'Gét, gata peubuet kheueh laju nyang lagée nyan, gata teuma meuhase tabujuk jih nyan.' "

22 Lheuehnyan Mikha geupeugah lom, "Nyan, nyang kheueh nyang teujadi! TUHAN ka

geupeujeuet nabi-nabi Teungku Amphon jimeusulet ubak Teungku Amphon sabab TUHAN ka geupeuteuntée keu geupeurhot beuncana nyan ateueh Teungku Amphon!"

23 Dan geumaju kheueh Nabi Zedekia geujak peurab ubak Mikha óh karab tō bak Nabi Mikha nyan laju geutampa muka geuh sira geupeugah, 'Panena mungken Roh TUHAN geuttinggai ulôn dan geumeu tutoe ngon gata?'

24 Geujawueub lé Mikha, "Eunteuk neukalon keudroe bukeuti jih bak watée gata neutamong lam kama keu tajak musöm!"

25 "Drob laju ureuëng nyoe!" peurintah lé Raja Ahab, "dan jakba laju jihnyan ubak Amon, walibanda, dan ubak pangeran Yoas.

26 Tayue paso laju ureuëng nyoe bak awaknyan u dalam glab, dan gatabri keu ureuëng nyoe peunajoh meunan cit ié jib meubacut mantong sampie ulôn woe keuno deungan seulamat."

27 Geupeugah lé Mikha, "Meunyoe Teungku Amphon neuwoe deungan seulamat, nyan saban cit TUHAN hana geupeugah haba rot ulôn. Banmandum nyang hadé disinoe jeuet keusaksi."

28 Óh lheueh nyan lé Ahab, raja Israel, dan Yosafat raja Yehuda geujak prang laju banda Ramot di Gilead.

29 Ahab geupeugah ubak Yosafat, "Ulôn kumeunyamar dan meusajan lôn muprang, teuma droeneueh neukeuneuk ngui peukayan keurajeuen droeneueh." Meunan kheueh raja Israel meunyamar bakwatée geujak u mideuen prang.

30 Bak watée nyan bubena panglima pasokan geuritan prang Siria ka jibri peurintah lé raja jihnyan mangat jijakprang raja Israel mantong.

31 Dan, watée awaknyan jingieng Raja Yosafat, awaknyan banmandum jisangka bahwa nyan na kheueh raja Israel. Lé sabab nyan awaknyan laju geuseurang gobnyan. Teuma Yosafat geudumpék, laju TUHAN Po teu Allah geutulóng gobnyan, dan geupeuwet seurangan nyan u daerah laén.

32 Watée bubena panglima geuritan prang Siria jiteupeue bahwa nyan bukon raja Israel, awaknyan laju jipiôh seurangan ateueh gobnyan.

33 Keubeutulan sidroe lamkawan sipa-i Siria jitimbak aneuk panah jih dan jipeukeue ubak sasaran nyang hana teusaja. Rupari aneuk panah nyan pahi keunong ateueh Ahab sampie beusout bajée prang gobnyan pahi bak sinambong jih. "Ulôn ka keunong!" geutawök lé Ahab ubak supe geuritan prang gobnyan, "Tapeuwet laju dan taba laju ulôn mangat tateubiet nibak mideuen prang nyoe!"

34 Teuma, sabab muprang nyan mantong meuhubo, Raja Ahab teutab geudong sira geumeutumpang lam geuritan geuhnyan geuhadab ubak sipa-i Siria. Watée mata uroe ka jilhog gobnyan pih meuninggai donya.

CHAPTER 19

Watée geuriwang deungan seulamat Yosafat raja Yehuda nyan u Yerusalem,

2 na sidroe nabi nyang nan geuh Yehu aneuék Hanani geujak meuhadab ubak raja. Geupeugah lé nabi nyan ubak gobnyan, "Na kheueh patot lé Teungku Amphon neubantu ureuëng jeuhet dan neudong blah ureuëng nyang benci ubak TUHAN? Sabab buet Teungku Amphon nyang lagée nyan bagoe TUHAN beungéh that keu Teungku Amphon.

3 Bahpi meunan na cit nyang jroh nibak Teungku Amphon. Teungku Amphon ka neupeuhanco banmandum patong Dewi Asyera nyang jiseumah lé rakyat dan Teungku Amphon ka teuma neu useuha mangat udeb meunurot nyang geulakée lé Po teu Allah."

- ⁴ Raja Yosafat teumpat tinggai geuh di Yerusalem. Teuma gobnyan kayém geusaweue rakyat nibak tieb-tieb sagoe nanggroe geujakyue rakyat geuhnyan mangat jigisa meuhadab TUHAN, Allah indatu awaknyan.
- ⁵ Nibak tieb-tieb banda nyang pageue deungon kuta di Yehuda geubaiát laju sidroe hakém,
- ⁶ dan laju geupeurintah lagée nyoe ubak hakém-hakém nyan, "Tameubuet kheueh nyang ade ngon bijaksana, sabab gata tameuhakém nyan bukon atueh nan manusia, teuma atueh nan TUHAN. Gobnyan geukawai gata watée gata tapeuputôh peukara.
- ⁷ Gata harôh tatakot ubak TUHAN, dan tameubuet beu até-até, sabab TUHAN Po teu Allah geutanyoe geubanci that keu ureuëng nyang jipeubuet jeuhet, nyang dong brat siblah atawa keu ureuëng nyang teurimong sugok."
- ⁸ Meunan cit di Yerusalem, Yosafat geuangkat teuma hakém-hakém nibak kawöm ureuëng-ureuëng Lewi, teungku-teungku imeum dan tukoih-tukoih masyarakat. Hakém-hakém nyan harôh geupeuputôh peukara nyang meusangkot deungon peulanggaran Huköm TUHAN dan peukara-peukara nyang laén.
- ⁹ Ubak mandum hakém nyan Yosafat laju geubri peurintah nyang lagée nyoe, "Gata peubuet kheueh tugaih gata deungon taát ubak TUHAN. Gata turot kheueh peue mantong peurintah Gobnyan lam hai peue mantong nyang gata peubuet.
- ¹⁰ Meunyoe na rakan-rakan gata nibak banda nyang laén napeukara ureuëng poh gob sampoe maté. Nyang langga huköm ngon nyang undang-undang nyan, bah kheueh gata tabri peutunyok ubak awaknyan. Deungon na lagée nyan awaknyan hana meusalah ubak TUHAN, dan TUHAN hana teuma geubeungéh keu gata meunan cit ubak awaknyan. Gata peubuet kheueh laju peurintah nyoe, deungon nyan gata hana salah le.
- ¹¹ Teungku Imeum Agong Amarya ulôn bri kuasa nyang paleng manyang atueh banmandum peukara nyang na hubongan ngon huköm agama. Zebaja aneuëk Ismail, na kheueh gubunur Yehuda, ulôn bri kuasa nyang paleng manyang atueh peukara nyang laén. Ureuëng-ureuëng Lewi meutanggong jawueub mangat peue mantong keuputosan-keuputosan di kantô peungadelan jilaksana. Gata seutôt kheueh ubak peutunyok-peutunyok nyoe dan meubuet kheueh deungon teugaih. Seumoga TUHAN sabe na blah ureuëng nyang jipeubuet ade!"

CHAPTER 20

Na padubtreb teuma óh lheuehnyan sipa-i Moab dan Amon, meusajan deungon sipa-i sikutu awaknyan na kheueh sipa-i Meunim, laju jijak prang Yehuda.

- ² Dan teuka kheueh ureuëng jiba haba ubak Raja Yosafat, "Keubit that jai sipa-i Edom nyang teuka di meurandeh Laôt Maté keuneuk jijak prang Teungku Amphon. Awaknyan ka jireubot Hazezon-Tamar." (Hazezon-Tamar na kheueh nan nyang laén keu En-Gedi.)
- ³ Yosafat teumakot that-that gobnyan laju meudoá geulakée peutunyok nibak TUHAN. Óh lheuehnyan gobnyan geupeutreun titah mangat rakyat banmandum jipuasa.
- ⁴ Nibak tieb-tieb banda di Yehuda bubena ureuëng laju jijak u Yerusalem jijak lakée tulóng ubak TUHAN.
- ⁵ Awaknyan meusajan-sajan deungon peunduduek Yerusalem meusapat nibak seuramoe nyang barô di Baét TUHAN. Raja Yosafat laju geudong dikeue awaknyan,
- ⁶ dan laju geumeudoá deungon su nyang meutaga, "Ya TUHAN, Allah indatu kamoe! Droeneueh Allah di syeuruga dan neupeurintah atueh mandum bansa nyang na di atueh bumoe. Droeneueh meukuasa dan teuga; hana meusidroe pi nyang hase jilawan

Droeneueh.

7 Droeneueh kheueh Allah kamoe. Bak watée umat Droeneueh, bansa Israel, jijak u nanggroe nyoe, Droeneueh use banmandum ureuëng nyang na tinggai di nanggroe nyoe. Laju TUHAN neubri nanggroe nyoe ubak keuturonan Nabi Ibrahim, sahabat Droeneueh, mangat jeuet keutanoh milék awaknyan siumu masa.

8 Awaknyan ka tinggai disinoe dan ka lheueh jipeudong saboh rumoh keuteumpat jiseumeumah ubak Droeneueh. Awaknyan jiteupeue,

9 bahwa meunyoe awaknyan meuteumé huköman sabab lé desya-desya awaknyan, dan awaknyan rhoh lam prang, ka keunong teuma deungon bala peunyakét, atawa teuka musém deuk, awaknyan hase jijak ubak Droeneueh dan jidong dikeue Rumoh lébadat nyoe. Teungoh até awaknyan jiteuka gundah deungon teumakot, teuma awaknyan hase jimeudoá ubak Droeneueh, dan Droeneueh teuma neudeungoe dan neutulông awaknyan.

10 Jinoenyoe bansa Amon, Moab dan Edom jiseurang kamoe. Watée indatu kamoe geuteuka nibak nanggroe Meusé, Droeneueh hana neubri keu awaknyan jiduek bak nanggroe bansa-bansa nyan. Teuma indatu kamoe geucok rot meuwt dan hana geupeuhanco bansa Amon, Moab dan Edom nyan.

11 Jinoenyoe, lagéenyan kheueh tindakan bansa-bansa nyan ateueh kamoe. Awaknyan jikeuneuk use kamoe nibak nanggroe nyang ka TUHAN bri keu kamoe.

12 Droeneueh kheueh Allah kamoe! Huköm kheueh awaknyan, ya TUHAN, sabab kamoenyoe hana meudaya kamoe lawan sipa-i nyang jai that nyan, nyang keuneuk prang kamoe. Kamoe hana meuteupeue peue nyang haröh kamoe peubuet, sabab nyan, kamoe teuka ubak Droeneueh ya TUHAN kamoe lakée tulông."

13 Nibak watée nyan banmandum ureuëng agam Yehuda meusajan deungon peurumoh dan aneuëk-aneuëk jih ka habéh jidong dikeue Baét TUHAN.

14 Lamkawan ureuëng ramé nyan na sidroe ureuëng Lewi nyang nan jih Yahaziel. Gobnyan aneuëk Nabi Zakharia nibak kawöm Asaf lam garéh keuturonan Benaya, Yeiel, Matanya. Nibak saát nyan Yahaziel ka geukuasa lé Roh TUHAN,

15 dan gobnyan geupeugah, "Paduka Nyang Mulia dan Syedara-syedara banmandum nyang na disinoe. TUHAN geupeugah bahwa gata hana jeuet putöh asa atawa takot keu sipa-i nyang le nyan. Sabab nyang muprang kon gata, teuma Po teu Allah.

16 Singoh beungoh watée awaknyan jiteungoh rét nyang meusineungoh di Zis, gata prang kheueh awaknyan. Gata teuma meuhadab keue ngon awaknyan nibak ujung pantôn dikeue padang pasi nyang tō ngon Yeruel.

17 Gata hana peureulée tameuheungko nibak prang nyoe. Tajak kheueh u teumpat nyang ka geupeuteuntée keu gata dan tapreh mantong disinan. Gata teuma takalon TUHAN geupeumeunang gata. Hai peunduduek Yehuda dan Yerusalem, bék teumakot. Neutamong laju ubak mideuen prang nyan, TUHAN teuma geutulông gata!"

18 Lé nyan teuma geusujut kheueh Raja Yosafat. Dan banmandum rakyat pijisujut cit lagée geuseumah TUHAN.

19 Lé ureuëng-ureuëng Lewi nibak kawöm Kehat dan kawöm Korah jidong laju, dan jiseumurak jipujo TUHAN, Allah Israel.

20 Óh singoh beungoh bansuboh that, rakyat laju jiteubiet dan jijak laju u padang pasi bak binéh Tekoa. Watée awaknyan keuneuk beurangkat, lé Yosafat laju geupeusan lagée nyoe ubak awaknyan, "Rakyat Yehuda dan Yerusalem! Peucaya kheueh ubak TUHAN Po teu Allah gata, teuma gata hase tapeuteun droe. Teurimong kheueh naseuhat nibak nabi-nabi gata, deungon na lagéenyan gata meuhase!"

21 Óh ka lheueh geumurok pakat deungon rakyat, lé raja laju geuyue ureuëng nyang meuca-e seucara meupadu geusok peukayan seuragam nyang lazem jih teungui watée

upacara khusus lam agama. Ureuëng meuca-e nyang meupadu su nyan harôh jimeubaréh deungan lagak that dikeue baresan tantra sira meuca-e, "Pujoe kheueh TUHAN! Gaséh Gobnyan keukai abadi!"

22 Watée baresan meuca-e nyan ka jipeuphon seumurak sira meuca-e, TUHAN laju geupeuna karu lamkawan sipa-i musoh nyang teungoh jimuprang.

23 Sipa-i Amon dan Moab laju jiprang tantra Edom sampoe habéh hanco peue-peue nyang na. Óh lheueh nyan awaknya jibalal prang sidroe deungan nyang laén deungan gagah beurani.

24 Bak watée tantra Yehuda ka trok ubak meunara jaga di padang pasi dan laju geukalon teumpat musoh, deuh laju geungieng manyét-manyét musoh nyang ka meutabu di ateueh tanoh. Hana meusidroe pi nibak sipa-i musoh nyan nyang na udeb.

25 Dan Yosafat deungan aneuëk buah gobnyan laju geujak reubot peue mantong nyang na atra musoh. Disinan meuteumé laju beulatang peulara nyang le that, peuleungkapan, peukayan, dan barang-barang nyang meuhái yuem jih. Óh ka lheueh geugumpôi barang-barang nyan na lhée uroe treb jih, mantong jai that barang-barang nyang laén nyang hana jicok, akhéjih teupaksa jitinggai disinan.

26 Bak uroe nyang keupeuet awaknya banmandum ka meusapat di Pantôn Pujoe dan laju jipujoe TUHAN ateueh banmandum nyang ka jipeubuet. Nyang kheueh sabab jih pantôn nyan teuboh nan "Pantôn Sumujoe".

27 Óh lheueh nyan lé Yosafat geupimpén laju banmandum pasokan gobnyan geupeuwoe u Yerusalem deungan suka cita kareuna TUHAN ka geupeataloe mandum musoh gobnyan.

28 Óh watée ka trok u banda, awaknya laju jimeubaréh jijak u Baét TUHAN sira teuiréng deungan keucapi dan beureuguih.

29 Óh lheuehnyan keujadian nyan banmandum nanggroe nyang laén ka jiteuka takot watée jideungoe pakriban TUHAN geupeataloe bubena musoh-musoh Israel.

30 Nyang kheueh sabab jih Yosafat geumat peurintah deungan aman teuntram, dan TUHAN geubri keu gobnyan keuadaan damé bansaboh nanggroe.

31 Yosafat jeuet keuraja Yehuda watée umu 35 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 25 thon treb jih. Ma gobnyan nan jih Azuba aneuëk Silhi.

32 Saban cit lagée Asa ureuëng syiek gobnyan, Yosafat geupeubuet peue mantong nyang iroh nibak mata TUHAN.

33 Teuma teumpat-teumpat ureuëng seumah beurala hana geupeuhanco. Rakyat gohlom cit sipeunoh até jimeuiébadat ubak Allah indatu awaknya.

34 Kisah nyang laén keuhai Yosafat, phon awai sampoe akhé keurajeuen gobnyan, na teucetet lam Riwayat Yehu Aneuëk Hanani, nyang na teutuléh didalam kitab Sejarah Raja-raja Israel.

35 Bak saboh watée Raja Yosafat di Yehuda nyan na geupeuna hubongan meusahabat deungan Ahazia raja Israel, nyang le that jipeubuet buet nyang jeuhet.

36 Di peulabuhan Ezion-Geber awaknya jipeugöt laju kapai-kapai keungon meulayeue u Tarsis.

37 Teuma Nabi Eliezer aneuëk Dodawa di banda Maresa geupeuingat ubak Yosafat, meunoe geupeugah, "Sabab Teungku Amphon neupeuna hubongan meusahabat deungan Ahazia, TUHAN geupeuhanco buet Teungku Amphon." Dan watéenyan cit teuma hanco kheueh bubena kapai-kapai nyang ka lheueh geupeugöt nyan akhéjih geuhnyan hana hase le jimeulayeue.

CHAPTER 21

Yosafat meuninggai donya teukubu laju nibak lampôh jrat raja-raja di Banda Nabi Daud. Yehoram aneuëk agam gobnyan teubaiát jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

2 Yehoram aneuëk agam Yosafat, raja Yehuda, meusyedara namdroe nyang agam, syedara-syedara geuhnyan na kheueh: Azarya, Yehiel, Zakharia, Azariahu, Mikhail, dan Sefaca.

3 Awaknyan meuteumé méuh nyang jai that, pirak dan barang-barang nyang meuhái yuem nyang laén nibak ureuëng syiek gobnyan, meunan cit maséng-maséng geubri teuma banda nyang meupageue ngon kuta di Yehuda. Teuma sabab Yehoram aneuëk agam nyang paleng tuha, jihnyan kheueh nyan ka geupeuteuntée lé Yosafat keu teubaiát jeuet keuraja.

4 Bak watée Yehoram teurasa keududuekan gobnyan sibagoe raja ka lumpah that teuga, laju gobnyan geuyue poh maté banmandum syedara geuh, meunan cit deungon meupadub droe peujabat manyang.

5 Yehoram jeuet keuraja watée meu-umu 32 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 8 thon treb jih.

6 Gobnyan geuseutôt cara udeb Raja Ahab dan raja-raja Israel nyang laén, sabab gobnyan meukawen deungon sidroe lamkawan aneuëk inong Ahab. Gobnyan ka meudesya ubak TUHAN,

7 teuma TUHAN hana geutem peubinasa raja nyang nibak keuturonan Nabi Daud sabab TUHAN ka geumeuanji bahwa keuturonan Nabi Daud teutab jimat peurintah sibagoe raja.

8 Nibak peumeurintahan Yehoram, Edom laju beurontak ubak Yehuda dan laju jipeudong keurajeuen keudroe.

9 Sabab nyan Yehoram meunan cit deungon bubena panglima laju geuteubiet deungon geuritan-geuritan prang keu geujak seurang Edom. Awaknyan laju jikeupong lé pasokan Edom, teuma óh watée malam pasokan gobnyan geupeusak droe ubak pasokan Edom sira geupeuplueng droe.

10 Phon watéenyan Edom hana jitundok ubak Yehuda. Bak watée nyan cit teuma banda Libna pi jibeurontak. Banmandum nyan teujadi sabab Yehoram ka geuttinggai TUHAN, Allah nyang geuseumah lé indatu gobnyan.

11 Seubalekjih lé gobnyan laju geupeudong teumpat-teumpat teuseumah beurala didaerah meugunong-gunong Yehuda, dan lé sabab nyan ka jeuet keusabab rakyat Yehuda dan Yerusalem meudesya ubak TUHAN.

12 Dan Yehoram laju meuteumé sipucok surat nyang geu tuléh lé Nabi Elia bak watée nabi nyan mantong udeb. Lagényoe su surat nyan, "TUHAN, Po teu Allah nyang geuseumah lé Nabi Daud, geuhuköm Teungku Amphon sabab Teungku Amphon hana neuseutôt langkah ureuëng syiek dan abusyiek Teungku Amphon.

13 Sikeubit jih, Teungku Amphon udeb lagée raja-raja Israel, dan lé sabab nyan rakyat Yehuda dan Yerusalem hana seutia ubak Po teu Allah. Teungku Amphon ka neujak buet lagée Raja Ahab dan geunantoe-geunantoe gobnyan. Teungku Amphon ka neupeumaté banmandum syedara Teungku Amphon, padahai awaknyan leubeh gét nibak Teungku Amphon.

14 Huköman nyang paleng brat nibak TUHAN teuma geupeutreun atueuh rakyat, aneuëk-aneuëk dan ureuëng-ureuëng binoe Teungku Amphon, dan geupeubinasa banmandum hareuta milék Teungku Amphon.

15 Teungku Amphon keudroe pih keunong peunyakét usus nibak uroe keu uroe peunyakét nyan meutamah brat!"

16 Bak watée nyan na ureuëng Filistin dan ureuëng Arab nyang tinggai bakbinéh teumpat tinggai ureuëng Sudan di daerah panté. TUHAN laju geupeugrak até ureuëng-ureuëng nyan mangat jijkprang Yehoram.

17 Awaknyan laju jiprang Yehuda, jimaju laju ubak meuligoe raja, laju jiba banmandum aneuëk dan peurumoh Yehoram sibagoe tawanan, nyang tinggai Ahazia aneuëk agam gobnyan nyang paleng tulot.

18 Óh ka lheueh banmandum keujadian nyan, TUHAN laju geuhuköm Yehoram deungon bala peunyakét usus nyang hana hase puléh.

19 Rab dua thon peunyakét nyan maken treb maken parah akhé jih deungon that-that meudeurita raja Yehoram pih meuninggai donya. Rakyat hana le jipeukab apui unggun sibagoe turot meuduka cita lagée nyang ka lheueh-lheueh awaknyan peubuet keu indatu awaknyan.

20 Hana meusidroe manusia pih nyang meunyeusai ateueh meuninggai gobnyan. Gobnyan teutanom di banda Nabi Daud, teuma hana di lampôh jrât raja-raja. Bak watée gobnyan jeuet keuraja, Yehoram meu umu 32 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na 8 thon treb jih.

CHAPTER 22

Bak saboh watée lé saboh kawan ureuëng-ureuëng Arab, banmandum aneuëk agam Yehoram, seulaén Ahazia nyang tulot jipoh maté. Sabab nyan peunduduek Yerusalem jibaiát Ahazia jeuet keuraja keugeunantoe ureuëng syiek gobnyan.

2 Ahazia jeuet keuraja bak watée gobnyan meu umu 22 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem cit sithon. Meunan cit Ahazia udeb gobnyan saban cit lagée keuluwarga Raja Ahab, sabab Atalya ma gobnyan jipurunoe gobnyan mangat geupeubuet nyang jeuhet. Atalya na kheueh putro Raja Ahab, cucoe Omri raja Israel.

4 Ahazia ka meudesya ubak TUHAN lagée keuluwarga Ahab, sabab awaknyan kheueh nyang jeuet keupeunaseuhat gobnyan óh ka lheueh ayah gobnyan meuninggai donya. Peunaseuhat-peunaseuhat nyan kheueh nyang peuceulaka gobnyan.

5 Ateueh peue nyang ka jinaseuhat lé awaknyan, gobnyan laju geumeugabong deungon Yoram raja Israel keu geujakmuprang geulawan Hazael raja Siria. Awaknyan geumeu heungko di Ramot, daerah Gilead. Yoram keunong dan luka lam prang nyan,

6 laju gobnyan geugisa u banda Yizreel keu teupeu-ubat, dan Ahazia laju geujak ngieng gobnyan disinan.

7 Po teu Allah ka geupeuteuntée bahwa Ahazia teuma teuka ajai geuh watée geujak saweu Yoram. Lam kunjongan nyan Ahazia dan Yoram meurumpok laju lawan nibak sidroe ureuëng agam nyang nan jih Yehu aneuëk Nimsi, nyang ka geupiléh lé TUHAN keu geupeubinasa keuluwarga Raja Ahab.

8 Teungoh Yehu geupeubuet huköman TUHAN ateueh keuluwarga nyan, gobnyan laju meurumpok deungon saboh kawan ureuëng-ureuëng rayeuk Yehuda dan aneuëk keumuen-aneuëk keumuen Ahazia nyang roh sajan nibak kunjongan nyan. Lé Yehu laju geupoh maté awaknyan banmandum.

9 Óh lheuehnyan geuyue laju ureuëng laén jijak mita Ahazia nyang bak watée nyan teungoh geumusöm di Samaria. Óh meuteumé ngon Ahazia, gobnyan jiba laju ubak Yehu dan laju jipoh maté. Bahpi lagée nyan gobnyan geukubu cit lé awaknyan sabab awaknyan jihoreumat keu Raja Yosafat abusyiek gobnyan nyang meungabdi ubak TUHAN deungon sipeunoh até. Nibak keuluwarga Ahazia hana nyang hase jicok keurajeuen nyan.

10 Bak watée geuteupeue lé Atalya bahwa aneuëk gobnyan Raja Ahazia ka wafeuet, gobnyan laju geupeurintah bahwa banmandum keuluwarga raja nyang na di Yehuda teupoh maté.

11 Ahazia na sidroe syedara geuh nyang inong nan jih Yoseba, nyang meukawen deungon sidroe teungku imeum nan geuh Yoyada. Deungon seungab-seungab Yoseba geucok laju sidroe aneuëk agam Ahazia nyang nan jih Yoas lamkawan aneuëk-aneuëk raja nyang jikeuneukpoh maté lé Atalya. Aneuëk nyan meusajan deungon deundayang jih laju geusöm lam saboh bilék di Baét TUHAN. Meunan kheueh cara jih Yoseba geupeuseulamat aneuëk nyan sampie hana jiteumé poh maté lé Atalya.

12 Na nam thon treb jih Yoas geusöm di Baét TUHAN dan Atalya teutab geumat keurajeuen sibagoe ratu.

CHAPTER 23

Bak thon nyang keutujoh Teungku Imeum Yoyada ka geucok keuputosan keuneuk meutindak. Gobnyan laju geumeupakat deungon limong droe peuwira, na kheueh Azarya aneuëk Yeroham, Ismail aneuëk Yohanan, Azarya aneuëk Obed, Maaseya aneuëk Adaya, dan Elisafat aneuëk Zikhri.

2 Awaknyaan jijak laju u banmandum banda nyang na di Yehuda, dan laju jipeusapat bubena ureuëng Lewi dan banmandum ulée kawöm, banmandum awaknyaan geuba u Yerusalem.

3 Awaknyaan jikeubah laju di Baét TUHAN, dan geuikat janji deungon Yoas, aneuëk agam raja nyan. Yoyada geupeugah ubak awaknyaan, "Nyoe kheueh aneuëk agam areuwah Raja Ahazia! Gobnyan jinoenyo haröh geu-ék takhta, sabab TUHAN ka geumeuanji bahwa keuturonan Nabi Daud teutab geumat peurintah.

4 Nyoe kheueh nyang haröh geutanyoe peubuet: Meunyoe ka seuleusoe di teungku imeum dan ureuëng Lewi geumeutugaih nibak uroe Sabat, awaknyaan hana jeuet geuwo. Siper lhée nibak awaknyaan haröh tinggai dan geujaga pintoe-pintoe geureubang Baét TUHAN,

5 siper lhée teuk tinggai di meuligoe raja, dan nyang leubeh nibak nyan jijaga di babah Pintoe Geureubang Dasai. Banmandum rakyat haröh jimeugumpôi nibak leuen Baét TUHAN.

6 Hana meusidroe pih nyang jeuet jitamong u dalam geudong Baét TUHAN seulaén lé teungku imeum dan ureuëng Lewi nyang teungoh meutugaih. Awaknyaan jeuet geutamong sabab awaknyaan ka teupeukhusos keu TUHAN. Ureuëng-ureuëng nyang laén haröh jitaát ubak peue mantong nyang geupeugét peuratoran lé TUHAN dan tinggai diluwa.

7 Ureuëng-ureuëng Lewi haröh geudong meukeulileng ban silingka raja siab deungon peudeueng nyang ka teusuit didalam sarong, dan geukawai gobnyan ho mantong geuhnyaan geujak. So nyang jiuseuha keuneuk jitamong u dalam Baét TUHAN, ureuëng nyan haröh teupoh maté."

8 Peurintah Yoyada nyan geupeubuet banmandum lé ureuëng-ureuëng Lewi dan rakyat Yehuda. Ureuëng-ureuëng nyang ka lheueh tugaih nibak uroe Sabat hana jeuet geuwo. Lé uléebalang peuwira ka hase geuato bah kheueh nyan keu ureuëng-ureuëng nyang ka seuleusoe meutugaih meunan cit keu ureuëng nyang ban teuka keuneuk meutugaih.

9 Keumannum uléebalang nyan Yoyada laju geubagi-bagi kapak dan peurisai atra Nabi Daud nyang na teukeubah di Baét TUHAN.

10 Meunan cit lé Yoyada geukeubah ureuëng-ureuëng gobnyan deungon peudeueng

nyang ka siab teusuit lam sarong ban sikeulileng bagian keue Baét TUHAN mangat teulindong raja.

11 Óh lheuehnyan lé Yoyada laju geupeuteubiet Yoas u luwa, laju geupeuseuôn mahkota di atueh ulée gobnyan, dan geuseurah ubak gobnyan kitab Hukôm Po teu Allah. Meunan kheueh cara jih Yoas teubaiát jeuet keuraja. Óh lheuehnyan lé Teungku Iméum Yoyada deungon aneuëk-aneuëk gobnyan laju geuro minyéuk upacara peunobatan u atueh Yoas, dan banmandum ureuëng nyang na disinan jikuk, "Udeb raja!"

12 Atalya geudeungoe rakyat sira jiseumurak jimeuhôi ngon ji pujo-pujo raja. Bagaih-bagaih geuhnyan geujak u Baét TUHAN nibak teumpat rakyatba ka meugumpôi disinan.

13 Deuh laju geungieng raja nyang barô nyan teudong di babah pintoé tamong u Baét TUHAN, nibak teumpat gobnyan teubaiát, jikeulileng lé bubena uléebalang dan ureuëng yueb beureuguih. Banmandum rakyat meusurak meuhubo sira jiyueb beureuguih, dan lé ureuëng peumeuén musik di Baét TUHAN geupeumeuriah lom peurayaan nyan deungon alat-alat musik geuh. Deungon até nyang peudeh Atalya laju geupriek peukayan gobnyan sira geukliek, "Khianat! Khianat!"

14 Yoyada hana geubri idhin Atalya teupoh maté dikeue Baét TUHAN, teuma gobnyan laju geupeugah ubak mandum uléebalang, "Gataba laju jihnyan rot baresan peungawai, dan tapoh maté laju somantong nyang jiuseuha jipeuseulamat gobnyan."

15 Awaknyan laju jidrob gobnyan, laju jiba ubak meuligoe. Disinan gobnyan laju jipoh maté dikeue pintoé Geureubang Guda.

16 Teungku Iméum Yoyada laju geupakat Raja Yoas dan banmandum rakyat geupeugöt peuanjian bahwa awaknyan teuma jeuet keu umat TUHAN.

17 Óh lheuehnyan awaknyan laju jijak seureubu dan jireuloh rumoh beurala Baal. Meunan cit deungon miseubah dan patong-patong nyang na disinan ka habéh geupeuhanco, dan si Matan, teungku imeum Baal nyan laju jipoh maté dikeue miseubah-miseubah nyan.

18 Lé Yoyada geujok tugaih ubak teungku-teungku imeum dan ureuëng Lewi mangat geuuroih bubena buet di dalam Baét TUHAN meunurot peumbagian keureuja nyang ka geubagi lé Nabi Daud. Awaknyan harôh geupeuseumah keureubeuen nyang teutot ubak TUHAN -- nyang sisuai deungon hukôm-hukôm Nabi Musa -- deungon peurayaan dan ca-e-ca-e lagée nyang ka lheueh geuato lé Nabi Daud.

19 Nibak tieb-tieb babah pintoé geureubang Baét TUHAN, Yoyada laju geukeubah ulée balang keu nyang jaga mangat ureuëng nyang hana patot jiseumah TUHAN bék jitamong.

20 Bubena uléebalang, bubena tukoih masyarakat, mandum peujabat peumeurintah, dan banmandum rakyat jiseutôt Yoyada jijak arak Raja Yoas nibak Baét TUHAN ubak meuligoe. Awaknyan jitamong rot babah pintoé geureubang nyang paleng phon dan laju raja geuduek di atueh singgahsana.

21 Siluroih rakyat geumbira, rakyat pi ka aman dan Atalya ka teuma teupoh maté.

CHAPTER 24

Yoas meu-umu 7 thon bak watée gobnyan jeuet keu raja Yehuda, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem peuet ploh thon treb jih. Ma gobnyan nan geuh Zibya asai nibak banda Bersyeba.

2 Yoh mantong udeb Iméum Yoyada, Yoas geupeubuet hai-hai nyang galak até TUHAN.

3 Yoyada geupiléh dua droe ureuëng inong keupeurumoh Yoas, dan nibak awaknyan na geumeu aneuëk agam ngon aneuëk inong.

4 Óh ka geumat peurintah na padub watée treb jih, Yoas geucok keuputosan bahwa

gobnyan keuneuk geupeu barô Baét TUHAN.

5 Bubena imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi geupeurintah laju mangat geujak ubak peunduduek banda nyang na di Yehuda jeuet geupeusapat péng nibak rakyatba mangat jeuet hase teupeubarô Baét TUHAN tieb-tieb thon. Gobnyan geuyue ubak awaknyan bubagaih jijak peubuet peurintah nyan, teuma di ureuëng-ureuëng Lewi nyan jipeumeulétmelélt.

6 Lé sabab nyan gobnyan laju geutawök Iméum Yoyada, peumimpén awaknyan, laju geupeugah, "Nabi Musa hamba TUHAN nyan kon ka geuyue bayeue cukée bak rakyat mangat jeuet keubiaya Baét TUHAN? Jinoe, pakon ureuëng-ureuëng Lewi nyan hana Bapak paksa keu jijak peusapat cukée nibak rakyat di Yehuda dan Yerusalem?" (

7 Ureuëng-ureuëng Atalya, inong jeuhet nyan, ka ji peurusak Baét TUHAN, dan lumpah that jai barang-barang nyang teupeukhusos keu Allah ka jipeuguna keu jiseumah Baal.)

8 Lé sabab nyan raja laju geupeurintah mangat jeuet ureuëng Lewi jipeugét saboh peuto péng dan atra nyan jikeubah bak babah pintoé geureubang Baét TUHAN.

9 Bansaboh nanggroe Yerusalem dan ngon nanggroe Yehuda laju geupeumaklum bahwa banmandum rakyat harôh jibayeue cukée keu TUHAN, lagée nyang ka geupeuwajéb lé Nabi Musa.

10 Deungon na maklumat nyan lumpah that galak até rakyat dan peumimpén-peumimpén awaknyan. Meuron-ron awaknyan jijak peutamong péng cukée lam peuto nyan.

11 Tieb-tieb uroe peuto-peuto nyan jiba lé ureuëng-ureuëng Lewi ubak peugawée raja keu teupareksa. Meunyoe peuto nyan ka peunoh seukeutareh nanggroe dan waki imeum Agong geupeuteubiet péng dan óh lheueh nyan peuto nyan geujak keubah lom ubak teumpat sot. Meunan kheueh nyang awaknyan peubuet tieb-tieb uroe, dan jai lumpah na péng nyang ka teupeusapat.

12 Óh lheueh nyan lé raja dan Yoyada péng nyang ka meusapat nyan laju geujok ubak nyang jeuet keu ulée bak seumeugét Baét TUHAN nyan. Laju lé ureuëng nyan geubayeue upah keu utöh batée, utöh kayée, dan utöh logam nyang seumeugétnyan.

13 Deungon na lagée nyan jipeuphon kheueh meubuet lé utöh-utöh nyan keu jipeugét Baét TUHAN. Awaknyan banmandum meubuet sampoe Baét TUHAN ka jeuet keukukôh dan lagak lagée nyang ka-ka.

14 Óh ka seuleusoe buet awaknyan, méuh dan pirak nyang mantong leubeh laju jiseurah ubak raja dan Yoyada. Laju méuh ngon pirak nyan geupeuguna keu teupeugét peukakaih-peukakaih Baét TUHAN, nyang teupeugét nyan na kheueh: alat-alat keu upacara iébadat, keu keureubeuen nyang teutot, piréng-piréng keu keumeunyan, dan cambông-cambông. Yohmantong udeb Iméum Yoyada, keureubeuen nyang teutot teutab teupeuseumah di Baét TUHAN.

15 Yoyada geubri panyang umu lé TUHAN sampoe 130 thon barô kheueh gobnyan meuninggai donya.

16 Gobnyan teupeukubu nibak jrat raja-raja di Banda Nabi Daud sibagoé peunghargaan jasa-jasa gobnyan ubak Po teu Allah, Baét TUHAN dan keu umat Israel.

17 Óh ka lheueh meuninggai Yoyada nyan, Yoas laju jibujuk ngon jirayu lé peumimpén-peumimpén Yehuda akhéjih gobnyan hana le geupako ubak ajaran-ajaran nyang geupeurunoe lé Yoyada.

18 Deungon na lagée nyan rakyat ka hana le ji iébadat di Baét TUHAN, Allah indatu awaknyan, nyang jiseumah na kheueh patong beurala dan patong-patong Dewi Asyera. Deungon lagée nyan awaknyan ka meudesya akhéjih Po teu Allah beungéh ubak Yehuda dan Yerusalem.

19 TUHAN laju geu kirém nabi-nabi keugeujak teugah awaknyan mangat jiwoe meungabdi

ubak TUHAN, teuma rakyat teutab hana jitem deungoe.

20 Watée nyan teuka kheueh Roh Allah jitron jikuasa Nabi Zakharia aneuëk Imeum Yoyada. Nabi Zakharia geumeuhadab ukeue rakyat ba laju geupeugah, "TUHAN Po teu Allah meufureuman, 'Pakon gata hana taát ubak peue-peue nyang Ulôn peurintah dan gata peuceulaka droe gata keudroe. Gata hana tapakoe ubak Ulôn, teuma di Ulôn pih hana Lôn pakoe ubak gata!'"

21 Teuma di rakyat bukon jideungoe teuma jimeurokpakat keuneuk jiheuntam Nabi Zakharia, meunan cit Raja Yoas pih roh lamkawan nyan. Gobnyan hana geuingat ubak jasa-jasa dan keuseutiaan Yoyada, ayah Nabi Zakharia nyan. Ateueh peurintah raja, Nabi Zakharia jigeulawa ngon batée sampoe maté di seuramoe Baét TUHAN. Watée keuneuk meuninggai, Nabi Zakharia geupeugah, "Seumoga TUHAN geukalon buet gata nyoe dan teuma geubalaih!"

22 Bak thon nyan cit teuma, watée musém meugantoe, sipa-i Siria jiprang Yehuda dan Yerusalem. Bubena peumimpén awaknyan habéh jipoh maté meunan cit atra ureuëng Yehuda ngon Yerusalem nyan habéh jicok sibagoe hareuta rampasan prang dan laju jiba u banda Damsyik.

23 Sipa-i Siria nyan hana le jeumeulah jih, cit bacut, teuma lé TUHAN geupeubiyeu awaknyan jipeutaloë tantra Yehuda nyang leubeh le dan rayeuk, sabab ureuëng Yehuda hana jipako ubak TUHAN Allah indatu awaknyan. Deungon cara nyan TUHAN ka geuhuköm Raja Yoas.

24 Raja Yoas luka brat that. Óh ka lheueh sidadu musoh jijak, dua droe peugawée gobnyan jimupakat. Awaknyan laju jipoh maté gobnyan bak teumpat éh geuh keudroe sibagoe beunalaiah ateueh jipoh maté aneuëk Imeum Yoyada. Raja Yoas jikubu nibak Banda Nabi Daud, teuma kon lam lampöh jrat Raja-raja. (

25 Ureuëng-ureuëng nyang mupakat keuneuk jijakpoh maté gobnyan na kheueh Zabad aneuëk Simeat ureuëng inong Amon, dan Yozabad aneuëk Simrit ureuëng inong Moab.)

26 Kisah keuhai aneuëk-aneuëk Yoas, keuhai ramaian-ramaian nyang hana gét keuhai gobnyan, keuhai pakriban gobnyan geupeugét Baét TUHAN, banmandum nyan ka teutuléh lam kitab Keuteurangan Kitab Raja-raja. Amazia, aneuëk agam Yoas, jeuet keu raja keugeunantoe ayah geuh.

CHAPTER 25

Amazia teubaiát jeuet keuraja watée umu geuh 25 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 29 thon treb jih. Nan Ma gobnyan Yoadan asai Yerusalem.

2 Amazia geupeubuet buet nyang galak that até TUHAN, teuma buet nyang geupeubuet nyan siteungoh até.

3 Teuma meunan ka kong keududuekan gobnyan, laju geuhuköm maté bubena peugawée nyang kajipoh maté ureuëng syiek gobnyan.

4 Teuma aneuëk-aneuëk peugawée nyang geupoh maté nyan hana geupoh sabab gobnyan taát that ubak peurintah TUHAN lagée na teutuléh lam Kitab Nabi Musa lagéenyoë, "Bék neuhuköm maté ureuëng syiek sidroe-sidroe ureuëng sabab buet nyang jeuhet nyang jipeubuet lé aneuëk-aneuëk jih, dan bék teuma neuhuköm maté aneuëk-aneuëk jih sabab buet nyang jeuhet nyang jipeubuet lé ureuëng syiek jih. Somantong ureuëng jeuet teuhuköm maté meunyoe buet nyang jeuhet nyan jipeubuet keudroe."

5 Raja Amazia laju geupeusapat banmandum ureuëng nibak sukée Yehuda dan sukée Benyamin óh lheuehnyan geuyue dong meuriti meunurot kawöm maséng-maséng, geupimpén lé uléebalang keumeundan pasokan siribée dan uléebalang keumeundan

pasokan sireutoih. Óh lheuehnyan geupiléh ureuëng-ureuëng nyang meu-umu 20 thon u ateueh nyang ék jimuprang dan carông jipeuguna kapak dan peurisai. Jeumeulah awaknyan na 300.000 droe.

6 Seulaén nibak tantra nyang kana geusiwa teuma na 100.000 droe sipa-i nyang laén nibak nanggroe Israel deungon yuem siwa jih kira-kira 3.400 kilogram pirak.

7 Teuma na sidroe nabi geujak ubak raja sira geupeugah lagée nyoe, "Bék gata cok hai raja sipa-i ureuëng Israel nyan, sabab TUHAN hana geutulông umat Israel nyang na di utara.

8 Teuma meunyoe tacok cit sipa-i Israel nyan, Po teu Allah geupeubiyeu Teungku Amphon taloe dimideuen prang bahpi sipa-i Teungku Amphon teuga lom ngon beurani. Sabab Allah mantong kheueh nyang meukuasa nyang bri taloe atawa meunang."

9 "Teuma pakriban deungon pirak nyang ka ulôn bri ubak awaknyan?" geutanyong lé Amazia. Geujaweeub lé nabi nyan, "TUHAN hase geujok pulang nyang laén keu Teungku Amphon nyang leubeh le nibak nyang ka neubri nyan!"

10 Lé sababnyan Amazia laju geupeuleuh sipa-i-sipa-i nyang ka geusiwa nyan dan geuyuewoe lom u nanggroe jih. Awaknyan pi laju jiwo, teuma deungon ié muka nyang beungéh that.

11 Amazia geupeubeurani droe dan geuba laju tantra gobnyan u Pantôn Asin. Disinan awaknyan laju jimeuheuengko sampoe maté 10.000 droe sipa-i Edom.

12 Siploh ribée droe nyang laén geudrob. Awaknyan nyang keunong drob nyan laju geuba u gunong batée di banda Sela óh trok keunan laju geurhom lam bariéh gunong akhéjih banmandum sipa-i nyan maté.

13 Teuma óh lheuehnyan sipa-i-sipa-i Israel nyang ka geuyuewoe lé Raja Amazia, dan hana geubri idhin keu jijak lamprang, laju jijak prang banda-banda Yehuda lamkawan Samaria dan Bet-Horon. Awaknyan laju jipoh maté na 3.000 droe ureuëng dan hareuta nyang na di sinan pi laju jireupah.

14 Óh ka lheueh geupeutaloe sipa-i Edom, Amazia laju geuwo sira geupeuwo patong-patong beurala atra Edom laju patong nyan geukeubah di Yehuda. Lé gobnyan geutot keumeunyan keu patong-patong nyan sira geuseumah.

15 Sabab buet geuhnyan sampoe TUHAN teuka meureuka. TUHAN laju geu kirém sidroe nabi ubak Raja Amazia. Nabi nyan geupeugah lagée nyoe, "Pakon Teungku Amphon neuseumah dewa bansa laén nyang ka teuntée dewa-dewa nyan hana hase jipeuseulamat bansa droe jih nibak keukuasaan Teungku Amphon?"

16 "Seungab," kheun Raja Amazia ubak nabi nyan sira geudot, "Meunyoe hana neutem seungab kamoe peumaté droeneueh! Hántom na kamoe baiát gata jeuet keu ureuëng bri naseuhat raja!" Lé sababnyan nabi nyan pi seungab, teuma sigohlom jih gobnyan geupeugah, "Jinoe ka ulôn teupeue bahwa TUHAN Po teu Allah geukeuneuk peubinasa Teungku Amphon kareuna buet Teungku Amphon nyan, sabab Teungku Amphon hana neupako naseuhat ulôn."

17 Amazia raja di nanggroe Yehuda nyan meusajan deungon peunaseuhat gobnyan ka geumeukumplot keuneukjak lawan ureuëng Israel. Gobnyan geukirém utosan ubak Yoas raja Israel, aneuëk Yoahas, cucoe Yehu, mangat geulawan gobnyan di mideuen prang.

18 Teuma lé Raja Yoas laju geubalah haba lagée nyoe, "Bak saboh watée singoh seumak nyang meuduro nyang na di ateueh gunong-gunong Libanon jikirém tuntutan lagée nyoe keu bak kayée ceumara, 'Hai bak kayée ceumara, tabri kheueh aneuëk dara gata keu aneuëk ulôn mangat jeuet keupeurumoh jih.' Óh lheuehnyan lewat kheueh rét nyan saboh beulatang uteuen jijak gilo-gilo tamah meuduro nyan."

19 Gata, Amazia, raya that haba tapeugah gata ka tapeutaloe ureuëng Edom, teuma

leubeh gét gata tatinggai mantong dirumoh. Keupeue tamita soai nyang na teupeuceulaka droe keudroe gata dan rakyat gata?"

20 Teuma lé Amazia, raja Yehuda nyan hana geupako mubacut pi haba nyang geupeugah lé Yoas raja Israel nyan. Dan keubit ka keuheundak Po teu Allah mangat Amazia teupeutalo sabab gobnyan ka geuseumah patong beurala ureuëng Edom.

21 Sabab nyan Yoas laju geubeurangkat deungon aneuëk buah gobnyan u Bet-Semes dan laju geumuprang deungon Raja Amazia disinan.

22 Lam prang nyan sipa-i Yehuda laju taloe dan bubena sipa-i gobnyan habéh jipeuplueng droe jiwo u rumoh jih maséng-maséng.

23 Yoas laju geudrob Amazia geuba laju u Yerusalem, laju geureuloih banmandum bintéh beuton banda nyan nyang panyang jih leubeh kureueng na 200 metée, phon nibak babah Pintoe Geureubang Efraim trok u babah Pintoe Geureubang Sudut.

24 Banmandum méuh dan pirak meunan cit banmandum peukakaih nyang meuteumé di Baét TUHAN dan nyang na dimiyueb peungawasan Obed-Edom, meunan cit banmandum hareuta beunda meuligoe, meusajan deungon meupadubdroe sandeura jiba banmandum lé Yoas u Samaria.

25 Óh ka meuninggai donya Yoas raja Israel nyan, Amazia raja Yehuda mantong udeb 15 thon teuk.

26 Phon watéenyan Amazia geuttinggai TUHAN, na ureuëng laén jimeukumplot keuneuk jipoh maté gobnyan di Yerusalem. Sabab nyan, gobnyan laju geuplueng u banda Lakhis, teuma lé musoh-musoh gobnyan laju jipeucrok keunan óh ban meuteumé laju jipoh maté. Manyét gobnyan jiba deungon guda u Yerusalem, laju jikubu nibak lampôh jrât raja-raja di Banda Nabi Daud. Kisah nyang laén keuhai Raja Amazia nyoe, sampoe ubak akhé keurajeuen gobnyan ka teucetet lam kitab Seujarah Raja-raja Yehuda dan Israel.

CHAPTER 26

Oóh ka lheueh Amazia meuninggai donya, banmandum rakyat Yehuda jipiléh Uzia aneuëk agam gobnyan jeuet keu raja. Bak watée nyan Uzia nyan meu-umu 16 thon. Ma gobnyan na geuh Yekholya, inong Yerusalem. Uzia geumat peurintah di Yerusalem 52 thon treb jih. Gobnyan kheueh nyang reubot dan nyang peugot lom banda Elot.

4 Saban cit lagée ayah gobnyan, Uzia pi geupeubuet buet nyang that galak até TUHAN.

5 Nabi Zakharia na kheueh nyang bri naseuhat keuhai rohani gobnyan. Yohmantong Nabi Zakharia udeb, Uzia seutia that geumeu iébadat ubak TUHAN sampoe TUHAN geubri beureukat keu gobnyan.

6 Uzia geumuprang geulawan ureuëng Filistin. Laju geureuloh bubena beuton-beuton banda Gat, Yabne, dan Asdod, óh lheueh nyan laju geupeudong banda-banda nyang meubeuton bak binéh banda Asdod dan daerah laén di Filistin.

7 Po teu Allah geutulóng gobnyan keu teupeutalo sabab Filistin, dan ureuëng Arab nyang tinggai di Gur-Baal meunan cit deungon ureuëng Meunim.

8 Ureuëng Amon jibayeue cukée ubak Uzia. Gobnyan maken meukuasa akhéjih nan gobnyan maken meugah sampoe u nanggroë Meusé.

9 Keu teupeukong banda Yerusalem, Uzia laju geupeudong meunara di babah Pintoe Geureubang Sudut, Pintoe Geureubang Pantôn dan di teumpat wet beuton.

10 Meunan cit lé gobnyan geupeudong meunara-meunara meukuta di daerah padang, dan geukueh mon-mon nyang le sabab beulatang peulara gobnyan jai lumpah na, bah kheueh nyan di ateueh darat nyang manyang meunan cit ateueh darat nyang miyueb dibagian

barat. Sabab gobnyan gét that geupeurati bak buet meutani, teuma gobnyan laju geubuka lampôh anggô bak daerah gunong-gunong ngon bak tanoh-tanoh nyang gumbo, banmandum buet geuhnyan geupeuguna ureuëng meubuet nyang ramé.

11 Meunan cit Uzia na tantra geuh nyang lumpah jai dan sabe lam siab pajan mantong keuneuk muprang. Tantra nyan na lam baresan-baresan nyang jeumeulah jih jicetet lé dua droe seukeutareh raja, awaknyan na kheueh Yeiel dan Maaseya dimiyueb pimpénan Hananya, sidroe nibak seutaf raja.

12 Banmandum angkatan prang nyan teubagi-bagi teuma lam padubboh bagian, bagian nyan na kheueh, 307.500 sipa-i jipimpén lé 2.600 uléebalang. Awaknyan banmandum na keumampuan nyang lumpah rayeuk keu jimuprang dan jitulông raja teupeataloe musoh.

14 Uzia jipeuleungkab teuma sipa-i geuhnyan deungon peurisai, kapak, tupi waja, bajée beuso, ali-ali dan aneuk panah, meunan cit deungon batée pupo geulawa.

15 Di Yerusalem lé tumpeun-tumpeun nyang peugét sinjata gobnyan ka teuma jicibta saboh beunda pakriban cara teupeuleueh aneuk panah dan batée rayeuk lam meunara dan sagoe-sagoe beuton banda. Uzia meusyeuhu dipat mantong, dan gobnyan jeuet keu raja nyang lumpah that meukuasa sabab Po teu Allah geutulông gobnyan.

16 Óh ka Raja Uzia teuga, gobnyan ka jeuet keu raja nyang sompong, dan nyan kheueh jeuet keusabab gobnyan hanco. Gobnyan geuiengkeue ubak peurintah TUHAN Allah gobnyan sabab geutamong lam Baét TUHAN keu geujak tot keumeunyan atueuh miseubah keumeunyan.

17 Teuma di Imeum Azarya meusajan ngon 80 droe imeum nyang laén nyang teuga-teuga lom beuhe-beuhe geuseutôt gobnyan

18 keu geusanggah buet nyang lagée nyan. Awaknyan jipeugah, "Amphon Nyang Mulia! Amphon hana hak neutot keumeunyan keu TUHAN. Nyan tugaih imeum-imeum keuturonan Nabi Harun, sabab awaknyan kheueh nyang ka teupeukhusos bak buet lagée nyan. Bubagaih kheueh Amphon neuttingai teumpat nyang suci nyoe! Amphon ka neulawan TUHAN Allah, dan hana le meuteumé restu nibak Gobnyan."

19 Bak watée nyan Raja Uzia teungoh geudong bak binéh dupa Baét TUHAN deungon alat tot dupa bak jaroe gobnyan. Gobnyan laju beungéh ubak imeum-imeum nyan, dan deungon hana teusangka-sangka jiteuka peunyakét kulét nyang lumpah parah bak keunéng gobnyan.

20 Azarya dan imeum-imeum nyang laén geungieng atueuh gobnyan dan lumpah teukeujot, laju geupaksa mangat raja nyan geuttingai laju Baét TUHAN. Bagaih-bagaih gobnyan geuteubiet sabab TUHAN ka geuhuköm gobnyan.

21 Sampoe án meuninggai Raja Uzia nyan peunyakét gobnyan hana puléh-puléh. Gobnyan jipeuaséng bak saboh rumoh dan hana teupeu idhin le geutamong lam Baét TUHAN. Gobnyan ka teupeubeubaih nibak mandum tugaih-tugaih geuh, dan Yotam aneuëk agam gobnyan nyang mat peurintah atueuh rakyat sibagoe waki gobnyan.

22 Kisah nyang laén keuhai Raja Uzia, ka geucetet lé Nabi Yesaya aneuëk Amos.

23 Watée gobnyan meuninggai donya, Uzia teupeukubu bak tanoh binéh jrat raja-raja, teuma bukon bak jrat nyan keudroe, sabab gobnyan meupeunyakét nyang parah lumpah na. Yotam aneuëk gobnyan nyang agam jeuet keu raja geunantoe gobnyan.

CHAPTER 27

Yotam jeuet keu raja lam umu 25 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 16 thon treb jih. Nan ma gobnyan na kheueh Yerusa aneuëk Zadok.

2 Yotam galak that até TUHAN lagée ayah gobnyan Uzia. Teuma gobnyan hana geutot keumeunyan bak Baét TUHAN lagée nyang geupeubuet lé ureuëng syiek geuh. Bahpi lagée nyan, rakyat teutab jipeubuet desya.

3 Yotam kheueh nyang peugot Pintoe Geureubang Utara di Baét TUHAN, dan nyang peukong beuton Yerusalem bak daerah nyang teupeugah Ofel.

4 Gobnyan nyang peudong banda-banda di gunong-gunong Yehuda dan kuta-kuta meunan cit deungon meunara-meunara lam gle.

5 Gobnyan geujak prang dan geupeutaloe raja Amon meusajan ngon sipa-i raja nyan, laju geupaksa ureuëng Amon beujibayeue cukée. Tieb-tieb thon lhée thon treb jih meuturot-turot awaknya harôh jibayeue 3.400 kilogram pirak, dua jeunéh gandom, maséng-maséng 1.000 ton.

6 Yotam meutamah-tamah meukuasa sabab gobnyan taát ngon seutia ubak TUHAN Allah.

7 Hai-hai nyang laén lam peumeurintahan Yotam, keuhai muprang dan siasat-siasat jih, banmandum nyan ka teucetet lam kitab Sejarah Raja-raja Israel dan Yehuda.

8 Yotam meu-umu 25 thon bak watée gobnyan jeuet keu raja, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem treb jih 16 thon.

9 Gobnyan meuninggai donya dan teukubu di banda Nabi Daud, dan aneuëk agam gobnyan nyang nan jih Ahas teubaiát jeuet keu raja geunantoe gobnyan.

CHAPTER 28

Ahas jeuet keu raja lam umu 20 thon, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 16 thon treb jih. Gobnyan hana geuseutôt teuladan nyang na bak Nabi Daud, indatu gobnyan, nyang geupeubuet buet nyang hana galak até TUHAN.

2 Gobnyan udeb lagée raja-raja Israel nyang geuyue ubak ureuëng laén mangat jiteupeugét patong-patong Baal nibak logam,

3 dan geutot keumeunyan di Pantôn Hinom. Aneuëk gobnyan nyang agam pih jipeuseumah sibagoe keureubeuen keu beurala, meunurot keubiasaan nyang brok nyang jipeubuet lé ureuëng nyang ka geu use lé TUHAN di nanggroe Kanaan watée ureuëng Israel jitamong lam nanggroe nyan.

4 Ahas geupeuseumah keureubeuen dan geutot keumeunyan bak teumpat-teumpat ureuëng seumah dewa bak gunong-gunong dan nibak bak kayée nyang luhu.

5 Sabab Raja Ahas meudesya, TUHAN Allah geupeubiyeu gobnyan jipeutaloe lé raja Siria dan lam jeumeulah nyang le ureuëng-ureuëng Yehuda nyan jiba u Damsyik sibagoe tawanan prang. Meunan cit TUHAN geupeubiyeu awaknya jipeutaloe lé Raja Pekah aneuëk Remalya di Israel, nyang lam siuroe mantong jipoh maté 120.000 droe sipa-i Yehuda nyang beuhe-beuhe. TUHAN Po teu Allah indatu awaknya geupeubiyeu banmandum nyan teujadi, sabab rakyat Yehuda hana jipako ubak TUHAN.

7 Aneuëk agam Ahas, nyang nan geuh Maaseya jipoh maté lé Zikhri sidroe peuwira Israel. Dan Zikhri nyan jipoh maté teuma Azrikam nyang urôh meuligoe raja, dan Elkana, jaroe uneuen raja.

8 Bahpi ureuëng-ureuëng Yehuda na kheueh saban ngon bansa Israel, teuma lé tantra Israel hana jipako teutab jiteun 200.000 droe ureuëng inong dan aneuëk manyak, laju jiangkot awaknya u Samaria meusajan-sajan ngon barang-barang nyang jireupah di mideuen prang.

9 Na sidroe nabi TUHAN nyang nan geuh Oded tinggai bak banda Samaria. Bak watée tantra Israel jiwoe jiba ureuëng nyang teuteuen lam mideuen prang nibak Yehuda, Oded geujak meurumpok ngon awaknyan watée awaknyan keuneuk tamong lam banda. Nabi nyan geupeugah, "Gata nyoe ka gata peutaloe Yehuda sabab TUHAN Allah indatu gata beungéh keu awaknyan. Teuma TUHAN geudeungoe pakriban keujam jih gata watée gata poh maté sidudu Yehuda nyan.

10 Dan bak saát nyoe ureuëng-ureuëng Yerusalem dan Yehuda keuneuk gata peujeuet keu namiet-namiet gata! Peu kheueh hana gata teupeue bahwa gata pih ka gata peubuet desya teuhadab TUHAN Allah gata?

11 Deungoe lôn! Lamkawan ureuëng nyang gata teuen nyoe na röh syedara-syedara. Jadi, gata yue kheueh awaknyan mangat jiwoe. Meunyoe hán, TUHAN beungéh dan geuhuköm gata."

12 Na peuet droe ureuëng patot-patot nyang jeuet keupeumimpén bansa Israel jibeudôh, awaknyan na kheueh Azarya aneuëk Yohanam, Berekhya aneuëk Mesilemot, Yehizkia aneuëk Salum, dan Amasa aneuëk Hadlai, mandum awaknyan geulawan tantra nyang teungoh woe nyan.

13 Awaknyan geupeugah, "Bék gata ba mandum ureuëng nyang gata teun lam prang nyan keunoe! Geutanyoe ka meudesya ubak TUHAN, dan desya-desya geutanyoe ka jai lumpah na keu geuhuköm. Jinoenyo gata keuneuk peubuet sapeue-sapeue nyang teutamah buet-buet geutanyoe nyang salah."

14 Teuma watée nyan cit teuma banmandum tantra nyan laju jijok bubena tawanan ngon barang-barang nyang jireupah ubak rakyat dan peumimpén-peumimpén jih.

15 Óh lheueh nyan ban peuet droe ureuëng patot-patot bansa Israel nyan laju geubeudôh dan geu-uroih bubena ureuëng tawanan nyan. Lé awak nyang peuet droe nyan geubagi-bagi laju peukayan wase reupahan lé sidudu Israel nyan ubak ureuëng-ureuëng nyang teuteun di mideuen prang nyan. Meunan cit awaknyan bagi sipatu, peunajoh dan ié jieb. Ureuëng nyang teuteuen nyang luka-luka laju geuboh ubat ngon minyéuk zaiton, nyang ka leumoh that watée jijak, geupeu ék atueh keuleudée, dan barô kheueh banmandum ureuëng nyang teuteun nyan teuba u Yerikho, banda bak-bak kuruma, mangat jeuet jiwoe u gampông awaknyan di Yehuda. Óh ka lheueh nyan ureuëng Israel laju geuwoe u Samaria.

16 Ureuëng-ureuëng Edom jipeuphon prang lom Yehuda dan jiteuen laju ureuëng Yehuda nyang lumpah that jai. Sabab nyan lé Raja Ahas laju geulakée ubak Tiglat-Pileser, raja Asyur, mangat geukirém bantuan.

18 Bak watée nyan cit teuma di ureuëng-ureuëng Filistin teungoh jiprang banda-banda bak daerah gaki gunong siblaih ubarat, dan siblaih seulatan Yehuda. Awaknyan laju jireupah banda Bet-Semes, Ayalon, dan Gederot, meunan cit banda Sokho, Timna, dan Gomzo dan gampông-gampông nyang na bak binéh banda nyang lhée boh nyan, dan awaknyan pih laju tinggai teutab disinan.

19 Sabab Ahas raja Yehuda geuttinggai laju TUHAN dan hana geupeurintah rakyat lagée nyang sibeuna jih, teuma TUHAN laju geupeutron keususahan atueh Yehuda.

20 Raja Asyur nyan teuka bukon geujak tulông Ahas, teuma keu geujak peususah gobnyan.

21 Teupaksa Ahas geucok méuh di Baét TUHAN, nibak meuligoe, dan nibak rumoh-rumoh bubena peumimpén rakyat, laju geujok atranyan ubak raja Asyur. Teuma nyan pih hana meuguna nibak gobnyan.

22 Lam keuadaan nyang lumpah susah nyan, Ahas meutamah-tamah meudesya ubak TUHAN.

23 Gobnyan ka geupeuceulaka droe keudroe meunan cit rakyat droe geuh sabab ka geupeuseumah keureubeuen ubak dewa-dewa ureuëng Siria nyang ka jipeutaloe gobnyan. Gobnyan geupike meunyoe, "Dewa-dewa Siria ka jibantu raja-raja Siria, jadi meunyoe ulôn peuseumah keureubeuen ubak dewa-dewa nyan, mungken ulôn nyoe jitulông cit teuma."

24 Óh lheueh nyan gobnyan geucok banmandum peukakaih Baét TUHAN laju geupeuhanco. Óh lheueh nyan Baét TUHAN nyan pih jitôb, dan geupeudong laju miseubah-miseubah nyang lumpah jai bansaboh nanggroe Yerusalem.

25 Bak tieb-tieb gampông dan banda di Yehuda laju geupeudong teumpat seumah beurala keu teumpat tot keumeunyan lam dupa keu dewa-dewa bansa laén. Deungon lagée nyan, ka geupeujeuet TUHAN, Po teu Allah indatu gobnyan beungéh keu gobnyan.

26 Kisah nyang laén keuhai peumeurintahan gobnyan dan banmandum buet-buet gobnyan phon awai sampoe keuneuleuh ka teucetet lam kitab Sejarah Raja-raja Yehuda dan Israel.

27 Ahas meuninggai donya; dan teukubu di Yerusalem, teuma kon nibak lampôh jrat raja-raja. Hizkia aneuék gobnyan jeuet keu raja keugantoe gobnyan.

CHAPTER 29

Hizkia jeuet keu raja Yehuda bak umu 25 thon, dan gobnyan geumat keurajeuen di Yerusalem 29 thon treb jih. Ma gobnyan nan geuh Abia aneuék Zakharia.

2 Hizkia geupeubuet buet nyang lumpah galak até TUHAN lagée Nabi Daud indatu gobnyan.

3 Bak buleuen sa nibak thon nyang keuphon geumat keurajeuen, Hizkia laju geujak peuhah mandum pintoe Baét TUHAN dan geuyue laju ureuëng laén mangat jipeugét pat-pat nyang reuloh.

4 Imeum-imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi geuyue meugumpôi bak seuramoe siblaih u timu Baét TUHAN,

5 gobnyan laju geumariet ngon awaknyan nyang na disinan. Gobnyan geupeugah lagée nyoe, "Gata, he ureuëng-ureuëng Lewi, harôh gata peukhusos droe keu TUHAN, dan gata peusuci Baét TUHAN, Po teu Allah indatu gata. Mandum nyang peukuto baét nyan harôh teu-use nibak teumpat nyan.

6 Indatu geutanyoe hana seutia ubak TUHAN Allah dan awaknyan geupeubuet buet-buet nyang hana galak até TUHAN. Awaknyan hana jipako Gobnyan dan hana teuma geupeureumeuen teumpat tinggai Gobnyan.

7 Awaknyan banmandum ka jitôb pintoe-pintoe Baét TUHAN dan jipeulon banmandum panyöt-panyöt nyang na disinan. Awaknyan hana jitot keumeunyan bak Baét TUHAN, dan hana jipeuseumah keureubeuen nyang teutot ubak Po teu Allah nyang geuseumah lé ureuëng Israel.

8 Ngon sabab nyan TUHAN deungon beungéh nyang luwa biasa laju geuhuköm ureuëng Yehuda dan Yerusalem. Deungon beungéh TUHAN nyang lagée nyan bagoe, banmandum ureuëng ka teukeujot dan teumakot nyang hán teukira.

9 Ureuëng-ureuëng syiek geutanyoe meuninggai lam mideuen prang, dan aneuék peurumoh geutanyoe jicok laju jibak sibagoe tawanan prang.

10 Bak saát nyoe ulôn keuneuk peugét janji ngon TUHAN Po teu Allah Israel, mangat Gobnyan hana beungéh le ubak geutanyoe.

11 Aneuék-aneuék ulôn, bék kheueh gata preh-preh le, sabab gata kheueh nyang

geupiléh lé TUHAN keu meungabdi ngon meu iébadat ubak Gobnyan meunan cit nyang tot keumeunyan dan nyang pimpén rakyat keu iébadat."

12 Ureuëng-ureuëng Lewi nyang teuka bak watée nyan na kheueh: Nibak kawöm Kehat: Mahat aneuëk Amasai, dan Yoël aneuëk Azarya Nibak kawöm Merari: Kish aneuëk Abdi, dan Azarya aneuëk Yehaleleel Nibak kawöm Gerson: Yoah aneuëk Zima, dan Eden aneuëk Yoah Nibak kawöm Elisafan: Simri dan Yeiel Nibak kawöm Asaf: Zakharia dan Matanya Nibak kawöm Heman: Yehiel dan Simei Nibak kawöm Yedutun: Semaya dan Uziel.

15 Óh lheueh nyan awaknyan laju geupeusapat ureuëng-ureuëng Lewi nyang laén, dan awaknyan banmandum geupeusuci droe. Óh ka lheueh nyan, sisuai deungon peue nyang geupeurintah lé raja banmandum imeum laju geutamong lam Baét TUHAN dan geupeuphon laju peusuci teumpat nyan meunurot huköm-huköm TUHAN. Banmandum nyang najih geupeuteubiet laju uluwa nibak leuen Baét TUHAN. Nibak sinan lé ureuëng Lewi laju geuba u Pantôn Kidron diluwa banda.

17 Buet nyan teupeuphon bak tanggai sa buleuen sa. Bak tanggai lapan awaknyan ka seuleusoe geupeusuci banmandum seuramoe Baét TUHAN sampie ubak balée bagian keue jih. Óh lheueh nyan lapan uroe trek awaknyan geupeusuci geudong nyan bansaboh nyan sampie trok tanggai 16 buleuen nyan.

18 Laju lé ureuëng-ureuëng Lewi nyan geujak peugah ubak Raja Hizkia, "Kamoe ka seuleusoe kamoe peugleh banmandum Baét TUHAN, meunan cit deungon miseubah teumpat tot keureubeuen, meuja keu ruti teuhidang, dan banmandum peukakaih nyang na bak teumpat nyan.

19 Meunan cit ka lheueh kamoe cok keula-i peukakaih-peukakaih nyang ka jitieb lé Raja Ahas bak watée gobnyan hana geupakoe le ubak TUHAN bak masa keurajeuen gobnyan. Banmandum peukakaih nyan ka kamoe peukhusos keula-i keu TUHAN, dan saátnyoe na dikeue miseubah."

20 Hana geupeutreb le Raja Hizkia laju geupeusapat banmandum ureuëng-ureuëng patot lam masyarakat, ngon awaknyan laju geujak u Baét TUHAN.

21 Keu keureubeuen peuamphon desya keu keuluwarga raja dan rakyat Yehuda, dan keu teupeusuci Baét TUHAN, awaknyan laju jiba 7 boh leumô agam, 7 boh bubiri agam, 7 boh aneuëk bubiri, dan 7 boh kaméng agam. Raja laju geuyue ubak imeum-imeum keuturonan Nabi Harun geupeuseumah beulatang-beulatang nyan ateueh miseubah sibagoe keureubeuen nyang teutot.

22 Leumô-leumô nyan laju teusie dan lé imeum-imeum laju geureutek darah-darah beulatang nyan ubak miseubah. Óh lheueh nyan hai nyang saban lagée nyan awaknyan peubuet cit ubak ban tujoh boh bubiri dan ban tujoh boh aneuëk bubiri nyan.

23 Akhé jih awaknyan geucok laju kaméng-kaméng nyan dan geuba laju ubak raja dan rakyat nyang teungoh meu-iébadat disinan, óh lheueh nyan banmandum awaknyan geupeuduek jaroe ateueh kaméng-kaméng nyan.

24 Óh lheueh nyan mandum kaméng nyan laju geusie lé imeum-imeum dan darah beulatang nyan laju geurö ateueh miseubah sibagoe keureubeuen peu amphon desya banmandum rakyat ba. Hai nyang lagée nyan awaknyan peubuet sabab raja ka geupeurintah mangat jipeuna keureubeuen nyang teutot dan keureubeuen peu amphon desya keu banmandum rakyat Israel.

25 Sisuai ngon peutunyok-peutunyok nyang ka geubri lé TUHAN ubak Nabi Daud meulalu Nabi Gad, nyang meubuet keu raja dan meulalu Nabi Natan, lé raja laju geupeuduek ureuëng-ureuëng Lewi nibak Baét TUHAN keu peumeuén keucapi dan gambus,

26 lagée nyang geupeuguna lé Nabi Daud. Meunan cit deungon imeum geukeubah nibak

teumpat nyan deungon beureuguih.

27 Hizkia laju geubri tanda mangat upacara teupeuseumah keureubeuen teupeuphon. Teungoh keureubeuen teupeuseumah, di ureuëng laén ka geupeuphon meunyanyoe puja ngon pujoe ubak TUHAN, dan lé ureuëng nyang peumeuén musik laju jiyueb beureuguih dan ngon mubagoe alat geundrang nyang laén.

28 Raja Hizkia dan banmandum ureuëng nyang na disinan laju geusujut geuseumah TUHAN seudangkan ureuëng peumeuén musik hana geupiöh geupéh geudrang sira meunyanyoe sampoe án mandum keureubeuen nyang teutot nyan habéh mandum jipajoh lé apui.

29 Raja Hizkia ngon ureuëng-ureuëng patot laju geuyue ubak ureuëng-ureuëng Lewi mangat geumeunyanyoe ca-e puja ngon pujoe keu TUHAN nyang geukarang lé Nabi Daud ngon Nabi Asaf. Banmandum ureuëng geumeunyanyoe deungon ria geumbira sira meuteuôt geumeudoá geuseumah Po teu Allah.

30 Óh lheueh nyan Hizkia geupeugah, "Sabab gata bak saát nyoe ka teupeukhusos keu TUHAN, teuma sibagoe keureubeuen teurimong gaséh gata, gata banmandum harôh gata ba keureubeuen u Baét TUHAN." Dan mandum ureuëng nyang na teuka bak teumpat nyan geuba laju keureubeuen-keureubeuen geuh nyan, na teuma ngon galak droe geuba beulatang-beulatang keu teupeuseumah sibagoe keureubeuen nyang teutot.

31 Awaknyan na nyang ba 70 boh leumô agam, 100 boh bubiri, dan 200 aneuëk bubiri dan jipeuseumah laju nyan keu keureubeuen nyang teutot ubak TUHAN.

32 Meunan cit na awaknyan ba 600 boh leumô agam dan 3.000 boh bubiri keu teupeuseumah dan teupajoh meusajan lé mandum ureuëng nyang na teuka nibak teumpat nyan.

33 Imeum-imeum nyang ka geupeusuci droe cit bacut, hana séb teunaga nyang puliek kulét-kulét beulatang nyang ka lheueh teukeureubeuen nyan. Ulheueh sabab nyan laju geulakée bantu ubak ureuëng-ureuëng Lewi, sabab ureuëng Lewi leubeh seutia ubak peuratoran peusuci nyan. Awaknyan teutab geutulông sampoe ubak imeum nyang ka lheueh geupeusuci droe séb.

34 Seulaén keureubeuen nyang teutot, lé imeum-imeum geupeuseumah teuma gapah nibak keureubeuen teurimong gaséh nyang jimakheun lé rakyat. Meunan cit awaknyan jipeuseumah anggô nyang teurö meusajan ngon keureubeuen nyang teutot nyan. Meunan kheueh jeuet jih iébadat di Baét TUHAN teupeuna keula-i.

35 Teuma óh lheueh nyan galak that até Raja Hizkia ngon rakyat gobnyan sabab teupeuna nyan lam watée paneuk Po teu Allah ka geutulông awaknyan teupeubuet banmandum nyan.

CHAPTER 30

Peurayaan Paskah gohlom hase jipeuna lé rakyat bak watée lam buleuen sa nyan, sabab imeum-imeum nyang ka geupeusuci droe geuh cit bacut jeumeulah jih dan gohlom le ureuëng nyang meusapat di Yerusalem. Sabab nyan Raja Hizkia dan peugawée-peugawée gobnyan meunan cit peunduduek Yerusalem ka sipakat bahwa peurayaan Paskah nyan geupeuna bak buleuen dua, dan awaknyan banmandum galak that deungon reuncana nyan. Dan raja pih laju geukirém surat ubak mandum ureuëng bansaboh Israel dan Yehuda. Meunan cit ubak ureuëng Efraim dan Manasye. Banmandum bansa Israel nibak sukée Dan di siblaih utara troh u Bersyeba di seulatan, mandum awaknyan geu tawök u Baét TUHAN di Yerusalem keu teupeuraya Paskah dan teuhoreumat TUHAN Po teu Allah Israel lagée nyang ka teupeuteuntée lam huköm-huköm Nabi Musa. Gohlom na

nyang Paskah teupeuraya lagée nyan.

6 Ateueh titah po teu raja ngon peugawée-peugawée gobnyan geukirém kheueh utosan-utosan bansaboh Yehuda dan Israel keu jijak ba surat-surat nyan nyang su jih lagée nyoe, "Hei rakyat Israel! Gata ka teuhinda nibak keukuasaan ureuëng Asyur. Jinoenyoé gata riwang kheueh laju jak peuhamba droe ubak TUHAN, Po teu Allah nyang geuseumah lé Nabi Ibrahim, Nabi Ishaq dan Nabi Yakub, mangat Gobnyan pih geutulóng gata keula-i.

7 Bék kheueh lagée indatu gata dan ureuëng-ureuëng Israel nyang laén nyang hana seutia ubak TUHAN Po teu Allah awaknya. Gata ka gata kalon keudroe pakriban brat jih Gobnyan geuhuköm awaknya.

8 Bék kheueh kreueh ulée lagée awaknya, teuma gata taát kheueh ubak TUHAN. Gata jak kheueh u Yerusalem, u Baét TUHAN Po teu Allah nyang ka geupeukhusos lé Po teu Allah keu Gobnyan keudroe siumu masa. Jak kheueh meuiébadat ubak Gobnyan mangat Gobnyan reuda beungéh Geuh ubak gata.

9 Meunyoé gata meuiébadat keula-i ubak TUHAN, teuma lé ureuëng nyang ba waréh kawöm gata sibagoe ureuëng nyang teuteuen, teuma na rasa inseuh dan jibri idhin awaknya jiwoe keula-i. TUHAN Po teu Allah gata na kheueh Allah nyang jroh dan rasa gaséh sayang; Gobnyan teuma geuteurimong gata meunyoé gata tatem woe keula-i ubak Gobnyan."

10 Bak watée utosan-utosan nyang geukirém lé raja nyan geujak nibak banda u banda lam wilayah Efraim dan Manasye sampoe u utara nyang jiöh jih sampoe u wilayah sukée Zebulon, awaknya laju jipeukém dan jihina.

11 Teuma, na cit ureuëng-ureuëng nibak sukée Asyer, Manasye, dan Zebulon nyang jitem teuka u Yerusalem.

12 Di Yehuda pih Po teu Allah geumeubuet dan geusaboh até rakyat keu beutôi-beutôi taát ubak keuheundak Po teu Allah deungon cara jiturot peue nyang ka geutitah lé po raja ngon peugawée-peugawée gobnyan.

13 Bak buleuen nyang keudua jai lumpah na rakyat meugumpôi di Yerusalem keu geupeuraya Uroe Raya Ruti Hana Meurago.

14 Miseubah-miseubah di Yerusalem nyang teupeuguna keu teupeuseumah keureubeuen dan teutot keumeunyan keu dewa-dewa, banmandum teucok dan teuböh lam Pantôn Kidron.

15 Bak tanggai peuet blaih buleuen nyan awaknya laju geusie bubiri-bubiri keu jipeuseumah sibagoe keureubeuen Paskah. Lé imeum-imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi nyang mantong najih, malée lumpah na. Awaknya laju geupeusuci droe seuhingga barô kheueh jeuet geupeuseumah keureubeuen nyang teutot nibak Baét TUHAN.

16 Awaknya maséng-maséng laju geucok teumpat bak Baét TUHAN meunurot huköm-huköm nyang ka na teutuléh lam kitab huköm-huköm Nabi Musa. Darah nyang na nibak beulatang keureubeuen nyan laju geujok lé ureuëng Lewi ubak imeum-imeum, laju atranyan awaknya roe ateueh miseubah.

17 Jai that ureuëng nyang na teuka keunan gohlom geupeu suci droe, jadi awaknya hana jeuet geusie bubiri keu keureubeuen Paskah. Ulheueh sabab nyan ureuëng-ureuëng Lewi kheueh nyang peubuet hai nyan keu awaknya dan peuseumah atra nyan ubak TUHAN.

18 Seulaén nibak nyan, lamkawan ureuëng-ureuëng Efraim keudroe, Manasye, Isakhar, dan Zebulon, jai that-that nyang teuka hana geupeusuci droe teuleubeh dilée. Jadi, awaknya nyang peuraya peurayaan Paskah nyan jai that nyang hana peunoh syarat. Ngon sabab nyan Raja Hizkia laju geumeu doá ubak Po teu Allah keu awaknya, kheun gobnyan,

19 "TUHAN, Po teu Allah, nyang geupuja lé indatu kamoe, mudah-mudahan deungon gét

até Droeneueh TUHAN ka neupeu amphon awaknyan nyang teungoh iébadat ubak Droeneueh ngon sipeunoh até, bah pih awaknyan gohlok jipeusuci droe."

20 TUHAN geudeungoe doá Raja Hizkia. Gobnyan geupeu amphon banmandum desya awaknyan, dan hana geuhuköm awaknyan.

21 Tujuh uroe treb jih, ureuëng-ureuëng nyang meusapat di Yerusalem nyan geupeuna peurayaan Ruti Hana Meurago. Tieb-tieb uroe ureuëng-ureuëng Lewi dan imeum-imeum hana putôh-putôh geupuja pujo TUHAN deungan sunggoh-sunggoh.

22 Ureuëng-ureuëng Lewi nyan carông lumpah na geupimpén iébadat ubak TUHAN, seuhingga Hizkia geupujoe awaknyan. Óh ka lheueh tujoh uroe treb jih awaknyan geumakheun peunajoh bak teumpat peurayaan nyan dan geupeuseumah keureubeuen keu geupeugah teurimong gaséh ubak TUHAN, Allah indatu awaknyan,

23 awaknyan banmandum ka geucok peunutoh keu geupeutroh peurayaan nyan tujoh uroe trek. Laju lé awaknyan geupeuraya lom ngon peunoh suka ria.

24 Raja Hizkia geuseudeukah 1.000 boh leumô agam dan 7.000 boh bubiri. Peugawée-peugawée Hizkia geuseudeukah teuma 1.000 boh leumô agam dan 10.000 boh bubiri. Banmandum beulatang nyan geubri ubak rakyat keu jisie dan jipajoh. Ramé that imeum jipeusuci droe jih.

25 Rakyat Yehuda, imeum-imeum, ureuëng-ureuëng Lewi, dan ureuëng-ureuëng nyang teuka nibak utara, meunan cit deungan ureuëng-ureuëng aséng nyang ka tinggai treb teutab di Israel dan Yehuda, banmandum meurasa bahgia.

26 Banda Yerusalem meuriahan that-that sabab seumeunjak masa Nabi Sulaiman aneuëk Nabi Daud, gohlok na nyang ka teujadi lagée nyang.

27 Imeum-imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi geulakée laju beureukat TUHAN keu rakyat, dan nibak teumpat tinggai Gobnyan lam syeuruga Po teu Allah geudeungoe doá awaknyan dan geuteurimong peue nyang awaknyan lakée.

CHAPTER 31

Oóh ka seuleusoe peurayaan nyan, banmandum rakyat laju jijak ubak tieb-tieb banda di Yehuda, dibanda-banda nyang jijak nyan jipeuhanco laju bubena tugu-tugu beurala, jipeuhanco ngon jipeureubah patong-patong nyang jipeudong keu Dewi Asyera, dan jipeuhanco bubena miseubah-miseubah dan teumpat-teumpat jiseumah beurala. Meunan cit hai nyang lagée nyang jipeubuet cit di teumpat-teumpat nyang laén di Yehuda, meunan cit di wilayah Benyamin, Efraim dan Manasye. Óh ka seuleusoe tugaih nyang mulianyan laju jiwoe u gampông droe jih maséng-maséng.

2 Raja Hizkia geupeuteutab lom reugu-reugu teungku imeum dan ureuëng-ureuëng Lewi meunurot peumbagian tugaih awaknyan. Tugaih-tugaih nyang na kheueh lagéenyoë: teupeuseumah keureubeuen nyang teutot dan keureubeuen peudamé, teupeutimang upacara iébadat di Baét TUHAN, dan teupujoe ngon teukheun teurimong gaséh nyang le-le ubak TUHAN di tieb-tieb teumpat didalam Baét TUHAN.

3 Nibak beulatang peulara gobnyan keudroe raja laju geusumbang keu keureubeuen nyang teutot tieb-tieb beungoh dan tieb-tieb seupôt, dan keu keureubeuen nyang teupeuseumah bak uroe Sabat, bak peurayaan Buleuen Barô, dan nibak peurayaan-peurayaan laén lagée nyang ka teupeuteunteé didalam huköm-huköm TUHAN.

4 Seulaén nibak nyan raja geupeurintah teuma ubak peunduduek Yerusalem mangat jiba peuseumahan jih maséng-maséng keu teungku imeum dan ureuëng Lewi, mangat jeuet awaknyan hase geucurah banmandum peuratian awaknyan khusos ubak peulayanan di Baét TUHAN lagée nyang na teutuléh didalam huköm-huköm TUHAN.

5 Óh ka lheueh peurintah nyan teupeumaklum, ureuëng Israel laju jiba u Baét TUHAN meuneubri-meuneubri hase bumoe jih nyang phon teucok, na kheueh teurigu, anggô, minyéuk zaiton, meulisan, dan hase bumoe nyang laén. Meunan cit awaknyan jiba teuma siper siploh bagian nibak atra milék droe jih.

6 Banmandum ureuëng nyang na tinggai di banda-banda di nanggroe Yehuda jiba siper siploh bagian nibak beulatang peulara jihnyan miseujih leumô dan bubiri awaknyan, dan meunan cit lam jeumeulah nyang le nibak peue-peue nyang jibri nyang laén, laju jipeuseumah banmandum nyan ubak TUHAN Allah awaknyan.

7 Peue-peue nyang jibrinya ka trok jiteuka keunan phon nibak buleuen nyang keu lhée, dan laju teuka hana piöh-piöh sampoe nibak buleuen nyang keu tujoh.

8 Ban geungieng sumbangan nyan lumpah that le lé Raja Hizkia dan peugawée-peugawée gobnyan, laju gobnyan geupeumulia TUHAN dan geupujoe ureuëng Israel, umat Gobnyan.

9 Bak watée raja teungoh geumeututoe deungon bubena teungku imeum dan ureuëng Lewi keuhai sumbangan-sumbangan nyang ka teubri nyan,

10 Teungku Imeum Agong Azarya keuturonan Zadok geupeugah, "Yoh phon that rakyat ji intat peuseumahan-peuseumahan awaknyan u Baét TUHAN, kamoe banmandum hana meukureueng mubacut pi peunajoh, teuma jai that-that nyang leubeh, sampoe mantong that le peuseudiaan peunajoh kamoe. Banmandum nyan kamoe teurimong sabab TUHAN ka geubri beureukat keu umat Gobnyan."

11 Ateueh peue nyang ka geupeurintah lé raja, awaknyan laju jipeusiab gupok-gupok nibak binéh Baét TUHAN,

12 laju geukeubah banmandum peue nyang ka jibri lé rakyat meunan cit deungon peue nyang ka jipeuseumah lé rakyat lagée siper siploh nibak hareuta hase hareuta jihnyan u dalam gupok nyan. Na sidroe ureuëng Lewi nyang nan geuh Konanya, teubri tugaih jeuet keumando, dan Simei adoe gobnyan jeuet nyang bantu gobnyan.

13 Dimiyueb keumando gobnyan na 10 droe teuk ureuëng Lewi nyang laén nyang geubri tugaih, awaknyan na kheueh: Yehiel, Azazyah, Nahat, Asael, Yerimot, Yozabad, Eliel, Yismakhya, Mahat, dan Benanya. Banmandum hainyan geupeuteutab ateueh peutunyok Raja Hizkia dan Teungku Imeum Agong Azarya.

14 Kore aneuëk Yimna, sidroe ureuëng Lewi nyang jeuet keu ulée kawai nibak babah Pintoe Geureubang Timu di Baét TUHAN, keu gobnyan geuseurah tanggong jawueub mangat geuteurimong peue-peue nyang jibri lé ureuëng laén keu jipeuseumah ubak TUHAN, dan óh lheuehnyan laju geubagi-bagi.

15 Di banda-banda nyang laén di teumpat tinggai teungku-teungku imeum, Kore geubantu teuma lé ureuëng-ureuëng Lewi nyang laén, lamkawan nyang bantu nyan na kheueh: Eden, Minyamin, Yesua, Semaya, Amarya, dan Sekhanya. Bahan-bahan peunajoh nyan geupeu weuek sabe rata lamkawan sabe-sabe sukée Lewi bah kheueh nyan nyang tuha meunan cit nyang muda meunurot tugaih awaknyan.

16 Banmandum ureuëng agam nyang meu-umu lhée ploh thon u ateueh, nyang meuteumé tugaih tieb-tieb uroe di Baét TUHAN, meunan cit keu awaknyan geubri jeumba jih maséng-maséng meunurot tugaih dan meunurot reugu gobnyan.

17 Bubena teungku imeum teudafeutar meunurot kawöm gobnyan, dan ureuëng Lewi nyang meu-umu 20 thon u ateueh teudafeutar meunurot tugaih dan reugu gobnyan.

18 Awaknyan banmandum teudafeutar meusajan deungon aneuëk dan peurumoh, dan anggota-anggota nyang laén nyang na didalam rumoh tangga geuh, sabab awaknyan teupeuwajéb keu meusiab seudia tieb-tieb saát keu geulaksana tugaih-tugaih droe geuh nyang khusos keu TUHAN.

19 Lamkawan teungku-teungku imeum nyang na tinggai di banda-banda nyang ka teupeuteunteé keu keuturonan Nabi Harun, atawa di blang-blang nyang na di silingka banda nyan, geutunyok laju peutugaih-peutugaih mangat jiweuk-weuk bahan peunajoh keu banmandum ureuëng agam lam keuluwarga teungku imeum, dan keu tieb-tieb ureuëng nyang teudafeutar didalam sukée Lewi.

20 Lam bansaboh nanggroe Yehuda, Raja Hizkia geupeubuet buet nyang lumpah ade, jujoe, dan geupeu harok até TUHAN Allah gobnya.

21 Gobnyan meuhase, sabab peue mantong nyang geupeubuet keu Baét TUHAN atawa mangat geutaát ubak banmandum huköm-huköm TUHAN, geupeujak banmandum deungan sipeunoh até dan deungan cinta geuh ubak TUHAN Po teu Allah.

CHAPTER 32

Oóh ka lheueh Raja Hizkia geupeubuet hai-hai nyang teusangkot keuseutiaan gobnyan ubak TUHAN, Sanherib raja Asyur laju jiseurang Yehuda. Laju jikeupong banda-banda nyang meukuta dan jipeurintah laju pasokan geuh mangat teureubot kuta nyan.

2 Watée geuteupeue lé Raja Hizkia bahwa Raja Sanherib jikeuneuk seureubu Yerusalem,

3 gobnyan meusajan deungan peugawée geuh dan peurwira-peurwira gobnyan geucok keuputosan keu geutôb dumna teumpat ié diluwa banda deungan meukeusut mangat ureuëng-ureuëng Asyur hana meuteumé ié meunyoe awaknya ka sampoe rab Yerusalem. Ramé that-that ureuëng nyang geukraih keu teujaktôb banmandum mata ié nyang ji-ile u luwa banda.

5 Dan raja pih laju geukeukong peurtahanan banda deungan cara teureuhab bintéh timbok jih, geuyue peudong meunara-meunara di ateueh nyan dan geuyue peugöt pageue timbok nyang laén di luwa banda. Seulaén nyan gobnyan geupeugöt teuma kuta nyang geupeudong di ateueh tanoh nyang teutamon di siblaih u timu bagian nyang ka treb banda Yerusalem. Meunan cit geuyue teuma peugöt nyang cukoble sinjata kapak dan peurisai.

6 Gobnyan laju geuangkat banmandum peurwira-peurwira keu jeuet keu ulée banmandum ureuëng agam nyang na didalam banda, dan geuyue awaknya meugumpôi dipadang dikeue babah pintoe geureubang banda. Óh lheuehnya geupeugah laju ubak awaknya,

7 "Tabah kheueh dan yakén kheueh; bék kheueh neutakot ubak raja Asyur atawa ubak pasokan geuh nyan. Teunaga dipihak geutanyoe leubeh raya nibak nyang na dipihak awaknya.

8 Bak awaknya nyang na teunaga manusia, teuma nibak geutanyoe na TUHAN Po teu Allah nyang tulông geutanyoe didalam prang." Ban geudeungoe kheun raja droe geuh nyan, rakyat pih meutamah beurani.

9 Hana padubtreb teuma óh lheuehnya bak watée pasokan Sanherib ka trok u Lakhis, gobnyan laju geukirém utosan ubak Raja Hizkia dan rakyat Yehuda di Yerusalem keu jijak peusampoe peusan nyang lagée nyoe,

10 "Ulôn Sanherib, raja nibak nanggroe Asyur, ulôn keuneuk teumanyong peue sabab jih gata lumpah that beurani keu teutab neuttingai di Yerusalem nyang teungoh teukeupong nyan.

11 Peu kheueh Hizkia neupeugah bahwa TUHAN Allah gatanya teuma geupeuleueh gata nibak keukuasaan kamoe? Bék neupecaya, bahwa TUHAN gata nyan geupeungeuet gata. TUHAN gatanya teuma geupeubiyeu gata maté deuek lom ngon glaih hana geubri ié.

12 Gobnyan kheueh nyang peuhanco teumpat-teumpat iébadat dan miseubah-miseubah keu TUHAN, laju geuyue ureuëng Yehuda dan Yerusalem meuiébadat dan teutot dupa nibak saboh miseubah mantong.

13 Peu kheueh gata han neuteupeue peue nyang ka ulôn peubuet meunan cit nyang ka geupeubuet lé indatu ulôn teuhadab bansa-bansa nyang laén? Gohlom na peureunah dewa-dewa bansa nyang laén jipeulheueh bansa jih nibak kekuasaan raja Asyur!

14 Soe nibak awaknyan nyang ka na jipeubuet hai nyang lagéenyan? Hana mungken dewa gata bisa geupeuseulamat gata!

15 Bék neupeubiyeu raja gata nyan geupeungeuet dan geupeubodoh gata! Bék neupeucaya ubak geuh nyan! Sabab hana peureunah dewa bansa toih mantong sanggob jipeuleueh bansa jih nibak kekuasaan raja Asyur. Meunan cit ka pasti dewa gatanyan hana cit meuhase jipeulheueh gata!"

16 Mantong le haba nyang laén nyang geupeugah lé utosan raja Asyur nyan keu geuhina TUHAN Po teu Allah dan Raja Hizkia, hamba TUHAN nyan.

17 Meunan cit lé raja Asyur geutuléh surat nyang asoe jih geuteuntang TUHAN, Po teu Allah nyang geuseumah lé ureuëng Israel. Lagéenyo asoe surat nyan, "Dewa-dewa sigala bansa laén hana hase jipeuleueh bansa jih nibak kekuasaan ulôn, meunan cit deungon dewa Hizkia nyan hana hase geupeulheueh bansa geuh nyan nibak kekuasaan ulôn."

18 Utosan-utosan raja Asyur geupeugah banmandum nyan dalam basa Ibrani keu geupeutakot ngon geupeupatah seumangat ureuëng-ureuëng Yerusalem nyang na di ateueh bintéh timbok banda, mangat awaknyan hase jireubot banda nyan deungon mudah.

19 Awaknyan geumeututoe keuhai Allah nyang jiseumah di Yerusalem saban cit lagée dewa-dewa nyang jiseumah lé bansa laén, na kheueh patong-patong nyang jipeugöt lé manusia.

20 Teuma geumeudoá kheueh Raja Hizkia dan Nabi Yesaya aneuëk Amos. Awaknyan geumeuhôi geulakée tulóng ubak Po teu Allah.

21 Dan bak watéenyan cit teuma TUHAN geukirém sidroe malaikat Geuh dan lé malaikat nyan laju geupeumaté banmandum sipa-i ngon peurwira raja Asyur. Deungon lumpah that malée raja Asyur nyan laju jiwoe u nanggroe jih. Bak siuroe watée raja nyan teungoh na didalam rumoh dewa geuh, teuka kheueh keunan na papadubdroe nibak aneuëk gobnyan jijak poh maté raja Asyur nyan deungon peudeueng.

22 Meunan kheueh cara jih TUHAN geupeulheueh Raja Hizkia dan peunduduek Yerusalem nibak kekuasaan Sanherib raja Asyur nyang beuhe nyan, dan nibak musoh-musoh gobnyan nyang laén. TUHAN laju geubri ubak gobnyan keu-udeban nyang aman tanpa na soe peukaru nibak nanggroe-nanggroe teutangga gobnyan.

23 Ramé that-that ureuëng jijak u Yerusalem keu jijakba peuseumahan keu TUHAN dan keu Raja Hizkia, seuhingga seumeunjak watéenyan raja nyan ka jihoreumat lé meubagoe bansa.

24 Bak watéenyan Raja Hizkia ka srot ubak sakét. Peunyakét nyang teuka ubak gobnyan lumpah that parah seuhingga gobnyan karab meuninggai. Dan Raja pih geumeudoá, dan doá geuh nyan geudeungoe lé TUHAN, dan TUHAN pih laju geupeutron tanda ubak gobnyan bahwa raja nyan teuma puléh.

25 Teuma sabab gobnyan sompong, gobnyan hana geulakée teurimong gaséh ubak TUHAN ateueh puléh gobnyan nyang ka geubri lé TUHAN u ateueh geuh. Ulheueh sabab nyan TUHAN geubeungéh that ubak Yehuda dan Yerusalem.

26 Teuma bak akhé jih Raja Hizkia dan ureuëng-ureuëng Yerusalem geupeumiyueb droe

geuh ubak TUHAN, teuma seumantong Raja Hizkia mantong udeb huköman nyan hana geupeurot u atueuh gobnyan.

27 Raja Hizkia jeuet keu ureuëng nyang lumpah kaya, dan jihoreumat lé ureuëng ramé. Gobnyan laju geupeugöt kama-kama keu geukeubah hareuta geuh, na kheueh: méuh, pirak, batée-batée peumata, reumpah-reumpah, peurisai dan barang-barang nyang meuyuem nyang laén.

28 Meunan cit gobnyan na geupeugöt gupok-gupok keuteumpat keubah barang-barang hase bumoe gobnyan, na kheueh: gandom, anggô, dan minyéuk zaiton; meunan cit weue-weue leumô dan keu weue-weue domba nyang cukoble.

29 Seulaén nibak nyan gobnyan geupeudong teuma banda nyang cukoble. Keukayaan nyang geubri lé Po teu Allah ubak gobnyan na meulimpah ruwah.

30 Raja Hizkia nyan kheueh nyang ampéuh mata ié Gihon, dan geupeu ilé ié jihnyan meulalu saluran nyang na dimiyueb tanoh u dalam banda Yerusalem. Peue mantong nyang geupeubuet lé Raja Hizkia meuhase banmandum.

31 Dan bak watée utosan-utosan nibak Babel teuka keu geujak tanyong ubak gobnyan keuhai keupuléh gobnyan nyang ajaéb nyan, TUHAN geupeubiyeu mantong ubak Raja Hizkia keu geumeutindak keudroe, mangat hase geu ujo até gobnyan.

32 Kisah nyang laén keuhai Raja Hizkia, dan keuhai cinta gobnyan ubak TUHAN na teucetet didalam kitab Wahyu nibak Allah ubak Nabi Yesaya aneuëk Amos, dan didalam kitab Seujarah Raja-raja Yehuda dan Israel.

33 Raja Hizkia meuninggai donya, laju teupeukubu nibak lampôh jrât raja-raja dibagian sineungoh. Banmandum rakyat Yehuda dan Yerusalem geubri peunghoreumatan nyang raya ubak gobnyan bak watée gobnyan meuninggai donya. Manasye aneuëk agam gobnyan teuangkat jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

CHAPTER 33

Manasye meu-umu 12 thon watée gobnyan teubaiát jeuet keuraja di Yehuda dan gobnyan geumat peurintah na 55 thon treb jih.

2 Gobnyan keubit that meudesya ubak TUHAN, sabab gobnyan geuseutôt keubiasaan buet nyang jeuhet nyang jipeubuet lé bansa-bansa nyang ka geu use lé TUHAN di nanggroe Kanaan bak watée ureuëng Israel jitamong u dalam nanggroe nyan.

3 Teumpat-teumpat seumah beurala nyang ka geupeuhanco lé Raja Hizkia, ureuëng syiek gobnyan, geupeudong keula-i. Meunan cit gobnyan geupeudong miseubah-miseubah keu teumpat iébadat ubak Baal, dan gobnyan geupeugét teuma patong-patong Dewi Asyera, dan geuseumah bintang-bintang.

4 TUHAN ka lheueh geumeufeureuman bahwa Yerusalem nyan na kheueh teumpat meuiébadat ubak Gobnyan siamu masa, teuma disinan bak Baét TUHAN nyan, Manasye ka geupeudong miseubah-miseubah keuteumpat seumah dewa-dewa.

5 Meunan cit nibak ban dua boh leuen Baét TUHAN nyan laju geupeudong teuma miseubah keu teumpat seumah ubak bintang-bintang.

6 Aneuëk-aneuëk gobnyan geupeuseumah sibagoe keureubeuen nyang teutot di Pantôn Hinom. Meunan cit gobnyan geupeubuet praktek-praktek peu-ubat ureuëng laén sibagoe dukun, sibagoe nujum, iéleumé gaéb, dan geulakée peutunyok-peutunyok ubak areuwah-areuwah. Gobnyan ka meudesya that ubak TUHAN lé sabab nyan TUHAN lumpah that meureuka keu gobnyan.

7 Patong beurala na geukeubah di dalam Baét TUHAN, padahai keuhai teumpat nyan Po

teu Allah ka lheueh geupeugah ubak Nabi Daud dan Nabi Sulaiman aneuëk gobnyan, "Baét Ulôn nyang na di Yerusalem nyoe, nyang ka Ulôn piléh nibak 12 wilayah sukée Israel, na kheueh teumpat nyang ka Ulôn peuteuntée sibagoe teumpat meuiébadat ubak Ulôn keu siumu masa.

8 Meunyoe umat Israel jitaát banmandum ubak peurintah Ulôn dan jiseutôt ubak huköm-huköm nyang ka geubri nibak Nabi Musa hamba Ulôn nyan keu awaknyan, teuma Ulôn hana Lôn peubiyeu awaknyan jiuse nibak nanggroe nyang ka Ulôn bri keu indatu awaknyan."

9 Sabab buet nyang jipeubuet lé raja Manasye nyang lagéenyan, sampoe rakyat Yehuda ka jipeubuet desya-desya nyang leubeh jeuhet nibak desya nyang jipeubuet lé bansa-bansa nyang ka geu use lé Po teu Allah di nanggroe Kanaan bak watée umat TUHAN jitamong u dalam nanggroe nyan.

10 TUHAN laju geuteugah Manasye dan rakyat gobnyan, teuma awaknyan hana jitem deungoe.

11 Sabab nyan TUHAN laju geupeuteuka bubena panglima sipa-i Asyur mangat jijak prang nanggroe Yehuda. Raja Manasye laju jidrob deungon seunawiét, laju jiranté jaroe dan jiba laju u Babel.

12 Lam peunderitaan geuh nyan laju geupeumiyueb droe ubak TUHAN Allah gobnyan, dan geumeudoá geulakée tulóng ubak Allah.

13 Allah pih geupeukabui doá Manasye dan laju geupeuwoe gobnyan u Yerusalem keu geumat peurintah lom teuma. Sabab ka teujadi nyang lagée nyan bagoe Raja Manasye meutamah yakén bahwa TUHAN na kheueh Po teu Allah.

14 Óh lheueh nyan Manasye laju geupeumanyang bintéh beuton bagian luwa blaih utimu Banda Nabi Daud. Geupeuphon nibak saboh teumpat di pantôn bak binéh mata ié Gihon laju trok u utara sampoe nibak babah Pintoe Geureubang Uengkot dan bagian banda nyang nan jih Ofel. Dan nibak tieb-tieb banda nyang meukuta di Yehuda, disinan pih laju geupeuduek sidroe panglima.

15 Gobnyan laju geupeuhanco patong-patong beurala dewa bansa laén meunan cit deungon beurala-beurala nyang ka jikeubah di Baét TUHAN. Gobnyan laju geureuloih ngon geusungkét miseubah-miseubah beurala nyang na di bukét Baét TUHAN, dan diteumpat-teumpat nyang laén di Yerusalem. Banmandum atranyan laju geuba u luwa banda dan laju geutiek.

16 Óh lheuehnyan geupeugét teuma miseubah teumpat iébadat ubak TUHAN, laju geupeuseumah disinan keureubeuen nyang teutot dan keureubeuen syuko. Banmandum ureuëng Yehuda geukrah mangat jimeu iébadat ubak TUHAN Allah Israel.

17 Teuma rakyat mantong cit jipeuseumah keureubeuen diteumpat-teumpat seumeumah nyang laén, teuma peuseumahan nyan na kheueh keu TUHAN.

18 Kisah nyang laén keuhai Manasye, dan keuhai doá gobnyan ubak Po teu Allah, meunan cit deungon peusan-peusan Po teu Allah nyang geupeusampoe ubak gobnyan lé nabi-nabi atueh nan TUHAN, Allah Israel, banmandum nyan ka teucetet didalam kitab Sejarah Raja-raja Israel.

19 Lam kitab Sejarah Nabi-nabi ka teucetet cit teuma doá Raja Manasye dan jawueub Allah atueh doá nyan, meunan cit kisah keuhai desya-desya gobnyan sigohlom gobnyan meutobat, teumpat-teumpat seumah beurala dan patong-patong Dewi Asyera nyang geupeugöt nyan, dan beurala-beurala nyang geuseumah nyan.

20 Raja Manasye laju meuninggai donya dan teukubu di lampôh jrat meuligoe. Amon aneuëk agam gobnyan jeuet keuraja keugeunantoe gobnyan.

21 Amon meu-umu 22 thon bak watée gobnyan teubaiát jeuet keuraja Yehuda, dan

gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na dua thon treb jih.

22 Saban cit lagée ureuëng syiek gobnyan dan gobnyan pi ka geupeubuet desya ubak TUHAN. Gobnyan geuseumah beurala-beurala nyang geuseumah lé ureuëng syiek gobnyan dan geupeuseumah keureubeuen ubak beurala-beurala nyan.

23 Teuma, meulaén deungon yah gobnyan, Amon hana geumeutobat lé ubak TUHAN; dan gobnyan leubeh meutamah desya nibak bapak geuh nyan.

24 Peugawée-peugawée Raja Amon ka jimeukumplot keuneuk jilawan gobnyan dan jipoh maté gobnyan di dalam meuligoe.

25 Teuma lé rakyat Yehuda laju jipoh maté ureuëng nyang poh Raja Amon nyan, lheuehnyan laju jibaiát Yosia aneuëk gobnyan jeuet keuraja.

CHAPTER 34

Yosia meu-umu 8 thon bak watée gobnyan teubaiát jeuet keuraja nanggroe Yehuda, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na 31 thon treb jih.

2 Gobnyan geujak buet deungon bit-bit dan meukeunong that nibak até TUHAN; gobnyan geuseutôt teuladan Nabi Daud indatu gobnyan, dan geutaát ubak banmandum huköm Po teu Allah deungon sipeunoh até.

3 Óh ka na 8 thon gobnyan jeuet keuraja, bak umu geuh nyang lumpah that muda, Yosia geupeuphon iébadat ubak Allah nyang geuseumah lé Nabi Daud indatu gobnyan. Na 4 thon teuma óh lheuehnyan laju geupeuphon peuhanco banmandum teumpat seumah beurala, patong-patong Dewi Asyera, dan beurala-beurala nyang laén.

4 Patong-patong dan beurala-beurala nyan banmandum geupeuhanco meukeupeng-keupeng lé aneuëk buah Raja Yosia dan laju abée jih geuhambo u atueh jrat ureuëng-ureuëng nyang jipeuseumah keureubeuen ubak beurala-beurala nyan. Miseubah-miseubah Baal dan miseubah-miseubah dupa nyang na disinan laju geupeuhanco.

5 Óh lheuehnyan lé Yosia laju geutot di atueh miseubah nyan tuleueng-tuleueng bubena teungku imeum nyang yoh watée udeb gobnyan geupeutimang beurala-beurala nyan. Deungon na lagéenyan gobnyan ka geupeujeuet Yerusalem dan Yehuda ka gét lom teumeu iébadat ubak TUHAN.

6 Hai nyang lagéenyan geupeubuet cit teuma di banda-banda dan didaerah-daerah nyang ka hanco diwilayah Manasye, Efraim, dan Simeon, sampoe u Naftali di utara.

7 Miseubah-miseubah dan patong-patong Asyera nyang na di seuluroih Keurajeuen Utara ka geureuloh lé Yosia, dan laju patong-patong nyan dan banmandum dupa teumpat tot keumeunyan geupeuhanco. Óh lheuehnyan geuwoe kheueh laju Yosia u Yerusalem.

8 Bak thon nyang keu lapan blaih watée peumeurintahan Raja Yosia, óh ka lheueh nyan gobnyan geusampôh sampoe habéh ureuëng-ureuëng seumah beurala di Baét TUHAN dan bansaboh nanggroe, lé gobnyan laju geukirém lhée droe ureuëng mangat jijak reuhab Baét TUHAN Allah. Ban 3 droe ureuëng nyan na kheueh Safan aneuëk Azalya, Maaseya gubunur Yerusalem, dan Yoah aneuëk Yoahas, sidroe peugawée manyang.

9 Ureuëng-ureuëng Lewi geujaga nibak babah Pintoe Baét TUHAN, laju geujok ubak Teungku Imeum Agong Hilkia, péng nyang ka lheueh geupeusapat. Péng nyan nibak ureuëng Efraim dan Manasye, dan nibak rakyat nyang laén di Keurajeuen Utara, meunan cit na nyang nibak rakyat Yehuda, Benyamin dan Yerusalem.

10 Péng nyan lé Teungku Imeum Agong Hilkia geujok laju ubak ureuëng nyang lhée droe nyang geubri tugaih keu jikawai ureuëng nyang reuhab Baét TUHAN. Lheuehnyan awaknyan laju geubri péng nyan

11 ubak utoih kayée dan tukang bangunan nyang harôh geubloe batée dan kayée keungon teureuhab geudong-geudong nyang ka teupeubiyeu rusak lé raja-raja Yehuda.

12 Ureuëng-ureuëng nyang keureuja nibak buet nyan bit-bit ureuëng nyang paleng teupat lom jujoe. Awaknyan jimando lé 4 droe ureuëng Lewi: Yahat dan Obaja nibak kawöm Merari, meunan cit deungon Zakharia dan Mesulam nibak kawöm Kehat. Ureuëng-ureuëng Lewi, nyang carông geumeuén musik,

13 geubri tugaih geukawai nyang angkot bahan-bahan, jeuet keu ulée buruh nyang meukeureuja nibak meubagoe macam buet, teukeureuja administrasi, dan keu ureuëng jaga babah pintoe.

14 Bak watée péng sumbangan nyan teupeuteubiet nibak teumpat teukeubah, lé Hilkia laju meuteumé kitab Huköm TUHAN, nyan kheueh huköm-huköm nyang geubri lé Allah ubak Nabi Musa.

15 Geupeugah kheueh lé Hilkia ubak Safan lagéenyoe, "Ulôn na meuteumé kitab Huköm TUHAN di Baét TUHAN," laju kitab nyan geujok ubak Safan.

16 Lé Safan jiteurimong laju kitab nyan, óh Iheuehnyan jijak peugah laju ubak raja, "Banmandum nyang Teungku Amphon yue bak kamoe ka kamoe peubuet.

17 Kamoe ka Iheueh kamoe cok péng nyang teukeubah di Baét TUHAN, dan kamoe jok keu bubena ureuëng meubuet disinan dan mando-mando jih."

18 Óh Iheueh nyan geutamah lom, "Hilkia na geubri kitab nyoe ubak ulôn." Dan laju lé Safan jibeuet kitab nyan dikeue raja.

19 Ban geudeungoe asoe kitabnya, lé raja laju geupriek-priek peukayan nyang na bak tuboh geuh sabab seudeh.

20 Lé Raja geubri peurintah nyang lagée nyoe ubak Hilkia, Ahikam aneuëk Safan, Abdon aneuëk Mikha, Safan seukeutareh nanggroe, dan Asaya ajudan raja,

21 "Tajak laju teumanyong ubak TUHAN keu ulôn dan keu ureuëng-ureuëng nyang mantong na di Israel dan Yehuda keuhai asoe kitab nyoe. TUHAN beungéh that keu geutanyoe sabab indatu geutanyoe hana geupeubuet peurintah-peurintah nyang na teutuléh lam kitab nyoe."

22 Dan geujak kheueh laju Hilkia, Ahikam, Abdon, Safan dan Asaya geulakée peutunyok ubak sidroe ureuëng inong nyang nan jih Hulda. Ureuëng inong nyan na kheueh sidroe nabi nyang tinggai di gampông-gampông barô di Yerusalem. Lakoe gobnyan nan geuh Salum aneuëk Tikwa, cucoe Harhas. Gobnyan na kheueh nyang uroih peukayan iébadat di Baét TUHAN. Óh ka Iheueh Hulda geudeungoe keuteurangan awaknyan,

23 gobnyan geuyue awaknyan mangat jigisa ubak raja dan geuyue peusampoe peusan nyang lagéenyoe, "TUHAN, Po teu Allah nyang jiseumah lé ureuëng Israel geupeugah lagéenyoe,

24 'Ulôn teuma Lôn huköm Yerusalem dan banmandum peunduduek disinan deungan kutok-kutok nyang na teutuléh didalam kitab nyan nyang jibaca keu raja.

25 Awaknyan ka jitinggai Ulôn dan jipeuseumah keureubeuen ubak ilah-ilah nyang laén. Banmandum nyang ka jipeubuet lé awaknyan jipeuteuka meureuka Ulôn. Ulôn meureuka keu Yerusalem, dan beungéh Ulôn nyan hana hase jipeuseungab.

26 Teuma keuhai Raja Yosia keudroe, nyoe kheueh peusan Ulôn, TUHAN Po teu Allah Israel: Óh ka Iheueh gata deungoe peue nyang teutuléh didalam kitab nyan,

27 gata meunyeusai dan tapeumiyueb droe dikeue Ulôn. Ulôn Lôn ancam dan Ulôn huköm Yerusalem dan peunduduek nyang na disinan, teuma bakwatée gata tadeungoe ancaman Ulôn nyan gata laju tamo dan tapriek laju peukayan nyang na nibak tuboh gata tanda gata lumpah that seudeh, Ulôn ka Ulôn deungoe doá gata,

28 Ié sabab nyan huköman ateueh Yerusalem hana Ulôn peurhot simantong gata udeb.

Gata teuma Ulôn peuidhin meuninggai deungan cara damé.' " Dan geuwoe kheueh utosan-utosan nyan ubak raja dan geupeusampoe laju peusan nyan.

29 Raja Yosia geutawök laju banmandum peumimpén Yehuda dan Yerusalem,

30 laju geujak deungan awaknyan u Baét TUHAN. Meusajan awaknyan na cit geuseutôt lé teungku imeum, ureuëng Lewi dan banmandum rakyat, bah kheueh nyan nyang gasien meunan cit nyang kaya. Dikeue awaknyan banmandum, bak binéh pilar nyang khusos keu raja, raja laju geudong dan geubaca laju deungan su nyang teuga banmandum asoe kitab peuanjian nyang ka meuteumé didalam Baét TUHAN. Óh lheueh nyan lé raja laju geupeuna peuanjian deungan TUHAN mangat geutaát ubak gobnyan dan teupeujak deungan sipeunoh até dan sigeunab jiwa banmandum huköm-huköm nyan, meunan cit geupeupeunoh banmandum syarat peuanjian TUHAN deungan umat Gobnyan nyang na teutuléh didalam kitab nyan.

32 Banmandum ureuëng Benyamin dan banmandum ureuëng laén nyang na di Yerusalem geuyue meujanji mangat geutaát ubak peuratoran nyan. Teuma ureuëng-ureuëng Yerusalem pih hana geubantah dan geutaát deungan sipeunoh até ubak peuratoran-peuratoran nyang na teutuléh lam kitab peuanjian nyan, na kheueh peuanjian lamkawan awaknyan deungan Allah indatu awaknyan.

33 Beurala-beurala nyang kuto nyang luwat, nyang na meurumpok di teumpat-teumpat nyang jitamong u dalam wilayah ureuëng Israel, banmandum nyan geupeuhanco lé Raja Yosia. Laju gobnyan geupeuwajéb ubak rakyat geuh geuyue meuiébadat ubak TUHAN, Allah indatu awaknyan keudroe. Dan simantong Yosia udeb, rakyat teutab seutia ubak TUHAN.

CHAPTER 35

Oóh lheuehnyan Yosia laju geupeuna uroe raya Paskah di Yerusalem keu geuhoreumat ubak TUHAN. Bubiri keu peurayaan nyan geusie nibak tanggal 14 buleuen sa.

2 Lé Yosia laju geubagi tugaih di Baét TUHAN ubak teungku-teungku imeum peue-peue nyang harôh geupeubuet, dan gobnyan geumeuharab deungan peunoh harapan mangat jeuet buet nyang ka teubeuban ateueh teungku imeum nyan geukeureuja deungan jroh.

3 Ureuëng-ureuëng Lewi nyang ka teupeukhusos keu TUHAN, dan nyang jeuet keu gurée-gurée Israel nyoe teuma peurintah nibak Raja Yosia, "Takeubah kheueh Peuto Peuanjian TUHAN nyang suci nyan didalam Baét TUHAN nyang ka lheueh geupeudong lé Nabi Sulaiman aneuëk Nabi Daud. Hánjeuet le gatanyoe tapinah-pinah atranyan. Tapeutimang kheueh TUHAN Allah gata deungan umat Gobnyan bansa Israel.

4 Beusiab-siab kheueh di Baét TUHAN meunurot reugu gata maséng-maséng, nyang saban deungan peumbagian tugaih nyang ka geupeuteutab u ateueh gata lé Nabi Daud dan Nabi Sulaiman aneuëk gobnyan.

5 Gata ato kheueh reugu-reugu gata nyan beulagée nyan bagoe sampoe sabena nibak gata nyang hase teutulông tieb-tieb keulompok ureuëng Israel di Baét TUHAN.

6 Gata harôh tasie bubiri keu peurayaan Paskah. Lé sababnyan tapeusiab kheueh droe gata keu taseumah TUHAN, dan tapeusiab cit teuma keureubeuen-keureubeuen nyang harôh teupeuseumah keu TUHAN, deungan na nyang lagée nyan ureuëng-ureuëng Israel nyang laén hase jipeubuet peue nyang ka geupeurintah lé TUHAN meulalu Nabi Musa."

7 Dan meunan cit ureuëng-ureuëng nyang teuka nibak peurayaan Paskah nyan hase jipeuseumah keureubeuen ubak TUHAN, lé Raja Yosia laju geusumbang nibak beulatang peulara gobnyan keudroe na 30.000 boh bubiri, aneuëk bubiri dan kaméng muda, dan

3.000 boh leumô agam.

8 Meunan cit deungon peugawée Raja Yosia, di awaknyan pi jibri sumbangan ubak teungku-teungku imeum, dan keu ureuëng Lewi nibak banmandum rakyat. Peugawée-peugawée nyang geuseurah tanggong jawueeb keu Baét TUHAN, awaknyan na kheueh Teungku Imeum Agong Hilkia, dan Nabi Zakharia, na lom Yehiel, ban lhée droe awaknyan geubri ubak teungku imeum na 2.600 boh aneuëk bubiri dan kaméng muda teutamah teuma 300 boh leumô agam keu teupeuseumah nibak peurayaan nyan.

9 Bubena peumimpén ureuëng Lewi, na kheueh: Konanya, Semaya dan Netaneel syedara gobnyan, Hasabya, Yeiel, dan Yozabad, na jibri ubak ureuëng Lewi 5.000 boh aneuëk bubiri dan kaméng muda meunan cit na 500 boh leumô agam keu teupeuseumah lam peurayaan nyan.

10 Óh ka lheueh banmandum nyan siab keu peurayaan Paskah nyan, teungku-teungku imeum dan reugu-reugu ureuëng Lewi geucok laju teumpat di maséng-maséng teumpat lagée nyang ka geupeurintah lé raja.

11 Laju awaknyan geusie beulatang keu peurayaan Paskah nyan; ureuëng Lewi nyang puliek kulet dan teungku imeum nyang reutek darah beulatang nyan u ateueh miseubah.

12 Tieb-tieb keulompok keuluwarga nyang na teuka keunan meuteumé teuma saboh nibak beulatang-beulatang nyang teuma teupeuseumah sibagoe keureubeuen nyang teutot. Deungon na lagéenyan awaknyan ka hase jipeuseumah keureubeuen meunurot peuratoran nyang na teutuléh lam kitab Huköm Nabi Musa.

13 Dan lé ureuëng-ureuëng Lewi pi laju geupanggang sie keureubeuen nyan di ateueh apui, nyang saban deungon peuratoran, dan geureuboib keureubeuen-keureubeuen nyang khusos di dalam kuali, kanôt dan beulangong, óh lheuehnyan uengkot sie nyan bagaih-bagaih geujak bagi keu ureuëng ramé.

14 Óh ka lheueh seuleusoe nyan banmandum barô kheueh ureuëng-ureuëng Lewi geupeusiab peunajoh keu awaknyan keudroe dan keu teungku imeum keuturonan Nabi Harun. Sabab, sampoe trok án malam lé teungku imeum nyan hana geupiôh geupeuseumah laju beulatang-beulatang sibagoe keureubeuen nyang teutot, dan geutot gapah nibak beulatang-beulatang nyan.

15 Ureuëng-ureuëng ahli musik nibak kawöm Asaf lam sukée Lewi teutab na di teumpat tugaih geuh lagée nyang ka geupeuteuntée lé Nabi Daud keu awaknyan. Nyoe kheueh nan-nan awaknyan: Asaf, Heman, dan Yedutun, sidroe lamkawan nabi nyang meubuet keu raja. Ureuëng-ureuëng nyang kawai babah pintoe geureubang hana peureulée jitinggi teumpat tugaih jihnyan, sabab awaknyan hase geupeuraya Paskah di teumpat tugaih maséng-maséng deungon cara geubantu lé ureuëng-ureuëng Lewi nyang laén.

16 Bak uroenyan awaknyan geupeubuet laju peue-peue nyang ka geupeurintah lé Raja Yosia keu peurayaan Paskah nyan, meunan cit deungon peuseumahan-peuseumahan nibak miseubah.

17 Na tujoh uroe treb jih banmandum rakyat Israel nyan na trok keunan jipeuraya Paskah dan Khanuri Ruti Nyang Hana Meurago.

18 Paskah nyang lagéenyan hántom na geupeuna le yoh watée Nabi Samuel. Hana meusidroe pi nibak raja-raja nyang sigohlom nyan kana geupeuna Paskah lagée nyang ka lheueh geupeuna

19 Lam thon nyang keulapan blaih keumat keurajeuen lé Yosia nyan, lé raja nyan keudroe meusajan deungon teungku-teungku imeum, ureuëng Lewi, ureuëng Yehuda dan ureuëng Israel, meunan cit deungon peunduduek Yerusalem.

20 Óh geupeubuet lé Raja Yosia banmandum buet nyan keu Baét TUHAN; Nekho raja nibak nanggroe Meusé laju jipimpén pasokan jih u mideuen prang di Karkemis tō nibak

binéh Krueng Efrat. Raja Yosia geu-useuha geupeuteun awaknyan,

21 teuma Nekho laju geukirém haba nyang lagée nyoe ubak Raja Yosia, "Prang nyoe bukon teusangkot u atueuh gata, hai raja Yehuda! Ulôn teuka bukon keuneuk lôn jak lawan gata, teuma keu lôn jak lawan musoh-musoh ulôn, dan Allah ka geuyue nibak ulôn mangat lôn peubuet bubagaih. Allah na blaih ulôn, lé sabab nyan bek kheueh tatam Gobnyan, teuma gata geupeuhanco lé Gobnyan."

22 Teuma Yosia geumeukreueh keu geulawan awaknyan, dan hana geutem turot peue nyang geupeugah lé Po teu Allah meulalu Raja Nekho nyan. Yosia geumeunyamar dan laju geutamong u mideuen prang di atueuh daratan miyueb Megido.

23 Lam prang nyan Raja Yosia laju keunong aneuk panah. Dan lé gobnyan laju geupeurintah ubak namiet-namiet gobnyan mangat jipeuteubiet gobnyan nibak prang nyan sabab gobnyan ka luka nyang brat that.

24 Awaknyan laju jibeuôt gobnyan nibak lam geuritan prang geuh dan laju jipinah u dalam geuritan nyang laén nyang na disinan, óh Iheuehnyan jiba laju u Yerusalem. Di sideh gobnyan meuninggai dan laju teupeukubu di lampôh jrat raja-raja. Banmandum rakyat Yehuda dan Yerusalem meukabong atueuh meuninggai gobnyan.

25 Dan Nabi Yeremia laju geukarang saboh ca-e nyang meuba-e keu Raja Yosia. Sampoe nibak uroenyoe ca-e nyan teutab na jipeuca-e di nanggroë Israel lé ureuëng meuca-e, bah kheueh nyan ureuëng agam meunan cit deungon ureuëng inong, nibak peu-ingat meukabong keu Raja Yosia nyan. Ca-e-ca-e nyan ka teupeutamong u dalam kumpolan ca-e-ca-e meuba-e nyang seudeh ngon meuratok nyang meuweuh-weuh.

26 Kisah nyang laén keuhai Raja Yosia, keuhai cinta gobnyan ubak TUHAN, dan keuhai taát gobnyan keu huköm-huköm TUHAN,

27 paneuk haba, keuhai riwayat udeb gobnyan phon awai sampoe akhé, atranyan ka teucetet lam kitab Seujarah Raja-raja Israel dan Yehuda.

CHAPTER 36

Rakyat Yehuda laju jipiléh ngon baiát Yoahas jeuet keuraja di Yerusalem keugeunantoe Raja Yosia, ureuëng syiek gobnyan.

2 Yoahas na umu 23 thon watée gobnyan jeuet keuraja di Yehuda, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem 3 buleuen treb jih.

3 Nekho raja di nanggroë Meusé nyan laju jidrob dan jiba Yoahas u Meusé, dan óh Iheuehnyan jiyue ubak Yehuda mangat jibayeue upeti nyang le jih 3.400 kilogram pirak dan 34 kilogram méuh, óh Iheueh nyan teubaiát teuma Elyakim syedara Yoahas jeuet keuraja, dan geu-ubah nan Elyakim jeuet keu Yoyakim. Óh Iheuehnyan Yoahas laju jiba u nanggroë Meusé.

5 Yoyakim na umu 25 thon bak watée gobnyan teubaiát jeuet keuraja Yehuda, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na 11 thon treb jih. Gobnyan ka meudesya ubak TUHAN Po teu Allah gobnyan.

6 Yoh watée Raja Nebukadnezar di nanggroë Babel jireubot Yehuda, gobnyan laju jidrob Yoyakim, dan jiba laju deungon jaroe teubeuleunggu u nanggroë Babel.

7 Siladum barang-barang nyang meuyuem nibak Baét TUHAN laju jirayueng lé Nebukadnezar dan laju jikeubah lam meuligoe jih di Babel.

8 Kisah nyang laén keuhai Yoyakim, meunan cit deungon buet-buet gobnyan nyang jeuhet dan buet-buet nyang kuto that, nyan ka teucetet lam kitab Seujarah Raja-raja Israel dan Yehuda. Yoyakhin aneuék agam gobnyan teubaiát jeuet keuraja.

9 Yoyakhin na umu 18 thon watée gobnyan teuangkat jeuet keuraja Yehuda, dan gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na 3 buleuen 10 uroe treb. Meunan cit gobnyan le that desya nibak TUHAN.

10 Bak watée meugantoe thon, Raja Nebukadnezar laju jiba Yoyakhin u nanggroe Babel sibagoe ureuëng nyang teuteun, dan barang-barang nyang meuhái yuem jih nyang na didalam Baét TUHAN banmandum jiba. Óh lheueh nyan Nebukadnezar laju jibaiát Zedekia, apha nibak Yoyakhin jeuet keuraja ateueh Yehuda dan Yerusalem.

11 Zedekia na umu 21 thon watée gobnyan teubaiát jeuet keuraja Yehuda. Gobnyan geumat peurintah di Yerusalem na 11 thon treb jih.

12 Meunan cit gobnyan le that desya ubak TUHAN Allah gobnyan. Gobnyan hana geutem peumiyueb droe ubak TUHAN dan hana teuma geutem seutôt peue nyang ka geupeugah lé Nabi Yeremia geuyue peusampoe peusan nibak TUHAN ubak gobnyan.

13 Raja Nebukadnezar ka jipaksa ubak Zedekia keu geumeusumpah deumi Allah bahwa gobnyan seutia ubak Nebukadnezar. Teuma ó lheuehnyan Zedekia geubeurontak ubak Nebukadnezar. Zedekia geumeukreueh ulée ubak TUHAN, Allah Israel. Gobnyan hana geutem tinggai desya-desya geuh dan hana geutem woe ubak TUHAN.

14 Seulaén nibak nyan, Baét TUHAN nyang ka geupeukhusos lé TUHAN keudroe, ka jipeukuto lé peumimpén-peumimpén Yehuda, teungku-teungku imeum, dan rakyat, sabab awaknyan jiseutôt meusajan ngon raja nyan geuseumah beurala ngon jiseutôt cara udeb nyang peunoh deungan desya nibak bansa-bansa nyang na nyan.

15 TUHAN, Allah indatu awaknyan, ka meu-ulang-ulang geukirém utosan Gobnyan mangat geupeuingat umat, sabab Gobnyan geuwéh ubak awaknyan dan keu Baét Gobnyan.

16 Teuma awaknyan hán jitem deungoe dan jipeumeuén utosan-utosan Po teu Allah nyan, dan geupeukém nabi-nabi nyang geu utoih lé Gobnyan lom hana jipako ubak peue nyang geupeugah. Akhé jih TUHAN hana saba le dan meureuka Gobnyan ateueh awaknyan ka lumpah that meuluab akhéjih hanale jalan rét jiteubiet keu awaknyan mangat teuhinda nibak huköman.

17 TUHAN laju geupeugrak até raja nibak nanggroe Babel mangat jiprang lé awaknyan. Rajanyan laju geupoh maté ureuëng Yehuda nyang mantong muda-muda, jitamong cit keunan keu awaknyan nyang na didalam Baét TUHAN. Gobnyan hana geusayang bahpi dan ubak meusidroe ureuëng pih, tuha atawa muda, agam atawa inong, ureuëng sakét atawa seuhat. Awaknyan banmandum geuseurah lé Po teu Allah ubak raja Babel.

18 Peukakaih-peukakaih nyang na di Baét TUHAN, dan barang-barang nyang meuhái-meuhái yuem jih, meunan cit deungan hareuta beunda raja dan peugawée gobnyan, banmandum nyan geureupah lé raja Babel nyan dan laju jiba u nanggroe Babel.

19 Gobnyan laju geureuloih sampoe hanco bintéh beuton banda Yerusalem, dan laju geutot banda nyan sampoe tutong, meunan cit deungan Baét TUHAN dan banmandum meuligoe meusajan deungan barang-barang nyang meuhái yuem nyang mantong na didalam meuligoe nyan.

20 Rakyat nyang hana keunong geudrob laju geuba u Babel. Disinan gobnyan jeuet keu hamba gobnyan dan keutronan gobnyan sampoe ubak masa keurajeuen Persia meukuasa.

21 Meunan kheueh nyang teujadi peue nyang ka lheueh geupeugah lé TUHAN ubak Nabi Yeremia nyang bahwa nanggroe nyan teuma jeuet keupadang nyang tho kreng 70 thon treb sibagoe geunantoe thon-thon Sabat nyang hana geupako.

22 Bak thon nyang keuphon watée keurajeuen Kores, raja Persia, TUHAN laju geulaksana peue nyang ka lheueh geupeugah meulalu Nabi Yeremia. TUHAN laju geu peugrak até

Kores mangat jipeuteubiet saboh peurintah nyang teubaca di bansaboh keurajeuen nanggroe. Asoe surat nyan na kheueh lagéenyo:

²³ "Nyoe kheueh peurintah Kores, raja nanggroe Persia! TUHAN, Po teu Allah nyang Mahakuasa dan nyang mat kuasa didalam syeuruga ka geupeujeuet ulôn raja bansigom donya, dan geubri tugaih ubak ulôn mangat ulôn peudong rumoh keu Gobnyan di Yerusalem di daerah Yehuda. Sababnyan, gata banmandum nyang jeuet keu umat Allah harôh tariwang keudeuh! Seumoga TUHAN Po teu Allah gata geulindong gata."

For other languages please go to www.wordproject.org